

Onderwerp Voortgangsrapportage 2015-I
en Sleutelrapportage januari – maart 2015

Steller H. Korblet



De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 52 45 Bijlage(n) 2

Ons kenmerk 5025352

Datum 27-05-2015 Uw brief van

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Met deze brief informeren wij u over de voortgang van de begroting en geven wij een (eerste) prognose van het resultaat over 2015. Tevens informeren wij u over de realisatie van de bezuinigingen en geven wij de stand van zaken weer van de door uw raad aangemerkte sleutelprojecten (januari – maart 2015).

Wij bieden u de volgende rapportages aan:

- Voortgangsrapportage 2015-I (VGR 2015-I)
- Sleutelprojectenrapportage januari – maart 2015

De rapportages zijn opgenomen in de bijlagen bij deze brief.
De bezuinigingsrapportage is integraal onderdeel van VGR 2015-I.

De voortgangsrapportage heeft de functie van (bij)sturingsinstrument en het verstrekken van volledige, juiste en actuele informatie over de stand van zaken en voortgang van de begroting.

Aard van de rapportages

Terugkijken en vooruitkijken

Een voortgangsrapportage geeft zowel een terugblik als een vooruitblik. Vanuit de realisatie tot en met maart 2015 wordt een inschatting gegeven van de verwachte resultaten van zowel de financiën als de beleidsdoelstellingen van de gemeente over het gehele jaar 2015. Daar waar we inschatten dat we bezuinigingen in 2015 niet realiseren, zijn deze opgenomen in het verwachte resultaat. Verder gaan we in op de stand van zaken van de bedrijfsvoering en overige aandachtspunten, zoals de nog niet afgehandelde aanbevelingen van de accountant en rekenkamer, het verloop van de post onvoorzien (als onderdeel van programma 13), de personele inzet en de externe inhuur.



De sleutelprojectenrapportage gaat over de realisatie van de projecten in de periode januari tot maart 2015. Hierin kijken we vooral terug, met uitzondering van de stand van de kredieten en de risico's. Wanneer uw raad na maart nog kredieten heeft vastgesteld, geven wij deze ook weer. Daarnaast gaan we in op de belangrijkste risico's.

Stand van zaken en afwijkingen

De sleutelprojectenrapportage geeft de stand van zaken weer. De voortgangsrapportage is vooral gericht op de afwijkingen van beleid en financiën. Het onderdeel bezuinigingen geeft de stand van zaken per peildatum weer. Het kan zijn dat een bezuiniging met status Risico is opgenomen en incidenteel gerealiseerd. Daarvan verwachten we dat deze in 2015 inderdaad gerealiseerd wordt. Derhalve is in de voortgangsrapportage geen resultaat gemeld. Hier komen we in de tweede voortgangsrapportage op terug.

Rapportage over de paragrafen die uw raad heeft ingesteld

In de voortgangsrapportage rapporteren we over de voortgang van de programma's. Daarnaast heeft uw raad gekozen om, naast de verplichte paragrafen, vier belangrijke thema's/dwarsdoorsneden van de begroting als paragraaf aan te merken: duurzaamheid, integraal gebiedsgericht werken, vernieuwing sociaal domein en bedrijfsvoering. Wij hebben deze paragrafen eveneens opgenomen in de voortgangsrapportage.

Belangrijkste bevindingen bij de gemelde afwijkingen

We verwachten een voordeel van 9,6 miljoen euro

De belangrijkste onderdelen van het verwachte resultaat 2015 zijn:

Resultaat nominale compensatie	7,2 V
Rentevoordeel	3,0 V
Lagere bijstandslasten (screening)	3,0 V
BUIG	3,3 V
Niet gerealiseerde bezuinigingen	-3,6 N
Bedrijfsvoeringsresultaat	-3,5 N
BTW-Compensatiefonds	1,0 V
Vrijval overhead participatiebudget	0,8 V
Vrijval extra beleid	1,2 V
Resultaat gemeentefonds	-0,6 N
Afschaffen PV-vergoeding	-0,2 N
Overige kleine voor- en nadelen	-2,0 N
Verwacht resultaat 2015	9,6 V

Deze onderdelen worden in de voortgangsrapportage toegelicht.



Besteedbaar resultaat

Het verwachte besteedbare resultaat bedraagt op dit moment 9,6 miljoen euro voordelig. Het verschil tussen het gerealiseerde resultaat en de besteedbaarheid wordt verklaard doordat een aantal resultaten met reserves verrekend worden dan wel anders gedekt worden. Daarnaast stellen we voor het voordeel van 3,0 miljoen euro lagere bijstandslasten in te zetten voor het incidenteel realiseren van de bezuiniging Doorlichting organisatie en taken (2,0 miljoen euro) en de bezuiniging Doorlichting programma's (1,0 miljoen euro).

Om van het geprognosticeerde tot het besteedbare resultaat te komen, verrekenen we de volgende posten:

Verwacht resultaat	9,6 V
Inzet resultaat lagere bijstandslasten voor niet-gerealiseerde bezuinigingen	-3,0 N
Dekking niet-gerealiseerde bezuinigingen door inzet resultaat lagere bijstandslasten	3,0 V
Wmo woonvoorzieningen	-0,3 N
Extra beleid	-0,3 N
Herindicatie huishoudelijke hulp HH1	0,3 V
Toegang jeugd	0,2 V
Wet Kinderopvang	0,1 V
Verwacht besteedbaar resultaat 2015	9,6 V

Programma Van Werk naar Werk/Reorganisaties

Het programma "Van werk naar werk" vormt binnen de gemeentelijke organisatie het hart van de mobiliteit. Binnen dit programma zijn alle herplaatsers van de gemeente geplaatst en dit leidt veelal tot een succesvolle tijdelijke dan wel definitieve plaatsing op vacatures die beschikbaar zijn.

"Van Werk naar werk" bemiddelt 90 medewerkers, die voor de helft voortvloeien uit de reorganisatie SSC en voor de andere helft vanuit de "oude diensten" komen. De herplaatsers die voortvloeien uit de reorganisatie SSC en die óf niet zijn geplaatst óf om niet werk verrichten, worden incidenteel gefinancierd uit het frictiebudget. Er is inmiddels een analyse gemaakt van het frictiebudget en van de verwachte onttrekkingen. De uitkomsten hiervan worden meegenomen bij de begroting 2016.

Voortgang bezuinigingen

In deze voortgangsrapportage geven we de stand van zaken over zowel het bezuinigingspakket 2011-2014, het bezuinigingspakket 2014-2017 als het nieuwe bezuinigingspakket 2015-2018.

Van het bezuinigingspakket 2011-2014 van 45,1 miljoen euro is bijna 94% structureel (42,4 miljoen euro) gerealiseerd. Van het resterende deel wordt dit jaar ruim 3% (1,6 miljoen euro) incidenteel gerealiseerd en 2,6% (1,2 miljoen euro) wordt naar verwachting niet gerealiseerd.



Van het bezuinigingspakket 2014-2017 bedraagt de te realiseren structurele bezuiniging voor 2015 3,1 miljoen euro. Hiervan is de verwachting dat 0,2 miljoen incidenteel, 0,6 miljoen structureel en 2,3 miljoen euro niet wordt gerealiseerd.

Van het pakket 2015-2018 bedraagt de te realiseren structurele bezuiniging voor 2015 4,9 miljoen euro. Hiervan is de verwachting dat 1,5 miljoen incidenteel, 2,8 miljoen structureel en 1,6 miljoen euro niet wordt gerealiseerd.

In deze voortgangsrapportage wordt voor het laatst gerapporteerd over de voortgang van de specifieke bezuinigingspakketten. Vanaf VGR-2 wordt gerapporteerd over het geheel van de bezuinigingsopgave.

De in 2015 vooralsnog niet te realiseren bezuinigingen uit de drie pakketten leiden tot een geprognosticeerd nadeel van 5,1 miljoen euro. Dit nadeel wordt gedempt door een tweetal taakstellingen waar nog ruimte in zit. Het betreft de ruimte in het budget voor weglekeffecten (973 duizend euro) en de ruimte in het budget voor het opvangen van bedrijfsrisico's (500 duizend euro). Per saldo verwachten we hierdoor een geprognosticeerd nadeel van 3,6 miljoen euro. Zoals onder *Besteedbaar resultaat* aangegeven, is het voorstel om het voordeel van 3,0 miljoen lagere bijstandslasten in 2015 in te zetten voor het incidenteel realiseren van de bezuinigingen doorlichting organisatie en taken en doorlichting programma's.

Voor de nadere onderbouwing van dit resultaat en de toelichtingen op de bezuinigingen die nog niet van een structurele invulling zijn voorzien, verwijzen we naar de bezuinigingsrapportage in deze voortgangsrapportage. We blijven zoeken naar structurele en incidentele oplossingen.

Een aantal onzekerheden in de raming

De prognose is gebaseerd op de realisatiecijfers tot en met maart en de ontwikkelingen tot medio mei. Er is nog wel een aantal onzekerheden ten aanzien van de prognose.

Bedrijfsvoering

Het SSC staat voor een zware gecombineerde opgave. Aan de ene kant is er sprake van forse (historische) taakstellingen en aan de andere kant neemt het werk voor het SSC toe door toenemende vraag, denk aan de concernprioriteiten vernieuwing sociaal domein en het programma in opbouw voor de aardbevingen. Daarnaast kent het SSC eigen opgaven in de verbetering van de dienstverlening. Dit knelt. Er is nog wel efficiëntie winst te behalen, maar dat vraagt voorinvesteringen en de besparingen worden dus pas zichtbaar na 3-5 jaar.



Vermindering van de dienstverlening kan helpen de financiële doelstellingen te halen, maar daar kan pas over worden besloten als duidelijk is wat de effecten zijn voor dienstverlening aan burgers en bedrijven en onze gemeentelijke organisatie. Op dit moment wordt een analyse gemaakt van de taakstellingen, dekkingsmogelijkheden en opgaven die moeten worden gerealiseerd om een goed totaalbeeld te krijgen van de opgaven binnen de bedrijfsvoering van het SSC.

Aardbevingen

Voor de aardbevingen hebben we vooralsnog geen risico opgenomen omdat een prognose nog moeilijk is af te geven. Ons uitgangspunt is dat onze kosten worden vergoed. Een mogelijk risico is dat wij onze kosten niet op een goede manier kunnen verantwoorden en het Rijk daarom deze kosten niet vergoed. De komende periode werken we dit uit en zullen we afspraken met het Rijk maken over de verantwoordingseisen. Een ander mogelijk risico hangt samen met het principe bereidheid. Het rijk kan vinden dat lokale overheden hierin een eigen verantwoordelijkheid hebben. Het rijk heeft daarom toegezegd na te gaan of er in gemeente- en provinciefonds een 'aardbevingsfactor' moet worden opgenomen.

In onze brief van 29 april 2015 hebben we uw raad geïnformeerd over de stand van zaken betreffende de gevolgen van de aardgaswinning voor de gemeente Groningen. Er worden nu concrete stappen gezet om de veiligheid en economische continuïteit van de stad Groningen te waarborgen. Wij zullen uw Raad regelmatig blijven informeren over de voortgang van de genoemde onderzoeken naar openbare ruimte en bijzondere gebouwen, de regeling ter vergoeding van meerkosten tot 1 september, de ontwikkeling van een structurele aanpak na 1 september, het vervolg van de aanpak van de exemplarische gebouwen en de inrichting van de overheidsorganisatie.

Dit laat onverlet dat de risico's zoals opgenomen in de gemeenterekening 2014 nog steeds gelden. Zie daarvoor de paragraaf weerstandsvormen en risicobeheersing in de gemeenterekening 2014. De belangrijkste risico's betreffen nog steeds de grondexploitaties incl. Meerstad, de bezuinigingen, het parkeerbedrijf en de vernieuwing van het sociaal domein.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

RAPPORTAGE SLEUTELPROJECTEN

I JANUARI 2015 - 31 MAART 2015

Inhoudsopgave

Inhoud

<i>SPOORZONE GRONINGEN</i>	8
<i>OOSTERHAMRIKZONE</i>	15
<i>AANPAK RING ZUID</i>	22
<i>EEMSKANAALZONE</i>	26
<i>NETWERKANALYSE HOV-MAATREGELEN</i>	33
<i>MEERSTAD</i>	36
<i>EBBINGEKWARTIER</i>	46
<i>WESTPOORT</i>	50
<i>EUROPAPARK</i>	53
<i>GROTE MARKT OOSTZIJDE/FORUM</i>	57
<i>ZERNIKE CAMPUS GRONINGEN</i>	61

SAMENVATTING

De gemeente Groningen werkt aan elf sleutelprojecten, die voortkomen uit de Structuurvisie van de stad Groningen, en tegelijk ook een belangrijke bijdrage leveren aan de realisatie van onze stedelijke programma's. Het gaat derhalve nadrukkelijk niet om elf 'losse' projecten: ze moeten met een integrale bril worden gezien – ook omdat verscheidene projecten meerdere programma's raken.

Om de leesbaarheid van deze rapportage te bevorderen, worden de elf sleutelprojecten hieronder als separate entiteiten behandeld. De belangrijkste ontwikkelingen worden per Programma voor u samengevat. Daarmee volgt deze rapportage de indeling van de vorige rapportages. Deze indeling was gebaseerd op de gemeentelijke begroting.

Omdat, zoals gesteld, een aantal projecten meerdere programma's raakt, vindt u in de samenvatting een aantal projecten onder meerdere programma's terug. Ook vindt u het project Grote Markt terug onder het programma Economie.

Wij informeren uw raad drie maal per jaar over deze projecten: éénmaal voor de periode t/m 31 maart, éénmaal voor de periode t/m 31 juli en éénmaal geïncorporeerd in de jaarrekening¹. De voorliggende rapportage gaat over de periode 1 januari tot en met 31 maart 2015.

PROGRAMMA VERKEER EN VERVOER

SPOORZONE/STATIONSGBIED

Het afgelopen jaar zijn grote stappen gezet in de planvorming voor het stationsgebied. Dit heeft geleid tot vaststelling van het Ruimtelijk Functioneel Ontwerp voor het Hoofdstation en het ambitiedocument 'Mooi'. Bovendien ligt er een principebesluit over de realisatie van een fietstunnel en een ondergrondse fietsenstalling aan de zuidzijde van het Hoofdstation. Daarmee zijn de beoogde omvangrijke en ambitieuze ingrepen in de Spoorzone waar te maken.

In de tweede helft van 2014 zijn verschillende modellen uitgewerkt om het busstation naar het zuiden te verplaatsen, in relatie tot de voorgenomen aanleg van een spookruisende bustunnel. Dat zal wel forse - nog nader te onderzoeken en financieren - investeringen met zich meebrengen. Dat geldt (ook) voor een gebiedsontsluiting en de ruimtelijke opgave voor de zuidzijde van het Hoofdstation.

OOSTERHAMRIKZONE

In de afgelopen periode is een drietal varianten voor zowel de Gerrit Krolbrug als voor de verkeersafwikkeling via een nieuwe autoverbinding door de Oosterhamrikzone (incl. fietsverbinding) uitgewerkt. Daarover is overleg geweest met een brede klankbordgroep en

¹ Niet als afzonderlijke Sleutelprojectenrapportage

is een inloopbijeenkomst (mei 2015) georganiseerd voor alle belanghebbenden. Een voorkeursvariant wordt eind 2015 verwacht. Duidelijk is inmiddels dat het rijk zich beperkt tot de vervanging van de Gerrit Krolbrug. De provincie en gemeente zijn verantwoordelijk voor de (bijbehorende) verbinding in de Oosterhamrikzone. Deze constructie biedt bij nader inzien betere vooruitzichten op financiering dan een coalitie met het rijk.

AANPAK RING ZUID

Het Tracébesluit en de omgevingsvergunning voor de aanleg van de Helperzoomtunnel zullen naar verwachting medio 2015 onherroepelijk zijn. Verder is in 2014 al gestart met de voorbereiding van de realisatiefase (in de vorm van aanbestedingsdocumenten en een actualisatie van de realisatieovereenkomst). Eind 2014 is de aanbesteding gestart met de publicatie van de aankondiging. In 2015 wordt het proces van aanbesteding doorlopen en via een concurrentiegericht dialoog wordt begin 2016 de uiteindelijke aannemer geselecteerd. We lopen nog een aantal risico's. Deze risico's worden continue geactualiseerd.

EEMSKANAALZONE

Een aantal projecten in deze zone vallen onder het Programma verkeer en vervoer:

- Berlagetracé: Met alle betrokken partijen is overeenstemming over het (met het Berlagetrace verbonden) Sontwegtracé. De werkzaamheden aan dat tracé worden begin volgend jaar opgestart, en zijn medio 2016 gereed;
- Sontwegtracé: Het Sontwegtracé bestaat uit de realisatie van een aantal verschillende deelprojecten. Die zijn vrijwel allemaal gereed – afgezien van de reconstructie fase 2 van de Sontweg (zomer 2015) en de Sontbrug (september 2015). In de werkzaamheden heeft de BAM extra duurzaamheidstaken op zich genomen. Na realisatie van het totale project Sontwegtracé hopen we met uw Raad de resterende duurzaamheids-, ecologische en kunstambities te kunnen realiseren, mist de middelen daarvoor beschikbaar zijn: aanbestedingsvoordeel en overige kostenverlagingen kunnen leiden tot lagere subsidiabele kosten
- Visie Eemskanaalzone – deelgebied Boulevard: de nieuwe visie op dit gebied loopt vertraging op. Wel wordt momenteel onderzocht hoe (en waar) een fietsvoetgangersoversteek tussen Sontplein e.o. en de binnenstad gerealiseerd kan worden.
- P+R Meerstad: onderzocht wordt wat de beste plek is voor deze P+R en wat de kosten daarvoor zijn.

HOV-MAATREGELEN

De grote aanpassingen (nodig zodat de drie HOV-assen voor het busvervoer klaar zijn voor de werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg beginnen) aan de Oostersingel, het Damsterdiep en de Kolendrift worden in 2015 uitgevoerd. De ontwerpen zijn uitgebreid met alle belanghebbenden besproken. Voor het knooppunt UMCG Noord is een voorlopig ontwerp gereed. Realisatie wordt voorzien in 2016.

EUROPAPARK

Het station wordt uitgebreid met een extra spoor, perron en lift. Het bestemmingsplan zal ter vaststelling naar uw Raad worden gestuurd. Er zijn geen zienswijzen binnen gekomen.

PROGRAMMA WONEN

MEERSTAD

De woningverkoop ligt, door nieuwe (promotie-)plannen en nieuwe woonproducten vooralsnog op schema voor 2015. De reeds naar beneden bijgestelde grondexploitaties zijn bij de laatste grondexploitatie (2014) verder neerwaarts bijgesteld om het risico te beperken. Ook is het renterisico voor de eerste 10 jaar ingeperkt. Tegenvallende verkoop blijft (naast de opbrengsten van de bedrijventerreinen en de ingecalculerde subsidie-inkomsten) het belangrijkste risico voor de grondexploitatie.

EEMSKANAALZONE

Binnen de Eemskanaalzone (EKZ) onderscheiden we in het 'programma wonen' een tweetal projecten

- Kop van Oost II: In november 2014 is gestart met de bouw van Kop van Oost II. De interesse is groot en Heijmans zal in mei starten met de 2^{de} fase;
- Woonschepenhaven: in oktober 2014 heeft de aanbesteding van de werkzaamheden plaatsgevonden. Inmiddels heeft uw Raad besloten extra budget ter beschikking te stellen om ook achterstallig onderhoud (meerwerk) uit te voeren. Werkzaamheden zijn inmiddels begonnen.

OOSTERHAMRIKZONE

De uitvoering van de agenda van de Routekaart Oosterhamrikzone krijgt steeds meer vorm. Bouwprojecten zijn intussen goed op gang gekomen. Zo is in februari 2015 de eerste paal geslagen voor 'Plan M', is een omgevingsvergunning aangevraagd voor de 'Oude Taxicentrale', en verloopt de verkoop van de Stadsvilla's aan de Oosterhamrikkade NZ 110-118 voorspoedig. Ook is de bouw gestart op de locatie 'Van Denderen' én is een ontwikkelaar bezig met een bouwplan aan de Oosterhamrikkade 115-117. Voor de zomer wordt ook gestart met de sloop van de Alfa Laval locatie - vooruitlopend op de plannen vanuit de Intense Laagbouw manifestatie.

BODENTERREIN/EBBINGEKWARTIER

De bouw van een (studenten)hotel met ca. 350 kamers begint medio mei 2015. De bouw van blok 6b start najaar 2015. Ook is de ontwikkeling van blok 6 gestart, en het eerstvolgende blok (blok 7) wordt aansluitend opgepakt. Met de ontwikkelaar zijn hiertoe nieuwe afspraken gemaakt.

Hiernaast maakt de RuG plannen voor een Campus College University/Healthy Ageing, rondom het gemeentelijk monument Bloemstraat 1. Dit gebouw wordt in 2017 gerestaureerd als College University. Hierbij worden ongeveer 200 nieuwe

studentenwoningen gebouwd, i.c.m. culturele- en sportvoorzieningen. Inmiddels ligt er een huisvestingsvraag voor een extra 200 onzelfstandige eenheden, met sportvoorzieningen en horeca in de plint. Dit draagt bij aan de levendigheid en stedelijkheid van dit gebied.

PROGRAMMA ECONOMIE

WESTPOORT

Westpoort blijft de komende jaren de belangrijkste uitleglocatie voor nieuwe bedrijven die een plek zoeken aan de rand van de stad. Daarbij was de oorspronkelijke bedoeling om binnen een traditionele grondexploitatie bedrijfskavels aan te bieden. De huidige economische ontwikkeling vraagt echter een andere rol van de overheid. Hiertoe zetten we de 'Rode Loper'- strategie uit (waarin we o.a. met Marketing Groningen aan een marketingprogramma voor bedrijven werken), werken we actief samen met bedrijven en ondernemers, en gaan we vraaggericht te werk. Daarnaast werken we een business case uit voor de vestiging van één of meerdere data-hotels op Westpoort, en wordt er momenteel gesproken over het creëren van een 'zonneweide' met zonnepanelen. De eerstvolgende actualisatie/herziening van de grondexploitatie vindt in december 2015 plaats.

EUROPAPARK

Op het Europapark zijn meerdere initiatieven voor bouwontwikkelingen (met name op het gebied van wonen en sport) gestart. De meeste daarvan zijn zover gevorderd dat realisatie kansrijk lijkt. Gezien de voortvarende ontwikkelingen op meerdere kavels is het oorspronkelijke plan losgelaten om de groeninrichting in 2015 te starten: de bouwers hebben die ruimte nodig voor de opslag van bouwmaterialen en hun bouwketen. Wel verkennen we hoe we de kwaliteit van het gebied aan de zuidzijde van de Euroborg kunnen verbeteren

GROTE MARKT OOSTZIJDE/ FORUM

Op 10 februari is besloten een pauze in te lassen bij de bouw van het Groninger Forum, om het gebouw te toetsen aan nieuwe richtlijnen voor aardbevingsbestendig bouwen. De (gevalideerde) kosten van deze bouwpaauze worden door het Rijk (EZ/NAM) vergoed. Daarmee lopen inkomsten en uitgaven conform de uitgangspunten in de bouw- en grondexploitatie Grote Markt oostzijde/Forum. Echter, voor de kosten voor het daadwerkelijk versterken van het gebouw zijn nog geen afspraken gemaakt met EZ en NAM. Die intentie is er wel. In juni kan een afgewogen keuze gemaakt worden of (en welke) maatregelen nodig zijn voor het Groninger Forum. Een aantal (deel)projecten vindt ondertussen wel doorgang, omdat de nieuwe richtlijnen daar geen gevolgen voor hebben: de bouw van de fietsenkelder, de ontwikkeling van de Nieuwe Markt zuidzijde, en de Oostwand worden volgens planning gecontinueerd. De bouw van de ontwikkeling Nieuwe Markt zuidzijde wordt in het voorjaar van 2015 als geheel aanbesteed. De bouwwerkzaamheden starten medio 2015.

ZERNIKE CAMPUS GRONINGEN

Om Zernike verder te kunnen ontwikkelen is een nieuw ruimtelijk plan ontwikkeld. Daar horen nog een aantal ontwerpogaven bij. Gekozen is voor een organische gebiedsontwikkeling op basis van projectfinanciering. Daarmee loopt de gemeente relatief weinig risico. De gemeentelijke bijdrage zal worden gedekt vanuit een nog nieuw op te stellen Grondexploitatie Zernike Campus Groningen. Ook zullen we verkennend bezien of er cofinanciering mogelijk is (van o.a. de provincie Groningen). Als de plannen verder zijn uitgewerkt tot individuele projectvoorstellen zullen wij uw Raad nader informeren. Later dit jaar komen wij ook met het nieuwe bestemmingsplan op basis van de vastgestelde stedenbouwkundige visie, en komen we met de herziening van de grondexploitatie.

BODENTERREIN/EBBINGEKWARTIER

Het UMCG is gestart met de bouw van de protonenbunker. De nieuwbouw voor volwassen- en kinderpsychiatrie is voorlopig *on hold* gezet. De 3^e entree voor de Boterdiepgarage is inmiddels in uitvoering.

SPOORZONE GRONINGEN

VOORTGANG

Gebiedsontwikkeling

Sinds 2010 werken we aan het project Stationsgebied. Op 20 juli 2011 stelde uw raad het voorkeursalternatief voor de lange termijn ontwikkeling van het Stationsgebied vast. De ontwikkelingsvisie vertolkt onze ambitie voor het gebied en richt zich zowel op de noordzijde (het voorplein tussen Stationsweg en sporen) als op de zuidzijde (tussen sporen en Parkweg). Vanuit deze ambitie is een ontwikkelingsstrategie opgesteld. Niet zozeer als eindbeeld, maar vooral als beslissingsondersteunend model. Uw raad heeft deze ontwikkelstrategie op 26 juni 2013 vastgesteld.

Belangrijk element in de ontwikkelingsvisie is de uitgesproken wens om het busstation op termijn naar het zuiden te verplaatsen. Hiervoor zijn in de tweede helft van 2014 verschillende modellen uitgewerkt, in relatie tot de voorgenomen aanleg van een spookruisende bustunnel. Tevens is gestart met een verkenning naar mogelijke varianten voor de ontsluiting van het gebied ten zuiden van de sporen. De gemeente is trekker voor de gebiedsontwikkeling aan de zuidzijde van de sporen en de herinrichting van het voorplein. Belangrijke partner bij de ontwikkeling is NS Station. De investeringsopgaven en bijbehorende financieringsmiddelen voor de ontwikkeling van het gebied ten zuiden van de sporen moeten nog in beeld worden gebracht.

Van 25 april tot 2 juni 2014 heeft een actieve dialoog plaatsgevonden voor de spoorzone. In deze actieve dialoog zijn stadgers en andere belanghebbenden gevraagd input te leveren op onder meer de plannen voor aanleg van een bustunnel, aanleg van een fietstunnel (met fietsenstalling aan de zuidzijde) en aanleg van een voetgangerstunnel onder het Hoofdstation. Daarnaast hebben de plannen voor het vierde spoor tussen het Hoofdstation en Station Europapark en de verplaatsing van het opstel terrein naar de Rouaanstraat voorgelegd voor reacties. Alle reacties en planaanpassingen zijn beschreven in de 'reactienota spoorzone Groningen' die uw raad in september heeft besproken.

Op 18 februari 2015 heeft u het Ruimtelijk Functioneel Ontwerp voor het Hoofdstation en het ambitiedocument 'Mooi' vastgesteld. De afronding van deze documenten vormt een kroon op de werkzaamheden van de afgelopen jaren en is belangrijke stap voor het project Groningen Spoorzone. Samen met de al in september 2014 vastgestelde sporenlay-out zijn de ontwerpuitgangspunten klaar om vastgesteld te worden, waarmee een nieuwe, meer uitvoeringsgerichte fase van het project wordt bereikt. De plannen zijn in samenhang technisch, functioneel en ruimtelijk beoordeeld en getoetst op financiële haalbaarheid. Geconcludeerd kan worden dat de beoogde omvangrijke en ambitieuze ingrepen in het kader van Groningen Spoorzone waar kunnen worden gemaakt.

De impact van het project Groningen Spoorzone is op stedelijk niveau en regionaal groot. De bereikbaarheid per spoor wordt voor de komende decennia verbeterd en sluit aan op de

ingrepen in het regionale HOV-systeem. Met de aanleg van de bustunnel wordt de Stationsweg ontlast en de mogelijkheid gecreëerd voor de gewenste toekomstige verplaatsing van het busstation naar de zuidzijde van de sporen. Hierdoor ontstaan kansen voor de herinrichting van het voorplein en het verbeteren van de loopstroom naar de binnenstad. De verplaatsing van het opstel terrein biedt mogelijkheden voor de ontwikkeling van Stationsgebied Zuid, met de nader vorm te geven zuidentree als bijzondere opgave. De voetgangerstunnel (met vrije interwijkpassage over de hele breedte) en de fietstunnel heffen daarbij de barrièrewerking van het spoor op. In de plannen krijgen ook de monumentale elementen ruimschoots aandacht. Het monumentale stationsgebouw wordt weer geactiveerd doordat de hoofdentree centraal in de loopstromen staat en het verbrede perronplein kan samen met het monumentale stationsgebouw, het seinhuis en de kappen een visitekaartje voor Groningen vormen.

Spoorse ingrepen (transfer, spoorconfiguratie en opstel terrein)

1) Transfer

In de raadscommissie R&W van 2 oktober 2013 is unanieme voorkeur uitgesproken voor een tunnel als transfervariant (versus een pasarelle over de sporen heen), met als uitgangspunt dat het een reizigerstunnel moet zijn met interwijkfunctie (in maatvoering en 24-uur openstelling). De stuurgroep Spoorzone heeft in navolging hiervan op 11 oktober 2013 de tunnelvariant als basis voor verdere uitwerking vastgesteld. Op basis van de keuze voor een tunnel wordt het loopstromenmodel geactualiseerd in relatie met ketenvoorzieningen (ten behoeve van de maatvoering) en zijn functionaliteit en ruimtelijke kwaliteit in de eerste helft van 2014 verder ontworpen. Pro Rail is trekker voor dit onderdeel.

2) Spoorconfiguratie

In maart 2014 heeft ons college in navolging van de stuurgroep Spoorzone haar voorlopige voorkeur uitgesproken voor spoorconfiguratie B4. Uw raad is hierover per brief van 11 maart 2014 geïnformeerd. De spoorconfiguratie B4 maakt het doortrekken van treinen van Leeuwarden naar Station Europapark mogelijk, hetgeen als ambitie was geformuleerd in de vastgestelde HOV visie eind 2013. U heeft in september 2014 ingestemd met de spoorconfiguratie B4.

3) Opstel terrein

De provincie Groningen heeft al in september 2012 op basis van een uitgebreide alternatievenstudie de locatie Rouaanstraat als voorkeurslocatie voor het uit te plaatsen opstel terrein vastgesteld. De planologische inpassing van het opstel terrein zal plaatsvinden aan de hand van een Provinciaal Inpassingsplan. De eerste informatiebijeenkomsten voor de omgeving hebben begin maart 2014 plaatsgevonden. Daarnaast is het opstel terrein tijdens de actieve dialoog aan de orde geweest. Het voorontwerp PIP heeft van 20 januari tot 3 maart 2015 ter inzage gelegen.

De gezamenlijk spoorse ingrepen hebben een investeringsniveau van circa € 205 miljoen en worden betaald vanuit RSP en regionale middelen. De provincie is opdrachtgever.

Fietstunnel

In de raadscommissie van 2 oktober 2013 heeft uw raad verzocht om de mogelijkheid te onderzoeken voor een fietsverbinding onder de sporen door. Dit onderzoek is ingezet en de verschillende varianten zijn in beeld gebracht. Ze vormden onderdeel van de actieve dialoog. De gemeente is trekker voor dit onderdeel. In de raadsvergadering van september 2014 lag een voorstel om u uit te spreken tot de aanleg van een spookruijende fietstunnel met aansluitende fietsstalling. Daarnaast deden wij u een voorstel voor de financiële dekking van deze twee projecten. Uw raad heeft op 18 februari 2015 een principe besluit genomen over de realisatie van een fietstunnel en ondergrondse fietsenstalling aan de zuidzijde van het Hoofdstation. Deze fietsenstalling voorziet in 5000 stallingsplaatsen. De komende periode wordt nog een second opinion op kosten en risico's uitgevoerd en worden financiële afspraken gehard.

Bustunnel

De mogelijkheden tot aanleg van een spookruijende bustunnel zijn onderzocht (ter uitvoering van de ambities in de HOV visie). Daarbij geldt als uitgangspunt dat de tunnel zowel met een busstation aan de noordzijde, als ook met een busstation aan de zuidzijde kan functioneren. De aanleg van een bustunnel is als ambitie geformuleerd in HOV-visie die eind 2013 is vastgesteld en biedt kansen voor een directe aansluiting van de HOV-as west. Daarnaast biedt de bustunnel kansen voor aansluiting van de bussen uit het zuiden. De provincie is trekker voor dit onderdeel. De investeringen bedragen naar schatting € 30 miljoen.

Met de aanleg van de bustunnel kan de Stationsweg worden ontlast, hetgeen een kans biedt voor de inrichting van het voorplein en het ontwarren van de verkeersknoop ter hoogte van de Werkmanbrug. Daarnaast biedt het een kans voor het naar voren halen van de realisatie van een zuidelijke entree van de (voetgangers)tunnel. Voor het creëren van een zuidelijke entree is inmiddels binnen het budget van de bustunnel geld gereserveerd. U heeft in september 2014 tezamen met de spoorconfiguratie ingestemd met de realisatie van de bustunnel. Provinciale Staten heeft in maart 2015 hiervoor een realisatiebesluit genomen en daarmee het krediet ter beschikking gesteld, samen met de andere onderdelen van de spookknoop.

Organisatie

In het project Groningen Spoorzone werken de provincie Groningen, ProRail, NS, Ministerie van Infrastructuur en Milieu en gemeente Groningen samen. In de gezamenlijke stuurgroep vindt besluitvorming plaats.

De gemeente is primair verantwoordelijk voor de gebiedsontwikkeling ten zuiden van de sporen, de herinrichting van het voorplein en de fietstunnel (en stallingen). De provincie is risicodragend verantwoordelijk voor de spoorse ingrepen (transfer, spoorconfiguratie en opstel terrein). De provincie is opdrachtgever voor ProRail, hiertoe gedelegeerd door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu.

Op 14 maart 2014 is de Samenwerkingsovereenkomst Spookknoop Groningen getekend, volgend op een eerder gesloten intentieovereenkomst uit (2011). In de

samenwerkingsovereenkomst zijn de uitgangspunten voor de samenwerking en planontwikkeling verwoord.

In de samenwerkingsovereenkomst zijn de volgende deelprojecten onderscheiden:

1. Uitbreiden en verbeteren van de transfer op station Groningen (extra perrons, een perrontunnel die ontworpen en uitgevoerd wordt om tevens te kunnen fungeren als interwijkverbinding ter voorbereiding op de eventuele realisatie van de zuid entree zoals bedoeld in Deelproject 11, alsmede aanpassing van het/de vigerende bestemmingsplan(en), aanpassing(en) aan het Stationsgebouw die het gevolg zijn van de uitbreiding en/of verbetering van de transferfunctie).
2. Realisatie van verhuurbare ruimten ter vervanging.
3. Zijperron station Groningen Europapark.
4. Verbetering en uitbreiding spoorconfiguratie, incl. opheffen overweg Esperantostraat.
5. Realisatie van een nieuw opstelterrein en vrijmaken bestaand terrein.
6. Aanpak van knelpunten op het stationsplein.
7. Realisatie van een bustunnel onder het stationsemplacement en de aansluitende infrastructuur.
8. Realiseren van verhuurbare ruimten "extra".
9. Fietsparkeren Stationsgebied noordzijde.
10. Fietsparkeren Stationsgebied zuidzijde.
11. Realisatie entree zuidzijde transfer-/interwijktunnel.
12. Gebiedsontwikkeling en -inrichting stationsgebied zuidzijde.
13. Herinrichting Stationsgebied noordzijde
14. Busstation.
15. Vernieuwing Herewegviaduct.
16. OVCP voorzieningen tijdelijke situatie.
17. OVCP voorzieningen definitieve situatie.
18. Fietstunnel.

Communicatie

Van 25 april tot 2 juni 2014 heeft actieve dialoog plaatsgevonden. Op de inloopmarkten zijn in totaal bijna 450 belangstellenden geweest. Daarnaast zijn nog verschillende informatieavonden gehouden met direct aanwonenden. In totaal zijn 92 reacties ontvangen.

met daarin ruim 200 geformuleerde reacties op de plannen. De actieve dialoog heeft op een aantal onderdelen geleid tot voorstellen voor planwijziging en daarnaast een aantal onderzoeksopdrachten.

Daarnaast is er afgelopen periode intensief contact geweest met onder meer de bewoners van Helperzoom ten behoeve van de realisatie van een derde perron van station Europapark Groningen. Binnenkort wordt het bestemmingsplan aan uw raad ter besluitvorming aangeboden. Op het ontwerpbestemmingsplan zijn geen zienswijzen ingediend.

Herewegspoorviaduct

Per brief van 11 oktober 2013 is de gemeenteraad geïnformeerd over de resultaten uit de verkennende studie naar de vernieuwing van het Herewegspoorviaduct. Op basis van de verkennende studie is Pro Rail (met onderaannemer Movares) opdracht verstrekt een voorkeursvariant voor de vernieuwing van het Herewegspoorviaduct uit te werken, met bijbehorend programma van eisen.

U heeft op 26 november 2015 besloten tot uitstel van de vervanging van het Herewegviaduct tot 2028, waarbij u middelen ter beschikking heeft gesteld voor het uitvoeren van groot onderhoud. Dit groot onderhoud wordt in 2015 uitgevoerd. Reden voor dit uitstel is onder meer het verzoek van Groningen Bereikbaar om de vervanging uit te stellen om samenloop met 1^{ste} fase ARZ en Paterswoldseweg te voorkomen.

Daarnaast heeft u destijds ook de voorkeursvariant voor de vervanging van het Herewegspoorviaduct vastgesteld. Belangrijk winstpunt is dat met ProRail is overeengekomen dat de hoogte van het viaduct, alsmede de locatie van de steunpunten, bij vervanging in 2028 niet gewijzigd hoeft te worden.

RISICO'S

Groningen Spoorzone

- Ambitieniveau en investeringen

De financiële opgave voor de gemeente is direct verbonden aan de door de gemeente geformuleerde ambitie om het gebied ten zuiden van het spoor te ontwikkelen tot een aantrekkelijk stedelijk gebied en aan de noordzijde van het station de verbinding met de binnenstad te verbeteren en het voorplein op te knappen. Willen we in de toekomst deze ambities waarmaken, dan zal dat te zijner tijd (forse) investeringen met zich meebrengen. De omvang van die investeringen zal afhangen van nadere planuitwerking, planfasering, en beschikbare (i.e. beschikbaar gestelde) middelen. Gedacht kan worden aan het realiseren ketenvoorzieningen, aanpassingen hoofdontsluiting Parkweg-Parkwegviaduct/Emma-viaduct, vormgeving entree zuidzijde, grondverwerving, bodemsanering, bouw- en woonrijp maken, aanpassingen voorplein, busstation en plankosten.

- Tijd

De spoorse onderdelen van het project Groningen Spoorzone hebben een dwingend tijdpad in verband met de nieuwe spoorconcessie in 2020 en het RSP budget. Beoogd wordt de uitvoeringswerkzaamheden te hebben afgerond voor 2020 (start aanbestedingsprocedure medio 2015 voor de spoorse onderdelen (4^{de} spoor met voorzieningen) en start aanbestedingsprocedure overige onderdelen medio 2016).

- Kansen voor gebiedsontwikkeling

Om verlies van kansen te voorkomen -mede gelet op de langjarige gebiedsontwikkeling aan de zuidzijde- is het van belang dat de gemeente tijdig haar elementen inbrengt (bijvoorbeeld fietstunnel, vormgeving zuidentree) en door actieve planvorming voorkomt dat op korte termijn aan te leggen infrastructuur toekomstige gebiedsontwikkeling blokkeert.

- Veelheid aan belangen

De samenwerking tussen partijen verloopt goed en de overlegstructuur is in maart 2014 vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst. Het continue transparant maken van belangen en het tijdig identificeren van eventuele tegenstrijdigheden is voorwaardelijk voor een gestructureerde planvorming.

FINANCIEN

De gemeente is initiatiefnemer voor de aanleg van een spookruisende fietstunnel (raming € 12 mln.) U heeft hierover in februari 2014 een principe besluit genomen. Voor de spoorse onderdelen is de provincie Groningen risicodragend opdrachtgever. Het betreft een investering van circa € 200 miljoen. De gemeente draagt (getrapt) bij via het RSP, bijdrage Raamwerk Regiorail en een bijdrage van het Rijk uit het programma Ruimte voor de fiets . Voor de aanleg van de fietstunnel (€ 12 mln.) en de ondergrondse fietsenstalling (€ 16,5 mln.) aan de zuidzijde zal de gemeente (bij positieve besluitvorming) risicodragend opdrachtgever zijn. Overigens lopen hierover nog gespreken met de provincie Groningen. De kosten voor aanleg van de beoogde bustunnel (met aansluitende infrastructuur) worden geraamd op € 30 miljoen. Beoogde dekking komt uit RSP-middelen en mogelijk uit de exploitatiewinst die de aanleg van de tunnel met zich meebrengt. De provincie zal fungeren als opdrachtgever.

Stand van de kredieten

Raadsbesluit 17 december 2008, nr. 6 g	€ 300.000
Raadsbesluit 22 april 2009, nr 6 b, nr.412	€ 242.000
Raadsbesluit 17 februari 2010, nr. 603)=	€ 458.000
Raadsbesluit 17 november 2010, nr. 6g	€ 851.000
Raadsbesluit 30 november 2013, nr. 8c	€490.000
Raadsbesluit 23 april 2014, nr. 6k	€ 500.000
Raadbesluit 24 september 2014 nr. 6d	€ 500.000

Raadsbesluit 18 februari 2015 nr. 8c1	€ 1.000.000
Totaal	€ 4.341.000

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2015 € 3.086.000

Herewegviaduct

De totale investeringskosten voor de vervanging werden op basis van de verkenningenstudie, waarover de gemeenteraad in oktober 2013 is geïnformeerd, geraamd op 25-30 miljoen euro. Op verzoek van Groningen Bereikbaar heeft het college onderzocht om de vervanging van het Herewegviaduct uit te stellen zodat er geen raakvlak meer is met de projecten ARZ en ondertunneling van de spoorwegovergang Paterswoldseweg. Uit dit onderzoek is naar voren gekomen dat uitstel mogelijk is tot 2028.

Stand van de kredieten

Voor de Herewegspoorviaduct heeft uw raad in totaal een krediet van €1505.000 beschikbaar gesteld:

Raadsbesluit 26 oktober 2011, nr. 8c	€ 80.000
Raadsbesluit 30 oktober 2013, nr. 8c	€ 200.000
Raadsbesluit 23 april 2014, nr. 6k	€ 25.000
Raadsbesluit 26 november 2014 nr. 6d	€ 1.200.000
Totaal	€ 1.505.000

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2015	€ 133.000
--------------------------------------	-----------

OOSTERHAMRIKZONE

VOORTGANG

Inleiding

De Oosterhamrikzone is in beweging. Marktpartijen zien de Oosterhamrikzone als een belangrijk ontwikkelgebied voor nieuwe woningen. Ook speelt de Oosterhamrikzone een belangrijke rol in de verbindingsdiscussie voor de bereikbaarheid van het UMCG en de noordoostelijke stadsdelen. De omgeving uit tegelijk haar zorgen over een toename van studenten, parkeerproblematiek en een (mogelijke) nieuwe verbinding door de wijk. Reden te meer een open en transparant proces te doorlopen met betrokken partijen en de omgeving. Het vertrekpunt hierbij is de Routekaart Oosterhamrikzone, die dynamische ontwikkelroutes biedt voor de toekomst van het gebied.

Routekaart Oosterhamrikzone

De Raad heeft in november 2013 de Routekaart Oosterhamrikzone ontvangen en vormt het nieuwe vertrekpunt voor de toekomst van dit gebied. De belangrijkste opmerkingen van uw raad over de Routekaart waren:

- 1) De wens om te komen tot een goed participatieproces rondom de besluitvorming van de autobereikbaarheid van het UMCG;
- 2) De wens tot afstemming met de woonbootbewoners tot een goede invulling van de oever.

In augustus 2014 hebben wij u een brief gestuurd (kenmerk: 4514288) met daarin een overzicht met de stand van zaken van bouwinitiatieven in de zone. Wij hebben de overzichtskaart opnieuw bijgevoegd in deze rapportage.

Bereikbaarheid UMCG en Planstudie vervanging Gerrit Krolbrug

Een nieuwe multimodale verbinding in de Oosterhamrikzone als alternatief voor een autoverbinding via de Gerrit Krolbrug is van grote betekenis voor de ontsluiting en de ontwikkelingsmogelijkheden van het UMCG en de Binnenstad. Deze oplossing ligt gevoelig in de aangrenzende woonbuurten.

Dat geldt overigens ook voor de keuze om uitsluitend de Gerrit Krolbrug te vervangen, aangezien dit een aanzienlijke groei van het autoverkeer op de Korreweg met zich mee gaat brengen. Het betreft hier niet alleen een verkeersvraagstuk, maar heeft ook economische en leefbaarheidseffecten en biedt kansen voor wijkontwikkeling.

De kans ligt er nu vanwege de noodzaak om de bruggen aan te pakken. Wij hebben u hierover in juli per brief geïnformeerd (kenmerk: 4487756). In de afgelopen periode hebben we een drietal varianten voor zowel de Gerrit Krolbrug als voor de verkeersafwikkeling voor een nieuwe autoverbinding door de Oosterhamrikzone verder uitgewerkt. Daarover is overleg geweest met een brede klankbordgroep en is een inloopbijeenkomst in mei 2015 georganiseerd voor alle belanghebbenden.

In het bestuurlijke overleg tussen het rijk, de provincie en de gemeente is destijds de scope van de planstudie Gerrit Krolbrug verbreed tot over de verbinding via de Oosterhamrikzone. Inmiddels hebben partijen dat het rijk zich beperkt tot de vervanging van de Gerrit Krolbrug en de regio (provincie en gemeente) verantwoordelijk zijn voor de verbinding in de Oosterhamrik zone. Deze constructie biedt bij nader inzien betere vooruitzichten op financiering dan een coalitie met het rijk.

Planning

Opstellen uitvraag variantenstudie:	feb.-april 2014
Uitvraag Variantenstudie:	april-juli 2014
Beoordeling concept variantenstudie:	juli-sept 2014
Vaststellen bestuurlijke voorkeursvariant(en):	sept'14 –jun. '15
Vaststellen voorkeursvariant eind 2015	

Oosterhamrikkade noordzijde, locatie A en B en particuliere kavels Locatie A
Direct naast deelgebied A komen een aantal particuliere kavels in ontwikkeling. Voor het bouwplan van Kooi (locatie van de voormalige drukkerij van Denderen / 32 stuks jongerenhuisvesting) is een omgevingsvergunning afgegeven. De bouw van dit complex is begin 2015 gestart. Het plan van Nijhuis Bouw op de ABN-AMRO locatie (36 zelfstandige wooneenheden voor jongeren) is voorlopig geparkeerd. We hebben Nijhuis Bouw gevraagd om in het verlengde van locatie B (zie hierna) een voorstel te doen voor uitsluitend grondgebonden woningen op de gemeentelijke gronden in deze strook.

Locatie B

De ontwikkelaars KUUB en Nijhuis ontwikkelen locatie B tot 'Stadsvilla's', grondgebonden woningen, met mogelijkheden tot het creëren van woon-werkeenheden, benedenbovenwoningen of geclusterde eenheden (geen studio's, minimaal 60 m²) in drie tot vier bouwlagen. Zij worden aan de achterzijde via een (vent)weg ontsloten. Parkeren gebeurt op eigen terrein. De doelgroep betreft meerpersoonshuishoudens, zoals jonge stellen, gezinnen en senioren. De verkoop van de woningen is in augustus 2014 gestart. De verkoop verloopt oorspoedig. De bouw start nog voor de zomer van 2015.

De koopovereenkomst met Nijhuis Noord over de verkoop van 2 fasen van locatie B is getekend. Het bedrijf Lichtpunt kan zijn huidige locatie tot 1 juli 2015 blijven huren. De overige panden zijn gesloopt en de ondergrond gesaneerd.

Oosterhamrikkade noordzijde, locatie C

Dit deelproject is momenteel 'on-hold' gezet in afwachting van de uitkomsten van de planstudie vervanging Gerrit Krolbruggen.

Oosterhamrikkade zuidzijde, locatie D

Ook deze locatie 'on-hold' gezet in afwachting van de uitkomsten van de planstudie vervanging Gerrit Krolbrug.

Plan M (voormalig distributiecentrum UMCG)

Ontwikkelaar Urban Interest heeft in november 2013 een aanvraag ingediend voor een omgevingsvergunning voor de Oosterhamrikkade 5, 7 en 9. Deze is inmiddels verleend en de bouw is gestart. Tijdelijk is een bouwpauze ingelast om nader onderzoek te verrichten naar

eventuele maatregelen tegen aardbevingsschade. Samen met de woonbootbewoners van het aangrenzende deel van de kade maken we een bescheiden plan voor de vergroening van de kade en een daarop gebaseerde regulering van het gebruik van de oever.

Alfa-Laval

De voorbereidingen zijn gestart om de Alfa Laval-locatie eind 2014 leeg te krijgen. De laatste contracten zijn ontbonden en de gebruikers geïnformeerd. Op dit moment loopt nog een procedure tegen een tweetal gebruikers. Het complex wordt begin 2015 gesloopt. Dit vergt bijzondere aandacht vanwege de aanwezigheid van asbesthoudend materiaal. De verdere planvorming wordt in het voorjaar van 2015 opgestart.

Oosterhamrikkade zuidzijde

In de brief van 19 augustus 2014 (kenmerk: 4514288) hebben we u geïnformeerd over twee nieuwe initiatieven. Te weten de 'Oude Taxicentrale' (OHK zz 103-107) en een plan voor de 'Biemanslocatie' (OHZ zz 115-117).

- Oude Taxicentrale

In het bouwplan 'oude taxicentrale' worden 180 appartementen voor jongeren tussen de 20 en 28 gerealiseerd, met 27 parkeerplaatsen. Het ontwerp is energiezuinig, en biedt de mogelijkheid uit te breiden naar grotere eenheden. Het preadvies van de welstand is positief. Wel vraagt de huidige opzet een beperkte aanpassingen van het bestemmingsplan. De mogelijkheden voor projectfinanciering (in het kader van het Bouwoffensief) voor de Oude taxicentrale worden onderzocht.

- 'Plan Biemanslocatie'

Ontwikkelaar Esprit heeft de gemeente medio 2014 benaderd met een initiatief voor een complex gericht op jongerenhuisvesting. De plannen verkeren in een pril stadium (volumestudies). Het betreffen 140 appartementen á 23m² en 54 appartementen á 47m².

Inrichting oever Oosterhamrikkade zuidzijde

Oriënterende gesprekken zijn gevoerd met woonbootbewoners over een plan van aanpak voor de inrichting van de oever. Ook hier speelt de uitkomst van de planstudie vervanging Gerrit Krolbrug een belangrijke rol.

Broedplaats Paradijsvogelstraat

Leegstandsbeheerder Carex heeft de Paradijsvogelstraat 10-13 in de afgelopen jaren getransformeerd tot een succesvolle Broedplaats waar de creatieve industrie een thuishaven heeft gevonden. Wij zijn met Carex overeengekomen dat zij de Broedplaats voor de komende vijf jaar verder mogen ontwikkelen. De gemeentelijke eigenaarslasten worden hierbij tot een minimum beperkt. In overleg met de omgeving krijgen de panden een facelift.

Toentje & Stadswerf

Samen met Nijestee, bewoners en Toentje/Voedselbank hebben we een traject opgestart om het bouwterrein van Nijestee in te richten als een tijdelijk stuk stad, gefinancierd vanuit bewonersparticipatie en ondersteund door het gemeentelijk armoedebeleid. Eind 2013 is Toentje geopend, daarnaast hebben de bewoners vanuit NLA-middelen een budget gekregen het overige deel van het bouwterrein van Nijestee tijdelijk in te richten. Inmiddels hebben de initiatiefnemers ook een voorstel voor een kleine veestapel onder de naam

“Kakelt en knort” voor het aangrenzende terrein ingediend. Hieraan hebben we onze medewerking toegezegd.

Spoedsanering locatie Simmeren

Op locatie Simmeren (oostzijde Van Starckenborghkanaal) wordt in de loop 2015 begonnen met een spoedsanering.

Initiatief fietssteigerbrug Oosterhamrikbaanbrug VBNO en Gjaltema

Vereniging Bedrijven Noord Oost (VBNO) en steigerbouwer Gjaltema hebben een initiatief ingediend voor het aanleggen van een fietssteigerconstructie aan de Oosterhamrikbaanbrug. Dit zou kunnen zorgen voor:

- een betere fiets bereikbaarheid voor Kardingse;
- ontlasting van de Gerrit Krolbrug;
- een betere bereikbaarheid van bedrijventerrein Ulgersmaweg en Ulgersmaborg Noord.

We hebben de mogelijkheden van een dergelijke constructie op haalbaarheid en veiligheid getoetst. Technisch is deze constructie uitvoerbaar. Maar aangezien voor een fietsroute in beide richtingen ook de busbaan moet worden gereconstrueerd, is dit initiatief financieel niet haalbaar. De mogelijkheid voor een fietsroute wordt meegenomen in de studie naar een nieuwe auto-ontsluiting van het stadsdeel door de Oosterhamrikzone.

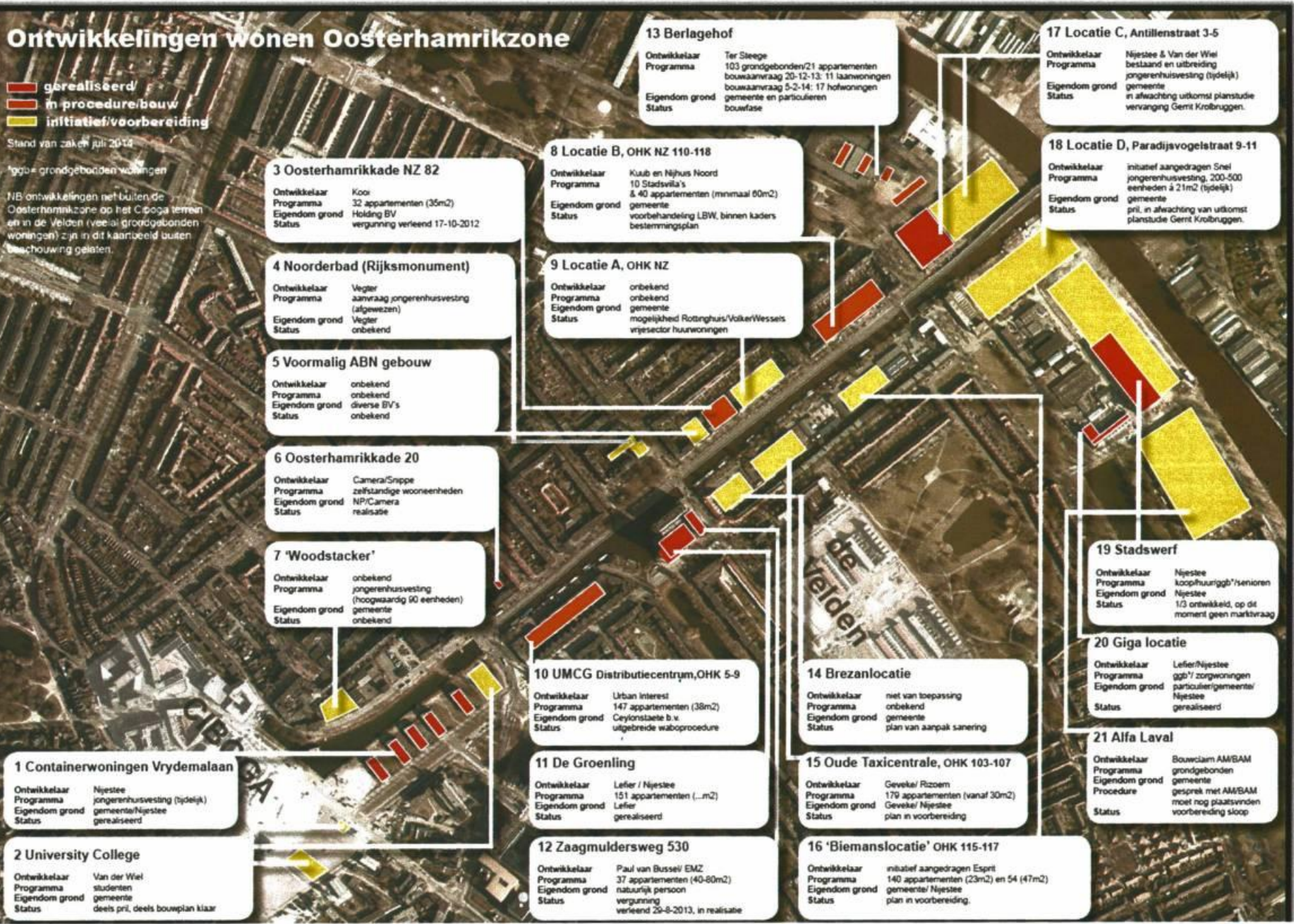
Ontwikkelingen wonen Oosterhamrikzone

- gerealiseerd
- in procedure/bouw
- initiatief/voorbereiding

Stand van zaken juli 2014

ggg= grondgebonden woningen

NB ontwikkelingen net buiten de Oosterhamrikzone op het C-pogaterrain en in de Velden (veelal grondgebonden woningen) zijn in dit kaartbeeld buiten beschouwing gelaten.



1 Containerwoningen Vrydemalaan
 Ontwikkelaar: Nijstee
 Programma: jongerenhuisvesting (tijdelijk)
 Eigendom grond: gemeente/Nijstee
 Status: gerealiseerd

2 University College
 Ontwikkelaar: Van der Wiel
 Programma: studenten
 Eigendom grond: gemeente
 Status: deels prii, deels bouwplan klaar

3 Oosterhamrikkade NZ 82
 Ontwikkelaar: Kooi
 Programma: 32 appartementen (35m2)
 Eigendom grond: Holding BV
 Status: vergunning verleend 17-10-2012

4 Noorderbad (Rijksmonument)
 Ontwikkelaar: Vegter
 Programma: aanvraag jongerenhuisvesting (afgewezen)
 Eigendom grond: Vegter
 Status: onbekend

5 Voormalig ABN gebouw
 Ontwikkelaar: onbekend
 Programma: onbekend
 Eigendom grond: diverse BV's
 Status: onbekend

6 Oosterhamrikkade 20
 Ontwikkelaar: Camera/Snippe
 Programma: zelfstandige wooneenheden
 Eigendom grond: NP/Camera
 Status: realisatie

7 'Woodstacker'
 Ontwikkelaar: onbekend
 Programma: jongerenhuisvesting (hoogwaardig 60 eenheden)
 Eigendom grond: gemeente
 Status: onbekend

10 UMCG Distributiecentrum, OHK 5-9
 Ontwikkelaar: Urban Interest
 Programma: 147 appartementen (38m2)
 Eigendom grond: Ceylonstaete b.v.
 Status: uitgebreide waboprocedure

11 De Groenling
 Ontwikkelaar: Lefier / Nijstee
 Programma: 151 appartementen (...m2)
 Eigendom grond: Lefier
 Status: gerealiseerd

12 Zaagmuldersweg 530
 Ontwikkelaar: Paul van Busseff/EMZ
 Programma: 37 appartementen (40-80m2)
 Eigendom grond: natuurlijk persoon
 Status: vergunning verleend 29-8-2013, in realisatie

8 Locatie B, OHK NZ 110-118
 Ontwikkelaar: Kuub en Nijhus Noord
 Programma: 10 Stadsvilla's & 40 appartementen (minimaal 60m2)
 Eigendom grond: gemeente
 Status: voorbehandeling LBW, binnen kaders bestemmingsplan

9 Locatie A, OHK NZ
 Ontwikkelaar: onbekend
 Programma: onbekend
 Eigendom grond: gemeente
 Status: mogelijkheid Rottinghuis/Volker/Wessels vrijsector huurwoningen

13 Berlagehof
 Ontwikkelaar: Ter Steege
 Programma: 103 grondgebonden/21 appartementen
 Eigendom grond: bouwjaarvraag 20-12-13: 11 huurwoningen
 Status: bouwjaarvraag 5-2-14: 17 hofwoningen gemeente en particulieren bouwfase

14 Brezanlocatie
 Ontwikkelaar: niet van toepassing
 Programma: onbekend
 Eigendom grond: gemeente
 Status: plan van aanpak sanering

15 Oude Taxicentrale, OHK 103-107
 Ontwikkelaar: Geveke/ Pzoem
 Programma: 179 appartementen (vanaf 30m2)
 Eigendom grond: Geveke/ Nijstee
 Status: plan in voorbereiding

16 'Biemanslocatie' OHK 115-117
 Ontwikkelaar: initiatief aangedragen
 Programma: Espirt
 Eigendom grond: 140 appartementen (23m2) en 54 (47m2)
 Status: gemeente/ Nijstee plan in voorbereiding

17 Locatie C, Antillenstraat 3-5
 Ontwikkelaar: Nijstee & Van der Wiel
 Programma: bestaand en uitbreiding jongerenhuisvesting (tijdelijk)
 Eigendom grond: gemeente
 Status: in afwachting uitkomst planstudie vervanging Gerrit Krolbruggen.

18 Locatie D, Paradijsvogelstraat 9-11
 Ontwikkelaar: initiatief aangedragen
 Programma: Snel jongerenhuisvesting, 200-500 eenheden à 21m2 (tijdelijk)
 Eigendom grond: gemeente
 Status: prii, in afwachting van uitkomst planstudie Gerrit Krolbruggen.

19 Stadswerf
 Ontwikkelaar: Nijstee
 Programma: koophuur/igg*/senioren
 Eigendom grond: Nijstee
 Status: 1/3 ontwikkeld, op dit moment geen marktvaart

20 Giga locatie
 Ontwikkelaar: Lefier/Nijstee
 Programma: ggb*/zorgwoningen
 Eigendom grond: particulier/gemeente/
 Status: Nijstee gerealiseerd

21 Alfa Laval
 Ontwikkelaar: Bouwcliam AM/BAM
 Programma: grondgebonden
 Eigendom grond: gemeente
 Procedure: gesprek met AM/BAM
 Status: moet nog plaatsvinden voorbereiding sloop

RISICO'S

Naast de algemene risico's zijn de volgende risico's specifiek van toepassing:

- Ten aanzien van de locatie Simmeren speelt een aanvullend risico met betrekking tot de kosten van saneren in verband met de asbestverontreiniging;
- Een risico is de uitgifte van woningbouw en bedrijfsterreinen. Als gevolg van de huidige economische omstandigheden stagneert de marktvraag. De beheersbaarheid hiervan voor de woningbouw is gering. Voor zover er wel vraag is (jongerenhuisvesting) is er/lopen we risico op weerstand vanuit de omgeving;
- Voor zowel bodemsanering als sloopkosten geldt een hoog risico. Voor de sanering weten we dat er vervuiling is. Daarom hebben we vooraf een uitgebreide inventarisatie uitgevoerd waardoor we de risico's beter kunnen inschatten. Voor sloopkosten is een m³-prijs neergezet die kan fluctueren afhankelijk van wel of geen asbest.
- Voor de Oosterhamrikzone geldt het risico van leegstand en verpaupering. Hiervoor is een actieplan (=Routekaart) opgesteld dat onderdeel uitmaakt van de nieuwe ontwikkelingsstrategie.
- In september 2013 zijn de uitkomsten van de studie 'Bereikbaarheid UMCG' gepresenteerd maar we hebben nog geen standpunt genomen over de meest wenselijke oplossing. In samenspraak met het Rijk en de Provincie wordt het vervolgproces verder vormgegeven. Hierbij zijn alle stakeholders in beeld gebracht over de aanpak en onze inzet. Wij hebben u hierover geïnformeerd in de brief van 16 juli 2014 (kenmerk: 4487756. Aangezien de regierol niet bij ons ligt, maar bij de provincie en het strakke tijdsschema opgelegd door het Rijk ligt bij ons de opgave om daarbinnen de participatie zo goed mogelijk vorm te geven. Inmiddels is in het bestuurlijke overleg vastgesteld, dat de aanpak van de Gerrit Krolbrug vooral een aangelegenheid van het Rijk is en dat de regio verantwoordelijk is voor de verbinding door de Oosterhamrikzone. Wij schatten in dat de mogelijkheden voor financiering door het commitment van de provincie groter zijn worden.

FINANCIËN

De totale kosten worden geraamd op € 50.657.000. De grondopbrengsten worden geraamd op € 28.480.000. Aan bijdragen, inclusief genoemde aanvullende dekking, is € 22.177.000 op eindwaarde geraamd, waarvan al € 20.080.000 is gerealiseerd en geboekt. Kosten, bijdragen en opbrengsten resulteren in een sluitende exploitatiebegroting.

Stand van de kredieten

Besluit 27-02-2002, nr. 196	1.706.599
Besluit 29-01-2003, nr. 199	1.127.000
Besluit 17-12-2003, nr. 175	175.000
Besluit 17-12-2003, nr. 153	14.700.000
Besluit 31-05-2006, nr. 34	5.461.000
Besluit 28-06-2006, nr. 6g	1.236.000
Besluit 20-06-2007, nr. 12	5.430.000
Besluit 28-05-2008, nr. 6g	179.000
Besluit 26-08-2008, nr. 6h	399.000
Besluit 28-10-2009, nr. 61	46.000
Besluit 29-9-2010, nr. 6c	231.000
Besluit 15-12-2010, nr. 6e	9.275.000
Besluit 30 maart 2011, nr. 7c	102.700
Besluit 25 januari 2012 6g	-/- 519.000
Besluit 30 januari 2013 8b-12	-/- 837.000
Besluit 18 december 2013, nr.6i	1.857.000
Besluit 17 december 2014, nr. 6u	1.785.000
Totaal toegestane kosten van het plan	42.355.000

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2015	36.396.000
--------------------------------------	------------

AANPAK RING ZUID

HISTORIE

- 2009: bestuursovereenkomst met de minister van Verkeer en Waterstaat;
- December 2009: start planstudie;
- 22 december 2010: publicatie van het voornemen (Kennisgeving) van de minister van Infrastructuur en Milieu om een Milieu Effect Rapport (MER) op te stellen voor de tweede fase van het project Aanpak Ring Zuid. Dat wil zeggen: een onderzoek naar de gevolgen van de ombouw van deze weg voor haar omgeving;
- 7 november 2011: minister stemt in met het Voorlopig Ontwerp. Deze werkt het projectbureau uit in een definitief ontwerp. Ook werken we aan het MER, die als onderdeel van het Ontwerp Tracébesluit (OTB) de inspraak in zal gaan;
- 29 augustus 2013: publicatie Ontwerp Tracébesluit/ Milieu effect rapport door Minister publicatie Ontwerp Inrichtingsplannen door college van B&W. Inspraak van 30 augustus tot en met 11 oktober 2013. Publicatie Gezondheidseffectscreening;
- 17 oktober 2013: publicatie Ontwerpbesluit omgevingsvergunning; Helperzoomtunnel, Groningen door het college; zienswijzeperiode van 18 oktober tot en met 28 november 2013;
- 30 september 2013: presentatie expert opinion in opdracht van de gemeenteraad;
- 8 oktober 2013: bespreking Ontwerp Tracébesluit/ Milieu effect rapport en Ontwerp Inrichtingsplannen in raad, 9 moties zijn ingediend als zienswijze;
- 21 mei 2014: het college informeert de raad over de tussenstand van het Tracébesluit, de Inrichtingsplannen en de aanleg van de Helperzoomtunnel;
- Juni 2014: behandeling tussenstand van het Tracébesluit, de Inrichtingsplannen en de aanleg van de Helperzoomtunnel in de raad, 12 moties zijn aangenomen in de vergadering van 25 juni;
- 9 juli 2014: informeren raad over voortgang Tracébesluit en de voorbereiding van de marktbenadering;
- 29 september: publicatie Tracébesluit (minister) en inrichtingsplannen (college), daarnaast heeft het college de omgevingsvergunning voor de aanleg van de Helperzoomtunnel aangelegd, start beroepsperiode omgevingsvergunning (t/m 10 november);
- 3 oktober tot en met 13 november 2014 beroepsperiode Tracébesluit. Tegen de Inrichtingsplannen kon geen beroep worden aangetekend;
- 16 december 2014: Rijkswaterstaat, de provincie Groningen en de gemeente Groningen hebben een realisatieovereenkomst vastgesteld voor het project Aanpak Ring Zuid. 19 december 2014 aankondiging start aanbestedingsprocedure.

VOORTGANG

Op 29 augustus 2013 zijn het Ontwerp Tracébesluit en de Ontwerp-inrichtingsplannen voor het onderliggend wegennet gepubliceerd, waarna tussen 30 augustus 2013 en 11 oktober de zienswijzenperiode plaatsvond. De eerste kwartalen van 2014 stonden in het teken van het verwerken, beoordelen en afwegen van de ingediende zienswijzen. Op 21 mei 2014 is een

tussenstand aan de raad en het publiek gepresenteerd, waarna op 29 september 2014 het Tracébesluit is ondertekend door de Minister van Infrastructuur en Milieu. Gelijktijdig stelde het college de inrichtingsplannen voor het onderliggende wegennet vast, en namen zij het besluit over de omgevingsvergunning voor de aanleg van de Helperzoomtunnel. Het Tracébesluit en de omgevingsvergunning zullen naar verwachting medio 2015 onherroepelijk zijn. Verder is in 2014 gestart met de voorbereiding van de realisatiefase, in de vorm van aanbestedingsdocumenten en een actualisatie van de bestuursovereenkomst uit 2009: de Realisatieovereenkomst. Eind 2014 is de aanbesteding gestart met de publicatie van de aankondiging. In 2015 wordt het proces van aanbesteding doorlopen en via een concurrentiegericht dialogo wordt de uiteindelijke aannemer geselecteerd (begin 2016).

RISICO'S

Ten behoeve van deze risicobeheersing zijn de belangrijkste risico's van het project in beeld gebracht, en zijn beheersmaatregelen benoemd. Deze risico's verschuiven gedurende het proces en worden dan ook continue geactualiseerd. Dit voorjaar is de risicoanalyse voor vervolgfase gehouden. De belangrijkste risico's van de aanbestedingsfase zijn hieronder benoemd:

1) Optimalisaties kunnen niet worden gerealiseerd.

De realisatie van een ontbrekende schakel in het nieuwe Zuiderplantsoen, een fiets- en voetgangersverbinding ter hoogte van de huidige Esperanto-kruising, is een diepe wens van de stad, en maakt onderdeel uit van een optimalisatiepakket. Ook in dit optimalisatiepakket zitten een 'groene aankleding' van het nieuwe Julianaplein, de ingang van de verdiepte ligging, en het realiseren van een volledige aansluiting ter hoogte van de Europaweg. Alle optimalisaties maken onderdeel uit van de uitvraag aan de aannemers, maar komen (deels) te vervallen als blijkt dat deze alsnog niet financieel haalbaar zijn ten opzichte van de scope. De realisatie is afhankelijk van de markt en het optreden van risico's die die het budget beïnvloeden.

2) Verwerking van eisen naar contract is onvoldoende, of eisen zijn van onvoldoende kwaliteit of integraal

De gekozen aanbestedingsvorm is 'design & construct'. Dit betekent dat de aannemer een ontwerp maakt op basis van systeem- en proceseisen, deels gevoed door klanteisen van beheerders en stakeholders. Als de eisen incompleet, kwalitatief onvoldoende zijn, conflicteren of anders geïnterpreteerd worden door de aannemer, beïnvloedt dit de kwaliteit en het proces. Door meer tijd voor de voorbereiding te nemen kan het risico beheerst worden.

3) Kabels en leidingen voor planfase onderschat

De zuidelijke Ring Groningen (ZRG) ligt op een knooppunt van kabels- en leidingen. De verleggingsopgave wordt bemoeilijkt door de beperkte aanwezige ruimte. Het risico bestaat dat er onvoldoende tijd is genomen voor een goed overzicht van de opgaven en alternatieven, wat zich uit in risico's in tijd, geld en omgeving. Voor de gemeente zelf kan dit aan de orde zijn voor de riolering.

4) *Meer overlast voor omwonenden en bedrijven ervaren tijdens de ombouw dan vooraf vastgesteld*

Ondanks de uitdaging aan de aannemer om slim te bouwen (plannen) en daardoor de hinder te beperken, kan de omgeving de overlast zwaarder ervaren dan vooraf ingeschat. Dit risico vraagt naast een goede contractvoorbereiding ook goede informatievoorziening over bereikbaarheid, leefbaarheid en veiligheid tijdens de bouw. De communicatie hierover moet adequaat en helder zijn, dienstverlening klantgericht.

5) *Versoberingen in de scope*

De drie partners werken met een taakstellend budget. Dit vraagt om een goede projectbeheersing. Mochten overschrijdingen die niet financieel in het project op te vangen zijn zich voordoen, dan zijn versoberingen in de scope aan de orde. Dit kan ten koste gaan van de kwaliteit en omgeving.

FINANCIEN

Voor de ZRG is een budget beschikbaar van € 624 miljoen euro (€ 424 mln. RSP gelden, € 200 mln. MIRT gelden). De samenwerkende partijen betalen de kosten van inzet van mensen en middelen ten behoeve van de planfase en realisatie uit dit bovenstaande budget.

Voor de kosten van de voorbereiding van het in 2009 gepresenteerde BVA voor de Zuidelijke Ringweg Groningen heeft u op 17 december 2008 (€ 400.000) en 25 november 2009 (€ 500.000) kredieten beschikbaar gesteld, totaal € 900.000. Dit betreft zowel de kosten voor de projectorganisatie als ook interne uren en kosten. Bij deze laatste gaat dan om het beoordelen van de producten van de projectorganisatie, ambtelijke en bestuurlijke advisering, strategische adviezen en proceskosten.

Voor de voorbereiding tot en met eind 2010 heeft u op 20 oktober 2010 een krediet van € 500.000 beschikbaar gesteld, waarmee het totaal aan voorbereidingskosten op € 1,4 miljoen euro komt. Het benodigde aantal uren voor beoordeling en advisering bleek in 2010 echter lager dan geprognosticeerd, waardoor er voldoende krediet resteerde voor beoordeling en advisering voor het grootste gedeelte van 2011.

De kosten voor het beoordelen van de producten van de projectorganisatie en de ambtelijke en bestuurlijke advisering heeft uw raad in januari 2012 een krediet van €250.000 beschikbaar gesteld. Daarna is in juni 2012 een nieuw krediet vastgesteld van €375.000 wat toereikend moet zijn tot en met het 2e kwartaal 2013.

Voor 2013 heeft uw raad middelen ter beschikking gesteld voor plankosten voor grote infrastructuurprojecten in de programmabegroting. Op 2 juli 2014 is bij de vaststelling van voortgangsrapportage 1 een aanvullend krediet van € 375.000,- beschikbaar gesteld voor de gemeentelijke plankosten.

Stand van de kredieten (gemeentelijke plankosten)

Besluit 17-12-2008	400.000
Besluit 25-11-2009	500.000
Besluit 20-10-2010, nr. 6g	500.000
Besluit 25-01-2012	250.000
Besluit 20-06-2012, nr. 7b	375.000
Besluit 12-06-2013, nr. 6k – 26 juni 2013	200.000
Besluit 02-07-2014, 6d	375.000
Totale toegestane kosten	2.600.000

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2015	2.423.000
--------------------------------------	-----------

EEMSKANAALZONE

VOORTGANG

De ontwikkeling van de Eemskanaalzone (EKZ) is van belang voor Groningen als uitbreiding van het centrum (stedelijk wonen) en als motor van de Groninger economie. Binnen de EKZ onderscheiden we een aantal projecten die wij hieronder toelichten.

Kop van Oost II

Ontwikkelaar Heijmans ontwikkelt de 2^e fase van de Kop van Oost (Houtunielocatie). Het plan is aangepast aan de huidige marktomstandigheden met meer grondgebonden woningen in plaats van appartementen. Wij hebben meegewerkt aan de hiervoor noodzakelijke wijziging van het bestemmingsplan. Inmiddels is de verkoop en bouw gestart voor de eerste fase. De interesse is groot en Heijmans zal in mei starten met de 2^{de} fase.

Berlagetracé

Het grootste deel van de werkzaamheden voor het Berlagetracé zijn afgerond, afgezien van de nog te realiseren verkeersafwikkeling tussen de Berlagebrug en de toekomstige Sontbrug. Deze verkeersafwikkeling is nauw afgestemd op het ontwerp van het Sontwegtracé.

Opstarten en afronden van deze laatste werkzaamheden was mede afhankelijk van de benodigde verwervingen van onder meer Sontweg 15, 17 en 19. Met alle partijen is nu overeenstemming: Sontweg 17 is inmiddels aangekocht door de gemeente, en Sontweg 19 is vrijwel verbouwd. Voor Sontweg 15 is de omgevingsvergunning aangevraagd. Uiterlijk in mei 2016 worden de panden circa 12 meter ingekort, waardoor ook het laatste deel van het Sontwegtracé gerealiseerd kan worden. Medio 2016 is daarmee het hele tracé gereed.

Sontwegtracé

In april 2011 heeft uw raad besloten het Sontwegtracé verder uit te werken. In november 2012 is het uitvoeringsplan Sontwegtracé door de raad vastgesteld (raadsvoorstel RO12.3141549).

Het Sontwegtracé bestaat uit de realisatie van zes verschillende deelprojecten:

1. Sontweg, reconstructie fase 1 – aanpak Europaweg (klaar)
2. Sontweg, reconstructie fase 2 (gestart, afronding zomer 2015)
3. Eltjo Ruggeweg, aansluiting Sontweg en Bornholmstraat (95% klaar, valt onder de exploitatiebegroting Berlagetracé)
4. Sontbrug (75 % van de werkzaamheden klaar – oplevering september 2015)
5. St. Petersburgweg, herinrichting (klaar).
6. St. Petersburgweg, aansluiting Oostelijke Ringweg (klaar).

Sontbrug

Qua financiële omvang en risico is de te bouwen Sontbrug het belangrijkste onderdeel binnen het Sontwegtracé. In november 2012 is uw raad akkoord gegaan met het definitief ontwerp Sontwegtracé, de daaraan gekoppelde begroting van € 65 miljoen en het dekkingsvoorstel. Op 18 december 2013 is deze begroting van € 65 miljoen met € 9,1 miljoen naar beneden bijgesteld tot het niveau van € 55,9 miljoen, hoofdzakelijk naar aanleiding van de aanbesteding van de Sontbrug.

Op 1 oktober 2013 heeft de gemeente aan de BAM Civiel de opdracht gegund voor circa € 17 miljoen. Het project Sontwegtracé neemt binnen de begrote uitvoeringskosten een percentage onvoorzien mee van 25% over het voorlopig gegunde bedrag van bijna € 17 miljoen (= ca. € 4,2 miljoen).

Werkzaamheden vorderen gestaag. Medio/eind 2015 is de Sontbrug gereed. De brug zal dan de verbinding vormen tussen Meerstad en de binnenstad van Groningen.

- duurzaamheid, ecologie en kunst (€ 1.520.000)

Bij het vaststellen van het uitvoeringskrediet voor het Sontwegtracé formuleerde uw raad een aantal wensen op het gebied van duurzaamheid, ecologie en kunst. Binnen het aanbestedingstraject Sontbrug hebben we conform het raadsbesluit 2,5% duurzaamheid in plaats van 5% meegenomen. Wel hebben wij in het EMVI criterium het aspect duurzaamheid betrokken. De BAM heeft een duidelijke extra waarde toegevoegd, waarmee we extra in duurzaamheid investeren, passend binnen de aanbesteding. Daar waar in eerste instantie € 980.000 aan duurzaamheid is geschraapt, neemt BAM voor zo'n € 835.000 aan extra duurzaamheidsstaken op zich. Zouden we de overige, eerder bezuinigde duurzaamheidsaspecten alsnog meenemen, dan gaat het om (€ 980.000 - € 835.000 =) € 155.000. Eenzelfde keuze geldt voor de ecologie-ambities (€ 350.000) en het toepassen van kunstuitingen (€ 190.000).

Na realisatie van het totale project Sontwegtracé en indien middelen beschikbaar zijn, zullen we u voorstellen of en op welke wijze de resterende duurzaamheids- ecologie en kunstambities (€ 695.000) kunnen worden gerealiseerd.

- Aanbestedingsvoordeel (€ 9,1 miljoen)

In de begroting van 18 december 2013 is voor het Sontwegtracé het investeringsniveau verlaagd van € 65 miljoen naar € 55,9 miljoen. Eveneens is de dekking verlaagd met € 9,1 miljoen door verlaging van de bijdrage van Meerstad. Het aanbestedingsvoordeel kan ook invloed hebben op de subsidiabele kosten en daarmee op de te ontvangen subsidiebijdrage. Voor dit risico is een voorziening opgenomen in het project.

Samengevat volgt dan het dit beeld:

Dekking van de € 55,9 miljoen investeringen is als volgt

- | | |
|-------------------------------------|-----------------|
| • bijdrage Meerstad (in 2016/2017): | € 20,9 miljoen; |
| • bijdrage RSP-overig: | € 18,0 miljoen; |
| • bijdrage FES: | € 12,0 miljoen; |
| • bijdrage BDU: | € 5,0 miljoen; |

Totaal

€ 55,9 miljoen

Woonschepenhaven

Op 18-12-2013 is de Revitalisering Woonschepenhaven inclusief taakstellend budget van € 4,7 mln door de raad vastgesteld. Op basis van besluitvorming bedraagt het krediet € 5.194.000 (€ 5.000.000 + € 194.000 uit het verleden).

Het plan heeft betrekking op een divers aantal zaken. Er wordt groot onderhoud aan de steigers uitgevoerd waardoor het comfort voor de gebruikers toeneemt en de levensduur van de steigers verlengd wordt. In overleg met het waterschap is besloten de binnendijk tussen het clubgebouw en het Eemskanaal te verbreden. Hierdoor neemt de sterkte van de dijk toe. De bodem van de haven wordt gebaggerd tot een diepte van 1,40 meter ten opzichte van het gebruikelijke waterpeil. Ter hoogte van de steigers en de oevers blijft de huidige streefdiepte van 1,20 meter gehandhaafd in verband met de stabiliteit van de steigers en oevers. Daarnaast worden de nutsleidingen vernieuwd en de woonboten aangesloten op het aan te brengen riool.

In oktober 2014 heeft de aanbesteding van de werkzaamheden plaatsgevonden. De opdracht is gegund aan een geselecteerde aannemer. De aannemer heeft zijn inschrijving gebaseerd op de randvoorwaarden die wij als gemeente op basis van de vooronderzoeken hebben gesteld. De afgelopen periode zijn aanvullende onderzoeken door de aannemer uitgevoerd, zoals beschreven in het contract. De aannemer heeft recent de melding gemaakt dat enkele onderdelen in- en rondom de haven in slechtere staat verkeren dan de vooronderzoeken hebben aangetoond. Inmiddels heeft uw Raad besloten extra budget ter beschikking te stellen om ook achterstallig onderhoud (meerwerk) uit te voeren. Het betreft de onderdelen steigers, damwand binnendijk en oever buitendijk. Dit extra budget is nog niet in onderstaand overzicht opgenomen. De werkzaamheden zijn inmiddels begonnen.

Visie Eemskanaalzone – deelgebied Boulevard

In het deelgebied Boulevard willen we een kwalitatief hoogwaardig woon- en werkmilieu realiseren, waarbinnen we de interne en externe ontsluiting en de gewenste interwijk-verbindingen voor langzaam verkeer op aantrekkelijke wijze vormgeven. Daarvan kan een stimulerende werking uitgaan op initiatieven vanuit de markt. De visie (bouwstenennotitie) is afhankelijk van de vorderingen van de woningbouwprojecten Kop van Oost II (Heijmans) en EKZ NZ Balkgat-locatie (AM). AM heeft aangegeven voorlopig even een pas op de plaats te maken. Dit heeft ook gevolgen qua tijd voor het opstellen van de nieuwe visie hiervoor. Wel wordt momenteel onderzocht hoe en waar een fiets- voetgangersoversteek kan komen tussen Sontplein e.o. en de binnenstad.

P+R Meerstad

30 oktober 2013 heeft uw raad ingestemd met de geactualiseerde netwerkanalyse Regio Groningen-Assen. Onderdeel van deze actualisatie is de HOV-visie, waarin we de toekomst van busvervoer in de stad en regio weergegeven. P+R Meerstad maakt onderdeel uit van deze plannen. Momenteel wordt onderzocht wat de beste plek is voor deze P+R en wat de kosten daarvoor zijn.

RISICO'S

Naast de risico's die in de laatste GREX zijn genoemd, zien we een aantal risico's. Deze monitoren we zorgvuldig.

- Woningbouwlocaties algemeen

De financiële risico's betreffen de ingenomen grondposities en de potentiële opbrengstwaarde. We streven ernaar de aankopen voor woningbouw via locatieontwikkeling te compenseren. Op het moment dat de individuele ontwikkellocaties nader zijn uitgewerkt, kunnen we (deel)exploitaties opzetten.

- Woonschepenhaven

Een aantal bewoners blijft weerstand bieden tegen de uitvoering. Dit heeft in het recente verleden en heden geleid tot hoge kosten aan planvoorbereiding door vele gesprekken met het bestuur van Vereniging Woonschepenhaven Groningen, de bewoners, advocaten, klachten en meldingen en Ombudsman trajecten. Er is een reëel risico dat het alsnog komt tot een dagvaarding wat hoge kosten aan juridische ondersteuning (Stadsadvocaat) met zich meebrengt en daarnaast claims/ stagnatiekosten van de aannemer. Beheersmaatregel: frequent gesprekken voeren tussen gemeente en bewoners incl. advocaten met als doel de-escaleren.

Als beheersmaatregelen zetten we in op in gesprek gaan (en blijven), bij vasthoudende weigering (dreigen met) intrekken ligplaatsvergunning. Dit is juridisch getoetst, en hierover is overeenstemming Burgemeester en Wethouder.

- Schade aan woonboten en inventaris.

Als beheersmaatregelen doen we een vooropname van de technische staat van onderhoud woonboten en deponeren we het rapport bij de notaris.

- Schade aan schuurtjes en andere opstallen.

Als beheersmaatregel is dit ondergebracht bij de aannemer. De eis tot inventarisatie is in het contract opgenomen.

Het risico dat dit aanvullende financiële consequenties heeft voor de gemeente is wel aanwezig. Als beheersmaatregel vinden er individuele gesprekken plaats tussen aannemer en bewoners over de opstallen en worden de opstallen nu en in de komende periode getaxeerd. Hierdoor wordt de omvang van het risico in beeld gebracht. Het lijkt nu zo te zijn dat het risico slechts bij enkele woonboten aan de orde is.

- Aanwezigheid Flora & Fauna verhinderen start (Inventarisatie in mei).

Beheersmaatregelen: 1. Vanaf april-mei onderzoek uitvoeren 2. broedkasten plaatsen. 3. Rapporten ter beschikking stellen aan inschrijvers. 4. verdragingsclausule in contract opnemen.

- Infrastructuur

Het weerstandsvermogen voor Berlagetracé blijft vooralsnog staan op circa € 0,8 miljoen. Het risicoprofiel van het Sontwegtracé bestaat uit de drie volgende onderdelen:

1) Reserve onvoorzien – Sontbrug (€ 4,2 miljoen):

Nu de aanbestedingsresultaten bekend zijn is het noodzakelijk om een risico op te nemen. De risicoreserve binnen het project is opgesplitst in twee delen. Het grootste gedeelte hiervan heeft betrekking op de Sontbrug.

2) Weerstandsvermogen – overig Sontwegtracé (€ 0,8 miljoen):

Het benodigde weerstandsvermogen binnen het project is ten tijde van de vorige herziening van eind 2013 verlaagd met € 2,3 miljoen van € 3,1 miljoen naar € 0,8 miljoen. Het benodigde weerstandsvermogen wordt gevormd voor de nog te maken kosten exclusief de Sontbrug. Het risico van de overige onderdelen wordt als beperkt ingeschat en het noodzakelijke weerstandsvermogen bedraagt dan 0,8 miljoen (10% van circa € 8 miljoen).

3) Mogelijk subsidieverlies RSP (€ 8,5 miljoen):

Op basis van de gegevens uit de aanbesteding is ten tijde van de vorige herziening (eind 2013) een raming gemaakt van de omvang van de subsidiabele kosten en de te realiseren subsidie. Op basis van deze raming was de voorziening voor het mogelijke subsidieverlies verhoogd tot € 8,5 miljoen. Eén van de subsidievoorwaarden is namelijk dat de subsidie naar rato wordt verlaagd als de totale subsidiabele projectkosten lager zijn dan het minimale niveau. De stijging wordt veroorzaakt doordat enerzijds het aanbestedingsvoordeel en de overige kostenverlagingen leiden tot lagere subsidiabele kosten.

Anderzijds hebben wij in de raming rekening gehouden met de mogelijkheid dat de post onvoorzien niet in zijn geheel besteed zal gaan worden. Naarmate het project vordert zal ook meer inzicht worden verkregen in de omvang van de te realiseren subsidie. Eventuele extra kosten kunnen ook leiden tot een verlaging van de voorziening voor het mogelijke subsidieverlies.

De subsidieomvang wordt pas definitief bepaald op het moment dat het project is gerealiseerd en de subsidie afgerekend kan worden. In de tussenliggende periode onderzoeken we allereerst de mogelijkheden om de subsidie binnen het project zo optimaal mogelijk te benutten. Ook wordt gesproken met de provincie of de subsidiemiddelen in andere projecten gebruikt mogen worden (RSP-middelen).

FINANCIEN

De ontwikkelingen van de deelgebieden binnen de EKZ strekken zich uit over een groot aantal jaren, waarbij we in grote mate afhankelijk zijn van marktinvesteringen. Om de risico's te beperken, houden we de programma's zo flexibel mogelijk; we kunnen aanpassingen inzetten om tekorten te verminderen. Door flexibiliteit en fasering binnen de visie kunnen we maximaal op de marktomstandigheden inspringen en dit risico zoveel mogelijk beperken. Al deze ontwikkelingen hebben samen met een andere reeks ontwikkelingen een financiële vertaling gekregen binnen de (herziene) integrale exploitatiebegroting Eemskanaalzone. Hierbij gaan we in op investeringen en dekking voor de volgende reeks deelgebieden:

- Sontwegtracé (Europaplein t/m Oostelijke ringweg)
- Berlagetracé
- Houtunie (Kop van Oost)

- Containerterminal
- Woonschepenhaven
- Eemskanaal noordzijde, 1e fase
- P+R Driebond
- Openbare ruimte

De onderlinge verwevenheid van de diverse deelgebieden zorgt ervoor dat het sturen op de afzonderlijke gebieden grote financiële onzekerheden en risico's met zich meebrengt. Door het als een gebiedsontwikkeling te benaderen, bewaken we de samenhang, kunnen we de voor- en nadelen van de diverse keuzes en ontwikkelingen integraal afwegen en de diverse ontwikkelingen op elkaar afstemmen.

De verwachting is dat de ontwikkeling van de deelgebieden in de Eemskanaalzone marktconform en elkaar opvolgend zal verlopen. Bij veranderende (markt)omstandigheden kan dan op eenvoudige wijze inzicht worden verkregen in de consequenties van de ontwikkelingen en kunnen we – indien nodig – adequate bijsturingmaatregelen treffen.

Eemskanaalzone

Besluit	Nr.	Soort krediet	Bedrag
DB 10 april 2003		Plankostenkrediet Woonschepenhaven, projectplan SDC Noorddijk	€ 40.000
RB 24 november 2004	5h	Plankostenkrediet Berlagetracé	€ 838.000
RB 19 oktober 2005	9	Plankosten- + uitvoeringskrediet Berlagetracé	€ 23.162.000
RB 25 januari 2006	180	Plankostenkrediet tbv coördinatie EKZ: visie 'EKZ-verbinding in de stad'	€ 1.455.000
RB 27 september 2006	6a	Plankosten- + uitvoeringskrediet Houtunie (Kop van Oost, 1e fase)	€ 887.000
13 november 2006		Aanvullend plankostenkrediet Woonschepenhaven, architectuurnota	€ 40.000
RB 19 december 2007	62	Plankostenkrediet Sontwegtracé	€ 1.280.000
RB 25 maart 2009	6b	Aanvullend uitvoeringskrediet Houtunie (Kop van Oost, 1e fase)	€ 60.000
26 april 2010		Aanvullend plankostenkrediet Woonschepenhaven, overbruggingskrediet, ISV III	€ 80.000
RB 15 december 2010	6e	Inbrengwaarden gronden Containerterminal en EKZ NZ 1e fase, aangekocht via Grondbank	€ 6.500.000
RB 27 april 2011	8b	Aanvullend plankostenkrediet Woonschepenhaven	€ 34.000
RB 27 april 2011	8f	Aanvullend plankostenkrediet Sontwegtracé	€ 720.000
RB 21 december 2011	6i	Plankosten- + uitvoeringskrediet Woonschepenhaven	€ 5.000.000
RB 25 januari 2012	6c	Plankostenkrediet boardwalk, e.d.	€ 100.000
RB 28 november 2012	8c	Plankosten- + uitvoeringskrediet Sontwegtracé	€ 63.000.000
RB 30 januari 2013	8b.8	Extra krediet ivm opknippen krediet t/m 2014 (Sontwegtracé > 2014)	€ 2.353.000
RB 18 december 2013	6i	Verlaging krediet ivm opknippen krediet t/m 2015 (Sontwegtracé > 2015)	€ 3.100.000-
RB 17 december 2014	6m	Verlaging krediet ivm opknippen krediet t/m 2016 (Sontwegtracé > 2016)	€ 2.645.000-
Totaal verstrekt krediet			€ 99.804.000

Met het besluit van 17 december 2014 is een totaalkrediet beschikbaar gesteld van

€ 99.804.000. Dit krediet is gebaseerd op de al bestaande uitgaven en de verwachte bestedingen tot en met 2016, dan wel verplichtingen voor de diverse deexploitatie.

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2015	53.267.000
--------------------------------------	------------

Herziening integrale grondexploitatie

december 2015

NETWERKANALYSE HOV- MAATREGELEN

Op 30 oktober 2013 heeft uw raad de geactualiseerde Regiovisie Groningen-Assen vastgesteld. Een veranderende opgave en veranderde financiële omstandigheden maakten dit noodzakelijk. Naast de actualisatie van de Regiovisie is ook de regionale Netwerkanalyse herzien. Ook heeft de raad een nieuwe gezamenlijke HOV-visie vastgesteld, als uitwerking voor het openbaar vervoer. Samen met de provincie Groningen hebben wij daar een aanvullend maatregelenpakket van samen 95 miljoen euro aan gekoppeld, om spoedig een kwaliteitsstap te maken voor het openbaar vervoer.

VOORTGANG

In de HOV-visie is een groot aantal maatregelen opgenomen die tot doel hebben de doorstroming en regelmaat van het busverkeer in de stad te verbeteren. Dit moet naast kwaliteitsverbetering leiden tot een reductie van de exploitatiekosten. De uitvoering van de HOV-maatregelen is opgedeeld in drie tranches.

- Tranche 1 (uitvoering gereed voor de nieuwe busdienstregeling 5 januari 2014);
- Tranche 2 (uitvoering gereed voor de nieuwe busdienstregeling 31 december 2014);
- Tranche 3 (uitvoering gereed voor de start van de ombouw Zuidelijke Ringweg).

Maatregelen bus.

Met de busmaatregelen van ambitieniveau 1 en 2 uit de netwerkanalyse worden de maatregelen bedoeld die;

- het mogelijk maken dat de bussen op de drie HOV-assen kunnen rijden;
- de binnenstad van Groningen kan worden ontlast;
- de reizigersgroei in de stad kan worden opgevangen;
- een kwalitatief beter product kan worden aangeboden aan de reiziger.

Het is van belang dat deze maatregelen snel worden uitgevoerd zodat de drie bus HOV-assen gereed zijn voordat de grote werkzaamheden aan de Zuidelijke Ringweg van start gaan. Daarnaast zijn we bij snelheid gebaat om de exploitatiekosten niet verder te laten oplopen, en het openbaar vervoer betaalbaar te houden.

Vanwege het verschil in planproces zijn alle maatregelen uit ambitieniveaus 1 en 2 bus uit de HOV- visie verdeeld in drie tranches waarmee u met de vaststelling van de HOV-visie heeft ingestemd.

- 1) *Tranche 1 voorziet in de realisatie van:*
 - a. twee richtingen busverkeer op Damsterdiep noordzijde;
 - b. aanleg langshalte Stationsweg noordzijde t.h.v. stadsbalkon;
 - c. aanpassen VRI en stopstrepen kruising Zaagmuldersbrug;
 - d. halte Damsterdiep nabij Oostersluis;

- e. halte aan HOV-as West ter hoogte van Stadspark incl. voetpad naar Peizerweg;
- f. halte Buitenhof aan Peizerweg ter hoogte van Hunsingolaan;
- g. looproute IKEA-Europaweg opwaarderen;
- h. Europapark aanleg plasvoorziening;
- i. aanpassing haltes op langere bussen.

Alle maatregelen die nodig zijn voor het kunnen rijden van de dienstregeling die op 5 januari 2014 in werking is getreden zijn inmiddels gereed. In een aantal gevallen is gekozen voor een tijdelijke oplossing. Het gaat hierbij onder meer om het mogelijk maken van busverkeer in 2 richtingen over het Damsterdiep. Inmiddels duidelijk dat het busverkeer beter via de Noordzijde (stad uit en Oostersingel in) en via de Zuidzijde kan worden afgewikkeld. Hiermee wordt de tijdelijke situatie permanent. Wel worden er nog passende maatregelen genomen.

De realisatie van de halte aan HOV-as West ter hoogte van het Stadspark wordt betrokken bij de realisatie van een nieuwe busremise. Naar verwachting zijn de meeste maatregelen eind 2014 gereed.

2) *Tranche 2 voorziet in de realisatie van:*

- a. keerlus Ruischerbrug;
- b. afsluiting Herebrug voor autoverkeer;
- c. VRI Petrus Campersingel-Hanzeplein;
- d. Oostersingel doorstroming;
- e. samenvoeging twee haltes Beijum;
- f. opheffing haltes Meedenpad;
- g. opheffing haltes Oosterstraat en Gelkingestraat;
- h. opwaarderen haltes en uitbreiding DRIS;
- i. toegankelijke haltes 2014;
- j. opruimen haltes die vanwege vervallen lijn 4 niet meer noodzakelijk zijn.

3) *Tranche 3 voorziet in de realisatie van:*

- a. 3 haltes in Lewenborg samenvoegen tot 2 haltes;
- b. realisatie bushaltes bij de Gasunie ;
- c. Singeldam;
- d. overstap knooppunt UMCG Noord;
- e. Kolendrift;
- f. doorsteek Johan van Zwedenlaan;
- g. overstap Oost-West op HOV –as bij Corpus den Hoorn;
- h. halte Groningen Zuid (Noord-Zuid) bovenop viaduct.

De keerlus Ruischerburg valt onder de verantwoordelijkheid van de provincie. Bovendien wordt de afsluiting van de Herebrug voor autoverkeer betrokken in het onderzoek naar de doorstroming van de Stationsweg. Mogelijk heeft het afsluiten van de Hereweg voor deze modaliteit een negatieve invloed op de bereikbaarheid van de binnenstad tijdens de ombouw van de zuidelijke ringweg.

Voor het merendeel van de aan te pakken of te verwijderen haltes is inmiddels een ontwerp gemaakt. De bushaltes langs het Oosterhamriktracé zijn al gerealiseerd. De komende maanden worden de bushaltes tussen het Noorderstation en de Noordelijke ringweg

geschikt gemaakt voor de nieuwe 24 meter bussen. De infrastructuur is al geschikt gemaakt voor deze bussen. De VRI aan de Petrus Campersingel is ook al aangepast. Het merendeel van de DRIS is inmiddels geplaatst.

Zowel de bushaltes aan de Oostersingel, het Damsterdiep en de Kolendrifty worden in 2015 aangepast. De ontwerpen zijn uitgebreid met alle belanghebbenden besproken. Voor het knooppunt UMCG Noord is een voorlopig ontwerp gereed.

RISICO'S

De belangrijkste risico's waaruit financiële tegenvallers kunnen voortvloeien zijn:

- vertraging van planologische procedures door zienswijzen & (hoger) beroep;
- scope-wijzigingen/aanvullende opdrachten.

FINANCIEN

Alle maatregelen uit de tranches zijn globaal geraamd. Met de provincie Groningen is afgesproken dat tekorten/overschotten bij de maatregelen uit de netwerkanalyse Groningen - Assen met elkaar kunnen worden uitgewisseld. Bij een tekort dienen maatregelen versoerd te worden.

Met de provincie is afgesproken de investeringsruimte te beschouwen als een gesloten financieringssysteem, en eventuele vrijvallende investeringsruimte in te zetten binnen het totale maatregelenpakket. Normaal gesproken valt vrijval terug naar de algemene middelen en vindt vandaar uit een integrale afweging plaats over de inzet van de vrijval.

In het geval van een gesloten financieringssysteem zijn positieve resultaten niet meer integraal afweegbaar (zoals gebruikelijk op basis van de financiële spelregels), maar worden ze ingezet binnen het totale maatregelenpakket netwerkanalyse Groningen - Assen. Nadelen dienen binnen het gesloten systeem te worden opgevangen. Mocht na uitvoering van alle maatregelen blijken dat er financiële middelen overblijven dan vloeit dit geld terug en kan er een integrale afweging plaats vinden.

Stand van de kredieten

Besluit 26-11-2013, nr. 7a	19.189.000
Besluit 24-09-2014 nr. 6i	150.000
Totaal toegestane kosten van het plan	19.339.000

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2015	1.709 400
--------------------------------------	-----------

MEERSTAD

VOORTGANG

Meeroevers

Ontwikkelaar	Aantal	Verkocht per 31-12-14	Verkocht per 31-03-15	Toelichting
OCM en VDM	79 projectmatige woningen	64 (63 gepasseerd)	64 (63 gepasseerd)	Wat nu in verkoop staat betreft de laatste vlek die in de verkoop is gekomen, daar is 1 optie.
Bureau Meerstad	74 vrije kavels Meeroevers	24 (23 gepasseerd)	26 (23 gepasseerd)	Er zijn per eind maart 11 opties. Vooral de wat kleinere kavels op Talingeneiland en het Smienteneiland (eind 2014 in de verkoop gegaan) blijken vooralsnog beter aan te sluiten bij de behoefte in de huidige woningmarkt.
Bureau Meerstad	10 welstandsvrije kavels Meeroevers	0 (1 optie)	0 (1 opties)	Is in de loop van 2014 in de verkoop gekomen en betreft een geheel nieuw "product". Dit voorjaar vindt de evaluatie plaats.
Bureau Meerstad	14 kavels IJsbaanlocatie			
Gemeente Groningen	13 Energieneutrale woningen	4 (4 gepasseerd)	4 (4 gepasseerd)	
Gemeente Groningen	16 waterwoningen	9 (8 gepasseerd)	12 (9 gepasseerd)	Naar aanleiding van het realiseren van de sluis kunnen ze direct na verkoop ook afgemeerd worden en dus worden weer woningen verkocht

				en nu nog 2 opties.
KUUB	10 woningen CPO	5 (3 opties)	7 (1 optie)	Nu het terrein bouwrijp is en de eerste huizen zijn opgeleverd, neemt de belangstelling weer toe.
HRP	10 woningen	10 (8 gepasseerd)	10 (10 gepasseerd)	Is heel snel uitverkocht. Er wordt gezocht naar passend vervolg.
J&R	10 woningen	10 (10 gepasseerd)	10 (10 gepasseerd)	Was in 2014 snel uitverkocht, wordt gewerkt aan een vervolg.
Geveke - starterswoningen	8 starters woningen	7 (2 gepasseerd)	8 (7 gepasseerd)	Was vrij recent in de verkoop en nu recent uitverkocht.
Vastgoud	17 doorgroeiwoningen	15 (15 gepasseerd)	16 (15 gepasseerd)	Loopt voorspoedig, wordt gekeken naar vervolg.
BAM – Thuis in Meerstad	38 projectmatige woningen	35 (3 opties)	38	Is recent uitverkocht. Betreft vlek uit voorraad van voormalige partner in GEM Meerstad en is dus al volledig gepasseerd.
Diverse partijen vlek 18/19	44 woningen	24 (13 opties)	29 (8 opties)	Bij diverse partijen zijn vanaf medio 2014 woningen in de verkoop gekomen. Bouw is onlangs van start gegaan.

In de periode 1 januari 2015 tot en met 31 maart 2015 zijn 17 kavels c.q. woningen verkocht. De prognose voor deze periode was 16. Daarmee liggen we vooralsnog op schema voor de prognose voor geheel 2015 van 82 kavels c.q. woningen. Daarnaast zijn er per eind maart 2015 nog 23 (betaalde) opties verstrekt. De verwachting is dat een groot deel daarvan omgezet wordt in een koopovereenkomst. Ondanks dat de prognose voor de eerste maanden van dit jaar gerealiseerd is, blijft het kritisch en zullen we volop tempo moeten blijven maken in de ontwikkeling van nieuwe plannen en de promotie en het daadwerkelijk realiseren van verkopen om de doelstelling voor dit jaar te halen.

De goede lijn in de verkopen is met name het gevolg van de nieuwe woonproducten die vorig jaar in de markt zijn gezet. Lag eerst de focus op het marktsegment gelegen tussen de € 140.000 en € 285.000 vrij op naam, nu worden ook woningen van > € 300.000 weer

aangeboden en verkocht. Hierdoor is het totale bestaande aanbod uitgebreid, waarbij er binnen elk segment woningen beschikbaar zijn. Daarnaast zien we dat alle activiteiten in het gebied (het bouwrijp maken van de diverse kavels, de start van de bouw van diverse woningen, het realiseren van de vaarverbinding en de diverse evenementen en activiteiten in het gebied zoals verkoopmanifestaties, het maïsdoolhof en de Meerstad ballonfiësta) geleid heeft tot nieuwe verkopen en tot doorlopende nieuwe opties.

Grondexploitatie

In de grondexploitaties van 2011 en 2012 voerden we een aantal forse ingrepen door om de gevolgen van de stagnerende woningmarkt en de veranderde financiële markt op te vangen. De belangrijkste ingrepen waren van programmatische aard. Het totale woningbouwprogramma werd teruggebracht van circa 9.100 naar 6.500 woningen (van gemiddeld 405 naar 250 woningen gemiddeld per jaar, en voor de eerste jaren zelfs in aanvang naar 25 woningen en langzaam oplopend). Het aantal hectares bedrijventerrein ging van 130 naar 75 hectare. Dit is bij de laatste grondexploitatie 2014 verder neerwaarts bijgesteld om het risico te beperken. Belangrijk uitgangspunt in de grondexploitatie is een grondexploitatie-rente van 3,75%. Dit is thans ook met langlopende leningen afgedekt, waardoor het renterisico voor de eerste 10 jaar beperkt is.

Het halen van de verkoopopbrengsten zowel in tempo en volume, maar vooral ook prijzen, vormt als gevolg van de hoge boekwaarde ontstaan met de aankopen van grote aantallen hectares grond vanuit het verleden onverminderd het belangrijkste risico voor de grondexploitatie. Naast de beoogde opbrengsten uit de woningverkopen gaat het daarnaast ook om het risico over de beoogde waardevermeerdering van plandeel Noord en in wat mindere mate de opbrengsten van de bedrijventerreinen en de gecalculerde subsidie-inkomsten. Hierover is bij de vaststelling van de vigerende grondexploitatie 2014 (eind 2014) uitgebreid gerapporteerd en dit beeld is sindsdien niet veranderd.

De boekwaarde van de grondexploitatie Meerstad Bureau bedraagt per 31 maart 2015 circa € 261 miljoen (per eind december 2014 was dat circa € 278 miljoen). Naast het verkopen van woningen/kavels (waarvan de financiële afwikkeling voornamelijk pas later plaats zal vinden) is de daling van de boekwaarde grotendeels toe te schrijven aan de bijdrage van de gemeente inzake het treffen van aanvullende voorzieningen bij het vaststellen van de grondexploitatie 2014 en het ontvangen van een (volgend) voorschot van € 750.000 van de provincie in verband met de aanleg van de vaarverbinding.

Planologische procedures

Bestemmingsplan Meerstad Midden

Op 23 juni 2010 heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan over het bestemmingsplan 'Meerstad-Midden' (c.a.). Op een aantal onderdelen na heeft zij zich positief uitgesproken. Goedkeuring is onthouden aan de verkeersbestemming voor de beoogde zuidelijke ontsluitingsweg bij Harkstede. Daarnaast heeft de Raad van State geoordeeld dat er in een straal van 300 meter rondom het 'Grunopark' geen woningen mogen worden gebouwd. Ten slotte is goedkeuring onthouden aan enkele overige (ondergeschikte) onderdelen van het bestemmingsplan.

Vrijstellingsbesluit Deelplan 1 (Meeroevers)

De Raad van State heeft het vrijstellingsbesluit in stand gelaten. De ingestelde beroepen zijn niet-ontvankelijk verklaard.

Ontgrondingvergunning

De Raad van State heeft de beroepen van twee appellanten tegen de ontgrondingvergunning voor het graven van het meer gegrond verklaard en de vergunning vernietigd. Voor Meeroevers fase 1 vormt dit geen probleem. Daarnaast nam de provincie een machtigingsbesluit voor fase 2 en 3. In december 2010 is door de provincie een nieuwe ontgrondingvergunning voor het gehele gebied opgesteld, waartegen wederom twee beroepen zijn ingediend. De Raad van State heeft hier in de zomer van 2012 een uitspraak over gedaan: deze is positief, aangezien ze ongegrond zijn verklaard.

Uitwerkingsplannen en Beeldkwaliteitsplannen voor Meeroevers

Voor de diverse fasen in Meeroevers zijn in de periode december 2010 tot eind 2014 verschillende uitwerkings- en beeldkwaliteitsplannen gemaakt en onherroepelijk geworden. Voor de waterwoningen in Meeroevers I is bovendien een gedeeltelijke herziening op een uitwerkingsplan van toepassing.

Uitwerkingsplan Ijsbaanlocatie

Het uitwerkingsplan is in maart 2011 vastgesteld door B&W van Slochteren en is onherroepelijk.

Bestemmingsplanwijziging heikikkercompensatiegebied

De bestemmingsplanwijziging is door de Raad van Slochteren vastgesteld in november 2010. Het plan is in februari 2011 in werking getreden (onherroepelijk).

Gedeeltelijke herziening Meerstad-Midden 2011

Voor enkele gedeeltes van het bestemmingsplan Meerstad Midden is een herziening gemaakt. In deze gedeeltelijke herziening spelen we in op onder meer geluid, aanlegplaatsen en aanpassing aan nieuwe wetgeving. De gedeeltelijke herziening is in oktober 2011 vastgesteld door de Raad van Slochteren en is onherroepelijk.

Uitwerkingsplan Vaarverbinding

Het uitwerkingsplan voor de vaarverbinding tussen Slochterdiep en Woldmeer is op 7 februari 2013 vastgesteld en onherroepelijk.

Uitwerkingsplannen Meeroevers

Voor nog een paar vlekken in Meeroevers (vlek 3, 13 en De Wierden) dienen nog uitwerkingsplannen te worden opgesteld – al naar gelang de ontwikkeling hiervan.

Gedeeltelijke herziening Meerstad-Midden 2015

Momenteel is een partiële herziening van het bestemmingsplan Meerstad-Midden in procedure. In de eerste plaats wordt het plan afgestemd op het gewijzigde tracé van de Wijkontsluiting sluisgebied. Daarnaast wordt geregeld dat een hogere geluidsbelasting wordt toegestaan om tegemoet te kunnen komen aan de gewenste stedenbouwkundige invulling van het plangebied. In 2018 dient het bestemmingsplan Meerstad Midden geactualiseerd te zijn inclusief een onderliggende MER. In 2015 zijn voorbereidende studies hiervoor gestart.

Uitwerkingsplan en beeldkwaliteitsplan Sluis-West

De voorbereidingen hiervoor worden getroffen om de procedures medio 2015 te kunnen starten.

RISICO'S

In de afgelopen jaren is er veel veranderd in de woningmarkt. Dit heeft ook grote gevolgen voor het project Meerstad en het risicoprofiel in het bijzonder. Overigens zijn de afgelopen jaren continu aanpassingen in geld en plan gemaakt om zo de grootste risico's te beperken. In hoofdlijnen blijven de risico's verbonden aan dit project groot en blijven het ook steeds dezelfde risico's.

We presenteren de risico's op dezelfde wijze zoals ook opgenomen in de GREX en de sleutelrapportages. Zie hieronder de tabel met de beschrijving van de belangrijkste risico's en de beheersmaatregelen. Deze tabel wordt minimaal 1 keer per kwartaal en naar aanleiding van het door de AVA vast laten stellen van een GREX, jaarverslag/jaarrekening en de sleutelrapportage aangepast.

	Risico	Beheersmaatregel
1. Uitgifte gronden Noord inclusief beoogde waardevermeerdering	In algemene zin heeft iedere vertraging in zowel volume, tempo en prijs in de uitgifte van gronden en de overige daarmee samenhangende beoogde meer- en verkoopopbrengsten, grote effecten op de grondexploitatie en vormt daarmee dan ook het belangrijkste risico van de grondexploitatie. In dat kader is vooral de op termijn beoogde meeropbrengst voor Noord een specifiek risico. Er liggen (nog) geen uitgewerkte plannen en de beoogde meeropbrengst blijft een groot risico.	Na het opstellen van de grondexploitatie 2011 is gestart met het onderzoeken naar de specifieke kansen en mogelijkheden voor Noord om zo de beoogde meeropbrengst op termijn daadwerkelijke te kunnen realiseren. Het kritisch monitoren en het tijdig vertalen van de te verwachten nieuwe inzichten in met name energie (en wellicht andere) concepten voor Noord in de komende maanden en jaren zijn essentieel om tijdig maatregelen te treffen. Het aanbestedingsresultaat van de realisatie van de Sontbrug is in de laatst vastgestelde grondexploitatie gebruikt om het toenemende risico financieel (deels) af te kunnen dekken, mocht niet tijdig, geheel en/of gedeeltelijk de beoogde meeropbrengst kunnen worden gerealiseerd.

	Risico	Beheersmaatregel
2. Uitgifte gronden woningbouw en woningbehoefte	Vertraging in zowel volume, tempo en prijs in de uitgifte van kavels voor met name woningbouw (en daarmee gedeeltelijk ook voor bijbehorende voorzieningen), heeft grote effecten op de grondexploitatie en vormt daarmee dan ook blijvend één van de belangrijkste risico's van de grondexploitatie.	<p>In de grondexploitaties van 2011 en 2012 zijn de programma's voor wonen fors neerwaarts bijgesteld. Het blijft zaak tijdig in te spelen op woningmarkt ontwikkelingen en flexibel ontwikkelen om zo in vroegtijdig stadium de geraamde opbrengsten uit verkopen te kunnen realiseren.</p> <p>Dit zal zowel voor volume als prijs continu plaats moeten vinden aan de hand van marktonderzoeken op basis actuele bevolkingsprognoses, etc. en het blijven vergelijken van gerealiseerde marktprijzen met de in de grondexploitatie opgenomen prijzen.</p> <p>In 2013 zijn de resultaten van de nieuwste woningmarkt inzichten en behoeften bekend geworden en vertaald naar onder andere de woningbouwprogrammering van Meerstad. Er bleek bij het opmaken van deze grex geen aanleiding tot wijziging van het woningbouwprogramma en/of fasering.</p> <p>In de GREX 2014 heeft op basis van de actuele en gerealiseerde verkoopprijzen een extra afboeking plaatsgevonden van € 5 miljoen waarvan € 3,5 miljoen uit de verliesvoorziening afkomstig was en € 1,5 additioneel is afgeboekt. Herstel van de woningmarkt is van groot belang om te voorkomen dat de geraamde grondopbrengsten onder druk blijven staan. Kritisch monitoren en het tijdig vertalen van de te verwachten nieuwe inzichten zijn essentieel om tijdig maatregelen te treffen.</p>
3. Uitgifte gronden bedrijventerreinen	Vertraging in zowel volume, tempo en prijs in de uitgifte van kavels voor bedrijventerreinen heeft grote effecten op de grondexploitatie en vormt daarmee dan ook één van de belangrijkste risico's van de grondexploitatie.	<p>In de grondexploitaties 2011 en 2012 waren de programma's en de fasering van bedrijventerreinen fors neerwaarts bijgesteld en later in de fasering opgenomen.</p> <p>Met het opstellen van de GREX 2014 is het programma voor bedrijventerreinen op basis van de laatste actuele inzichten van de markt gehalveerd naar 39 ha en heeft derhalve een forse afwaardering plaatsgevonden van totaal € 13 miljoen. Daarmee is de omvang van dit risico fors verlaagd, maar blijft aanwezig.</p> <p>Overigens blijft in dit kader de continue afstemming op de behoefte en de beoogde productie van gronden elders in de stad cruciaal.</p>

	Risico	Beheersmaatregel
4. Financiering	<p>De grex 2013 gaat onveranderd uit van een rente van 3,75%.</p> <p>Het lage rentepercentage brengt een renterisico met zich mee. Of na deze termijn ook tegen de beoogde grex rente kan worden gefinancierd zal moeten blijken.</p>	<p>Dit rentepercentage is overigens met de herfinanciering in 2012 ook bereikt en voor de eerste 8-15 jaren voor een groot deel van de leningen vastgelegd.</p> <p>Continue monitoring van alternatieve financieringsopties, waarbij de komende periode specifiek gekeken zal worden of een conversie (het overnemen of omzetting van leningen door de gemeente) een extra maatregel kan zijn om niet alleen de rentelasten te verlagen, maar ook het risico voor langere tijd te beperken.</p>
5. Subsidies	<p>In de grex wordt rekening gehouden met ca. € 35 miljoen (nominaal) aan subsidiegelden.</p>	<p>Constante monitoring van kansen betreffende subsidies en daarnaast overleg met provincie. Een eerste aanvraag is voor een bedrag van € 2,5 miljoen beschikbaar. (vaarverbinding).</p>
6. Planontwikkeling risico's en ontwikkelingsopgave GEMM Meerstad	<p>Het betreft de risico's die inherent zijn aan dergelijke grootschalige herontwikkelingen en behoren tot de planontwikkelingsopgave van Bureau Meerstad. Enkele hiervan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Tijdige realisatie en aansluitingen hoofdinfrastructuur en OV; 2) Bodemrisico's, archeologie, flora en fauna, milieukwaliteit en obstakels in ondergrond; 3) Omgang met hinderzones, geluid, aanwezige infrastructuur (hoogspanningsleidingen, etc.). 	<p>Belangrijke beheersingsmiddelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Volledigheid en actualiteit van onderzoeken 2) Flexibiliteit in planvorming 3) Vroegtijdig overleg met toetsende overheden
7. Bestuurlijke omgeving	<p>Het op grondgebied van de ene gemeente ontwikkelen voor rekening en risico van de ander, maakt dat het op onderdelen complexer is dan een grondexploitatie binnen de eigen gemeentegrenzen.</p>	<p>In juli 2009 is er Gemeenschappelijke Regeling Meerstad (GR) geoperationaliseerd die deze samenwerking eenvoudiger maakt. Het blijft van belang om met de gemeente Slochteren goede afspraken te maken over de tijdige realisatie van publieke voorzieningen en adequaat beheer van het openbaar gebied.</p> <p>Strikte bewaking van bevoegdheden, verantwoordelijkheden en aansturing van de uitvoering.</p>

	Risico	Beheersmaatregel
8. Voorzieningen openbaar gebied	<p>Met betrekking tot eigendom, investeringskosten, beheer en exploitatie van de voorzieningen en het openbare gebied moeten voorafgaand aan de realisatie daarvan sluitende (bestuurlijke) afspraken worden gemaakt met alle (overheids) partijen.</p> <p>Vooraf de afhankelijkheid van Slochteren betreffende tijdige en volledige oplevering van voorzieningen is een aandachtspunt.</p> <p>Tussen planning en realisatie van voorzieningen enerzijds en kaveluitgifte, woningprogramma - en fasering en moment en van oplevering bestaat een directe relatie. programmatische en planning technische wijzigingen vragen dan ook telkens herijking van planning en inhoud van het voorzieningenprogramma.</p>	<p>Het programma voorzieningen is in de grex 2011 kwantitatief herijkt op basis van de nieuwe inwoneraantallen. En getoetst aan de meest actuele inzichten t.a.v. woningbouwprognoses in 2013.</p> <p>Doordat de gemeente Slochteren in het huidige samenwerkingsmodel de publieke voorzieningen op haar grondgebied zal realiseren is bestuurlijke afstemming op dit punt van belang.</p>
9. Procedurele risico's	<p>Vertragingsrisico door planologische procedures, zoals bestemmingsplan, artikel 19 procedures, externe veiligheid.</p> <p>Actuele risico's zijn: nadere uitwerking van het Bestemmingsplan Meerstad Midden in uitwerkingsplannen, gedeeltelijke herzieningen door onthouding van goedkeuring van onderdelen van dit bestemmingsplan en het verkrijgen van benodigde ontgrondingsvergunning(en).</p>	<p>Adequate aansturing en afhandeling van publiekrechtelijke procedures, bezwaar en beroep.</p> <p>De uitspraak van de Raad van State is een belangrijke stap ter reductie van de planologische risico's.</p>
10. Aardbevingen	<p>Risico van hoger kosten voor opstal/woningbouw, dus mogelijk lagere grondwaarden en imagoschade.</p>	<p>Mogelijke effecten worden in kaart gebracht en daar waar mogelijk vertaald naar GREX en communicatie.</p>

	Risico	Beheersmaatregel
11. Verwerving gronden	<p>Het risico van de verwerving van gronden die nu nog niet in eigendom zijn van de GEMM</p> <p>Hierdoor kan de uitvoering van de programmatische- en ruimtelijke uitgangspunten van Meerstad M in gevaar komen.</p> <p>De grondexploitatie gaat uit van realisatie van het gehele plan, waarbij opbrengsten en kosten als geheel worden gecalculeerd. De grondexploitatie is gevoelig voor wijziging in de aannames inzake kosten en momenten van verwerving van gronden.</p>	<p>De neerwaartse bijstelling van het programma, leidt tot een forse reductie van het verwervingsrisico. Daarnaast is de aanname ten aanzien van bijdragen van derden bijgesteld in de grex 2011 en 2012. Tevens zien we dat andere partijen steeds minder belang hebben bij het aanhouden van bezittingen in het gebied. Tevens zijn er nu partijen die, soms noodgedwongen, alsnog gronden en panden die essentieel zijn voor de realisatie van met name Meerstad Midden aanbieden. Dus dit risico is fors kleiner geworden.</p>

FINANCIEN

Stand van de kredieten (gemeentelijke plankosten en aankoop kavels)

Besluit 26 november 2003, nr. 5c	3.200.000
Besluit 31 oktober 2007	2.800.000
Besluit 17 november 2010, nr. 8j	1.500.000
Besluit 17 februari 2010, aankoop kavels Meeroevers fase I	3.060.000
Besluit 29 juni 2011	550.000
Besluit 26 oktober 2011, aankoop kavels Meeroevers fase IIb	4.590.000
Totaal beschikbaar krediet	15.700.000

Stand van de uitgaven plankosten

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2015	6.498.922
--------------------------------------	-----------

Stand van de uitgaven Meeroevers kavels

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2015	7.647.024
--------------------------------------	-----------

Totale stand van de uitgaven t/m 31 maart 2015	14.145.946
--	------------

Stand van de plankosten GEMM

	Budget	Verplicht	Besteed	Vrije ruimte
Organisatie/personeel	674	539	121	14
Bureau en huisvesting	228	14	52	162
Communicatie/marketing	598	44	56	498
Projecten	1.693	502	212	979
Onvoorzien	160	0	0	160
	3.353	1.099	441	1.813

* per 31 maart 2014 (alles * € 1.000)

Zoals gesteld is de gemiddelde rente voor de vaste leningen net onder de in de grondexploitatie beoogde 3,75% gefixeerd. Doordat een deel kortlopend is gefinancierd en die rente op dit moment erg laag is en uitgaven over het algemeen wat later plaatsvinden dan in de GREX voorzien is, is het rentebudget toereikend en zal naar verwachting zelfs een voordeel ontstaan. Voor 2015 is het rentebudget volgens de GREX € 11,0 miljoen, de verwachting is dat op basis van de actuele liquiditeitenplanning en de actuele rentestanden we op circa € 10,6 miljoen uit gaan komen.

EBBINGEKWARTIER

VOORTGANG

Algemeen

Met de ontwikkelaar AM zijn nieuwe principe afspraken gemaakt over de realisatie en de planning van de nog in het Ebbingekwartier te realiseren bouwvolumes. Deze afspraken worden momenteel verder geconcretiseerd. Het streven is de resterende ca. 350 woningen de komende vijf jaar daadwerkelijk te realiseren.

Woningbouw, blok 4B en 6B

De bouw van de 13 grondgebonden woningen (blok 4B) aan de Langestraat is nagenoeg voltooid. De woningen zijn in twee aaneensluitende bouwstromen gebouwd. De laatste woningen in blok 4B worden naar verwachting in juli 2015 opgeleverd. De resterende 18 woningen aan de Langestraat (blok 6B) zijn eind april 2015 in verkoop genomen. Verwacht wordt dat, uitgaande van voldoende verkoop, in het 4^e kwartaal van 2015 kan worden gestart met de bouw.

Ontwikkeling blok 6

Recent is gestart met de schetsplannen voor blok 6. In dit bouwblok zullen naar verwachting met name grondgebonden woningen worden gerealiseerd (ca. 70 grondgebonden woningen en nog een klein aantal appartementen). Het streven is om eind 2015/begin 2016 met deze woningen in verkoop te kunnen gaan.

Ontwikkeling blok 7 en 8

De 3e entree voor de Boterdiepgarage is in uitvoering. De ontwikkeling van het hotel op blok 8 is de afgelopen periode voortvarend ter hand genomen. De bouw van dit studenthotel met ca. 350 kamers start naar verwachting medio mei 2015. De bouw van de 35 beleggershuurwoningen volgt later, na afronding van de bouw van de 3e entree voor de Boterdiepgarage. Het plan om op blok 7 tijdelijke studentenwoningen t.b.v. College University te realiseren is medio vorig jaar afgeblazen. Met de planvorming voor blok 7 zal waarschijnlijk in de loop 2015, aansluitend op de ontwikkeling van blok 6, worden gestart.

Het evenemententerrein Ebbingekwartier is teruggebracht naar het zandstrand en een groot deel van blok 7. Terugkerende evenementen, zoals Eurosonic, Zienerama, Mini Maker Fair en de Ommelander Markt kunnen hierop (naar het zich laat aanzien) dit jaar nog gerealiseerd worden, eventueel in samenhang met het Infoversum en het daarbij behorende terrein. De komende periode moet worden bepaald welke mogelijkheden in 2016 e.v. nog resteren.

Dubbele Loods (silo)

De Loods is in januari 2014 als restaurant in gebruik genomen.

Blok 9 en 10

De planontwikkeling voor de bouw van een schoolgebouw voor O2G2 (Borgmanschool) loopt. De start van de bouw ervan kan eind 2016 plaatsvinden. Het is de bedoeling van AM

om gelijktijdig met de bouw van de school de uitvoering van de appartementen hoek Boterdiep/Kolendrift ter hand te nemen (ca. 30 appartementen + bedrijfsruimte op de begane grond).

Oosterhamrikkanaal nz/blok 13

We onderzoeken de mogelijkheid om op het meest westelijke deel van blok 13 modulaire energieneutrale jongerenwoningen te realiseren. We beogen dit als een tijdelijke ontwikkeling, waarbij tevens een werklocatie verbouwd kan worden.

Infoversum

In juni 2014 is de verwezenlijking van het eerste volledige digitale 3D dome theater een feit geworden. Het Infoversum is een enorme impuls voor de stad en het Ebbingekwartier in het bijzonder. Naast toeristische attractie functioneert het ook als kenniscentrum van internationale allure. De totale oppervlakte aan publieke ruimte in het gebouw is 1350 m². Het Infoversum rekt op minimaal 200.000 bezoekers per jaar. Het eerste jaar van gebruik verloopt volgens verwachting en naar tevredenheid.

Bodenterrein-UMCG

- De nieuwbouw voor volwassen- en kinderpsychiatrie is voorlopig on hold gezet. Het UMCG is gestart met de bouw van de zogenaamde protonenbunker voor partikeltherapie.
- De RUG maakt plannen voor de Campus College University/Healthy Ageing, rondom het gemeentelijk monument Bloemstraat 1. Dit gebouw wordt in 2017 gerestaureerd als College University. Hierbij worden ongeveer 200 nieuwe studentenwoningen gebouwd. Voorts zullen op de Campus universitaire culturele- en sportvoorzieningen een plek krijgen. Die voorzieningen zijn nu verspreid door het centrum van de stad. Voor de University College is de huisvestingsvraag inmiddels naar boven bijgesteld met een extra 200 onzelfstandige eenheden. Hiervoor bestaat geen ruimte op de noordpunt van het UMCG. We zijn in gesprek met de RUG over een locatie in de directe nabijheid, namelijk de kop van de Vrydemalaan aan het Wouter van Doeverenplein. Het programma omvat naast de 200 onzelfstandige wooneenheden, sportvoorzieningen en horeca in de plint. Dit draagt bij aan de levendigheid en stedelijkheid van dit gebied.

Kolendrift

Momenteel worden de voorbereidingen voor de herinrichting getroffen (busbaan, fiets en voetpad). De eerste tijdelijke maatregelen (op de plek van het studenthotel) worden nog dit voorjaar in uitvoering genomen. Medio 2016 moet het OV gebruik kunnen maken van de nieuw aan te leggen busbaan.

Busplein

De noordpunt van het UMCG wordt een belangrijk overstappunt van een drietal hoofdassen uit de HOV-visie die onderdeel is van de Geactualiseerde Netwerkanalyse uit 2012. Deze inpassing brengt een complexe ontwerpogave met zich mee, waarbij UMCG/RUG als partijen nauw bij betrokken zijn. Onder de leiding van architect en voormalig spoorbouwmeester Koen van Velsen hebben we met deze partijen een inpassingsvoorstel gemaakt dat breed wordt gedragen. Essentie van het voorkeursmodel is, dat de overgang tussen het nieuw te ontwikkelen binnenstedelijke gebied op de noordpunt op een passende

kwalitatieve wijze koppelt aan de bestaande binnenstad. Dit voorstel wordt –eveneens onder leiding van Koen van Velsen- nader uitgewerkt door partijen. Realisatie wordt voorzien in 2016.

Boterdiep / Bloemstraat

De herinrichting (incl. vervanging riolering) van het Boterdiep is in mei 2015 gestart. Het werk wordt in twee delen uitgevoerd. Eerst wordt het deel tussen het Noorderplantsoen en de Korenstraat opgepakt. Daarna volgt in de tweede helft van 2015 het deel tussen de Korenstraat en de Bloemstraat. Voorjaar 2016 wordt naar verwachting gestart met de uitvoering van de herinrichting van de Bloemstraat.

Laatstgenoemde drie projecten ('Kolendrift', 'Busplein', 'Boterdiep/Bloemstraat') maken formeel geen deel uit van de grex CiBoGa, maar zijn gezien hun ligging midden in /tegen het plangebied Ciboga van grote invloed. Daarom worden ze hier wel vermeld. Het betreft hier echter geen sleutelprojecten.

RISICO'S

Onderstaand overzicht beperkt zich tot de belangrijkste risico's en één nieuw risico. In de laatste herziening(en) van de grex CiBoGa zijn de risico's uitgebreider omschreven en zijn meer risico's gemeld dan hier in deze rapportage.

- Economische ontwikkelingen (met als gevolg wijzigende parameters zoals rente en inflatie) hebben effect op de resultaten van de grondexploitatie. Daarnaast is de huidige stand van de economie dusdanig dat dit een verdere druk kan veroorzaken op de planning en de waarde van de uit te geven grond. Of beoogde programma's en normatieve berekeningen voor het Oosterhamrikkanaal afdoende zijn, moet blijken hoewel daar natuurlijk volledig op gestuurd kan worden.
- De komst van het Infoversum is een waardevolle aanvulling voor Ciboga. In combinatie met het stadsstrand en het Open lab zijn dit ontwikkelingen die het gebied aantrekkelijk maken - wat ook weer zijn uitwerking zal hebben op de marktpotentie van de toekomstige woningbouw. De grond heeft nu een tijdelijke bestemming (mede omdat Nijestee daar ook zijn tijdelijke studentenhuisvesting heeft) en de vertraging van de definitieve uitgifte van de locatie is afgedekt. De grond is in erfpacht uitgegeven. Dit risico maakt deel uit van deze exploitatie. Daarnaast kan het Infoversum uiterlijk tot 2024 blijven. Blijven ze langer, dan wordt de grond later uitgegeven. Dit heeft een negatief rente-effect. Hier zal op gestuurd moeten worden, door een aanvullende bijdrage om de rentenadelen te compenseren en/of door het handhaven van de termijnen.
- De toevoeging van de parkeergarage blijft een risico. Het afgelopen jaar is een deel van het risico opgetreden in de vorm van de stijging van de onrendabele top van 8 naar 9,1 miljoen. Als de onrendabele top met een miljoen verder oploopt heeft dat een effect van 1,5 miljoen euro op de eindwaarde.
- Stagnatie van het proces met de ontwikkelaar met als risico hogere kosten (rente, planontwikkeling en prijsontwikkeling). Alhoewel er wel goede principe-afspraken zijn gemaakt dienen deze nog wel in concrete prestatie afspraken te worden omgezet
- Risico op oplopende kosten van bouw- en woonrijp maken, doordat tijdelijke voorzieningen in uitvoeringsfase noodzakelijk worden. Omdat het gebied fasegewijs

wordt ontwikkeld, zijn hier extra kosten mee gemeoid. Daarbij is het percentage onvoorzien relatief laag

- De problematiek rond aardbevingen. Bouwtechnische regelgeving en evt. vergoedingen voor extra kosten zijn nog niet uitgekristalliseerd. De situatie is in het Ebbingekwartier daarbij meer dan gemiddeld complex omdat er gebouwd wordt op een reeds eerder gerealiseerde ondergrondse garage. Risico op vertraging en extra kosten.

FINANCIEN

Betreft enkel de grex CiBoGa, exclusief de zelfstandige projecten 'Kolendrift', 'Busplein', en 'Boterdiep/Bloemstraat'.

Stand van de kredieten

Totaal beschikbaar krediet grex per 17-12-2008	93.639.000
Raadsbesluit 17-02-2010, besluitnr. 6b	2.090.000
Raadsbesluit 30-11-2011, kredietverlaging	-9.634.000
Raadsbesluit 30-01-2013	5.986.000
Raadsbesluit 18-12-2013, besluitnr. 6i:	2.863.000
Raadsbesluit 17-12-2014, besluitnr. 6n:	2.327.000
Totaal beschikbaar krediet	97.271.000

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2015	85.815.000
--------------------------------------	------------

Actualisatie / herziening grondexploitatie:
december 2015

WESTPOORT

VOORTGANG

De gemeente legt de Rode loper uit voor bedrijven en haar ondernemers. De invoering van de Rode Loper-strategie voor de werklocaties uit het Programma Ruimtelijke Economie start met o.a. Westpoort als pilot. Oorspronkelijk was Westpoort vooral bedoeld om binnen een traditionele grondexploitatie bedrijfskavels aan te bieden, met een geschat uitgifte tempo van 5,5 ha per jaar. Echter, de huidige economische ontwikkeling vraagt een andere rol van de overheid.

De Rode Loper-strategie is bedoeld om de werkgelegenheid in Groningen in stand te houden en vooral uit te breiden. Voor realisatie van initiatieven is samenwerking van de gemeente met ondernemers en het georganiseerde bedrijfsleven van levensbelang voor de werkgelegenheid in Groningen. Naast een actieve samenwerking met bedrijven en ondernemers gaan we vraaggericht te werk. Waar het verantwoord kan, verruimen en versoepelen we de planologische en juridische kaders. We bieden maatwerk en werken vooral met de ondernemers samen door hun initiatieven zo goed mogelijk te ondersteunen en procedures te vereenvoudigen. Ook werken we samen met Marketing Groningen aan een marketingprogramma voor bedrijven waarin Westpoort een van de vestigingslocatie is. Deze strategie is eveneens bedoeld voor onze overige werklocaties, maar Westpoort is de showcase.

De oorspronkelijke bedoeling van Westpoort was om op basis van investeringen bouwrijpe kavels aan te bieden. Tot en met medio 2012 was binnen de toen geldende grondexploitatie de inschatting van het jaarlijkse uitgiftetempo 5,5 ha. Dit tempo was bij de herziene, vastgestelde grondexploitatie van 30 januari 2013 teruggebracht naar 2,5 ha per jaar en voor 2014 en 2015 zelfs naar nul ha. Deze defensieve manier van grondexploitatie willen we doorbreken met de nieuwe Rode Loper-strategie. Het doel is het uitbreiden van de werkgelegenheid. De grondexploitatie blijft de basis voor de verantwoording van kosten en opbrengsten, maar is niet langer bepalend voor de vestigingsstrategie die de gemeente hanteert voor ondernemers en bedrijven. Planologisch en procedureel wordt maatwerk geboden om tegemoet te komen aan de vestigingseisen voor ondernemers. Het wenkende perspectief van Westpoort is nieuw in onze aanpak en benadering van ondernemers en bedrijven.

Het nieuwe beleidskader is bedoeld om het passieve beleid rond de werklocaties om te zetten naar een actieve strategie die tegemoetkomt aan de vraag van ondernemers en bedrijven. Daarbij is het doel en de prioriteit verschoven van grondverkoop en gronduitgifte naar behoud en uitbreiding van werkgelegenheid.

Daarnaast werken we een business case uit voor de vestiging van één of meerdere data hotels op Westpoort. Inmiddels heeft zich het eerste datahotel (KPN) zich gevestigd op Westpoort, fase 1 (fase 1 betreft de grondexploitatie). Er is ook concrete belangstelling van

nog 2 datacenters op Westpoort (fase 1 en op fase 2). Beide initiatieven komen vanuit de Verenigde Staten. Tenslotte zijn we met een partij in gesprek voor fase 2.

Ook vinden de afrondende gesprekken plaats met Tennet over grondruil op fase 2 en de aanleg (nieuw trace) van de 380 kv leidingen naar de eemshaven.

Tijdelijke initiatieven

Er worden momenteel gesprekken gevoerd met een partij voor het plaatsen van zonnepanelen (zonneweide). In eerste instantie gaat het om 10 ha voor een duur van 20 jaar. Verder zal onderzocht worden of het mogelijk is om hier nog eens 13 ha aan toe te voegen. Hiervoor is inmiddels een goedgekeurde SDE subsidie voor afgegeven. De basislijn is om verkoopbaarheid te garanderen i.c.m. onze ambitie voor duurzaamheid te faciliteren.

RISICO'S

Een aantal kans- en risicoscenario's geeft verstrekkende positieve en negatieve financiële consequenties voor het eindresultaat weer. Zo zijn vele investeringen al gedaan, resterende (civieltechnische) investeringen zijn relatief beperkt, terwijl de (grond)opbrengsten achterblijven.

Het wijzigingen van de renteparameter, het uitgiftetempo, de grondprijzen en/of opbrengstenstijging hebben een veel groter effect op het eindresultaat dan wijzigingen van de parameter kostenstijging, resterende kosten voor het bouw- en woonrijp maken, planontwikkelingskosten e.d. Deze laatstgenoemde reeks van kans- en risicoscenario's zijn in relatieve zin beduidend minder verstrekkend dan die van de eerstgenoemde reeks.

FINANCIEN

Stand van de kredieten

Besluit 19-07-2000, nr. 5h	14.521.000
Besluit 27-02-2002, nr. 5 ^e	750.000
Besluit 28-01-2004, nr. 8	500.000
Besluit 22-12-2004, nr. 10	2.750.000
Besluit 19-10-2005, nr. 7	96.329.000
Besluit 20-02-2008, nr. 7	5.614.000
Besluit 27-01-2010, nr. 7e	-/- 2.022.000
Besluit 30-11-2011, nr. 6h	-/- 47.690.000
Besluit 30-01-2013, nr 8b.6	872.000
Besluit 18-12-2013, nr. 6i	1.127.000
Besluit 17-12-2014, nr. 6q	1.217.000
Totale toegestane kosten (= opgeknipt uitvoeringskrediet t/m 2016)	73.968.000

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2015	70.637.000
--------------------------------------	------------

EUROPAPARK

VOORTGANG

Op het Europapark zijn meerdere initiatieven voor bouwontwikkelingen (voornamelijk op het gebied van wonen en sport) gestart. De meeste daarvan zijn zover gevorderd dat realisatie kansrijk lijkt.

CPO

Met Menzis zijn afspraken gemaakt over de grondinbreng. De door de gemeente opgelegde samenwerking van beide CPO-organisaties in combinatie met de regierol van de gemeente voor de grondinbreng pakt strategisch goed uit. We hebben met Menzis afgesproken dat in 2016 de grond wordt geleverd zodat de gemeente tijd heeft om samen met de CPO organisatie het bouwplan nader uit te werken.

Belangrijke aspecten bij de uitwerking zijn de ruimtelijke en architectonische kwaliteit. Daarnaast moet een bestemmingsplanprocedure worden doorlopen. Over het beheer van het gebied moeten heldere en duidelijke afspraken worden gemaakt. Ook moet de grondafname door de CPO organisaties juridisch worden geborgd. In de periode tot 2016 kunnen de bouwplannen nader worden uitgewerkt en verschillende onderzoeken en procedures worden voorbereid en uitgevoerd.

Woonzorgcomplex

Met de ontwikkelaar van het Woonzorgcomplex zijn we in een ver gevorderd stadium van onderhandeling. Er wordt gekeken of het mogelijk is om het eens te worden over de grondprijs.

Als de plannen doorgaan worden er 200 tot 300 appartementen gebouwd, waarvoor het mogelijk is zorg op maat te bieden voor de gebruikers van de appartementen.

De Linie Zuid (plan Credo)

Er worden 47 grondgebonden woningen gebouwd en er komt een commerciële plint van bijna 800 m². Het parkeren wordt ondergronds opgelost. Onder de woningen aan de Boumaboulevardzijde komt geheel een publieke plint met voorzieningen, o.a. een tandarts (tandartspraktijk Europapark).

De verkoop is begin april gestart. Als alles volgens verwachting verloopt, hoopt de ontwikkelaar begin 2016 te kunnen starten met de bouw. De eis is dat 70 % is verkocht. Momenteel voert de ontwikkelaar een markttoets uit om te kijken of de woningen door de markt worden opgepakt.

Solid 2- Hete kolen (team 4/M205)

Het stedenbouwkundig plan is in principe klaar. Initiatiefnemers zijn momenteel op zoek naar beleggers en investeerders. Het gaat om een fors woonprogramma verspreid over een aantal torens in het gebied tussen de CPO en de Solid 1. Het bouwen van een aantal gescheiden torens is natuurlijk duurder dan een 2^e schijf. Echter ruimtelijk en stedenbouwkundig vindt ook de ontwikkelaar een oplossing met torentjes mooier dan een 2^e

schijf. In principe is er overeenstemming over de grond. Met de CPO ontwikkeling moet de ruimtelijke uitwerking worden afgestemd.

Sportcomplex.

Momenteel vindt een haalbaarheidsonderzoek plaats. Dit is een herijking van alle punten van het plan, zowel programmatisch als financieel. Het doel is om toe te werken naar een haalbaar plan. De ambitie is nog dit jaar, dan wel begin 2016 te starten met de bouw, zodat het complex conform de oorspronkelijke planning in 2017 opgeleverd kan worden.

Kolencafé

Er is momenteel een initiatiefnemer met een concreet plan bezig. Het financieringsproces verloopt heel traag omdat een belegger voor de financiering moet worden gevonden. Wij zijn voornemens om de initiatiefnemer een termijn te stellen waarbinnen het plan meer geconcretiseerd moet zijn. Na die termijn gaan we in gesprek met eventuele andere belangstellenden.

Engelse kamp

Met de ontwikkelcombinatie zijn we nog steeds in gesprek. Er ligt een kansrijk voorstel op tafel dat de komende periode uitgewerkt dient te worden. Het plan omvat ca. 120 grondgebonden woningen. Er wordt naar gestreefd om het stedenbouwkundige plan evenals de contractering dit najaar af te ronden.

Woonrups (Kempkensberg)

We hebben een ontwikkelaar bereid gevonden de ontwikkeling van de appartementencomplex op te pakken. De locatie is mooi en de ontwikkelaar acht het kansrijk een appartementencomplex op de locatie tegen de stadstuin aan te ontwikkelen. Het plan omvat ca. 60 appartementen. Wij hebben de ontwikkelaar een termijn gesteld tot 1 juli 2015 om met een concreet plan te komen.

Groenvisie

Het oorspronkelijke plan om de groeninrichting te starten in 2015 hebben we losgelaten, gezien de voortvarende ontwikkelingen op meerdere kavels. Als men binnen afzienbare tijd met de bouw wil starten, dan is de ruimte van de groenaanleg nodig voor de bouwketen en de opslag voor de aannemers. De aanleg van het groen is daarmee gekoppeld aan de planontwikkeling van de aanliggende kavels.

Visie van de zone aan de achterzijde van de Euroborg en de Skivijver

We maken een visie om de barrièrewerking van de supportersmuur op te heffen. Het is de bedoeling dat er een goede fiets- en voetgangersverbinding komt met de overzijde van de voormalige oude A7. Hierin wordt ook de voormalige Skivijver meegenomen.

Station

Het station wordt uitgebreid met een extra spoor, perron en lift. Het bestemmingsplan hiervoor is recentelijk gereed gekomen en ter vaststelling naar de gemeenteraad gestuurd (juli 2015). Er zijn geen zienswijzen binnen gekomen.

FINANCIEN

Besluit Europapark Totaal 05-11-1998	6.909.000
Besluit Europapark Totaal 27-1-1999	681.000
Besluit Europapark Totaal 22-12-1999	13.296.000
Besluit Europapark Totaal 21-11-2001	23.716.000
Besluit Europapark Totaal 31-03-2004	4.922.000
Besluit Europapark Totaal 23-05-2007	43.700.000
Besluit Kempkensberg 20-1-08	1.390.000
Besluit Station Europapark 28-5-08	2.200.000
Besluit Kempkensberg 18-6-08	528.000
Besluit Kempkensberg 29-10-08	10.815.000
Besluit Station Europapark 17-6-09	41.900.000
Besluit Station Europapark 23-6-10	2.000.000
Besluit Station Europapark 18-3-11	3.061.000
Besluit Kempkensberg 30-3-11	1.623.000
Besluit Europapark 25-1-12 (ingetrokken)	-1.200.000
Besluit Europapark 25-1-12	10.819.000
Besluit Kempkensberg 30-1-13	3.528.000
Correctie	-/- 24.000
Besluit Europapark 18-12-13	400.000
Besluit Station Europapark 18-12-13	10.538.000
Besluit Kempkensberg 18-12-13	686.000
Correctie	-/- 70.000
Besluit Europapark 17-12-14	2.260.000
Besluit Station Europapark 17-12-14	-/ 13.738.000
Besluit Kempkensberg 17-12-14	1.802.000
Totaal uitvoeringskrediet Europapark, incl. Station en Kempkensberg	171.742.000

Stand van de uitgaven

Europapark + Station + Kempkensberg per 31-03-2015.

31-03-2015	Kosten
Europapark	€ 92.664.404
Station	€ 45.824.383
Kempkensberg	€ 18.235.987
Totaal	€ 156.724.773

Voor een nadere onderbouwing wordt verwezen naar de kwartaalrapportage van het eerste kwartaal van 2015. De kwartaalrapportage wordt procedureel afzonderlijk gestuurd en behandeld.

Risico's

De in de GREX gemelde kansen en risico's blijven actueel. Momenteel zijn daar geen bijzonderheden over te melden.

GROTE MARKT OOSTZIJDE/FORUM

VOORTGANG

Aardbevingsbestendig maken Groninger Forum

De stad Groningen heeft met het ministerie van EZ afspraken gemaakt over vervolgonderzoek en maatregelen bij een aantal exemplarische gebouwen en bouwprojecten. Aanleiding zijn de nieuwe richtlijnen voor aardbevingsbestendig bouwen (NPR) die minister Kamp maandag 9 februari 2015 heeft gepubliceerd. Eén van deze gebouwen is het Groninger Forum. Het college van B&W heeft op 10 februari op basis van de publicatie van deze richtlijnen en afspraken daarover met het Rijk besloten een pauze in te lassen bij de bouw van het Groninger Forum. De kosten van deze bouwpaauze worden door het Rijk vergoed.

Er wordt een periode van vier maanden uitgetrokken om samen met de BAM het gebouw te toetsen aan de NPR en mogelijke oplossingen te onderzoeken. Tegelijkertijd maakt de gemeente in samenwerking met het Rijk afspraken over de meerkosten en schade als gevolg van het aardbevingsbestendig maken van het Groninger Forum.

Een deel van de werkzaamheden gaat wel gewoon door, omdat de nieuwe bouwrichtlijnen hiervoor geen gevolgen hebben. De fietsenkelder wordt afgebouwd en de ontwikkeling van de Nieuwe Markt zuidzijde en de oostwand wordt volgens planning gecontinueerd. De verwachting is dat in juni op basis van verder onderzoek en de nieuwste inzichten een afgewogen keuze gemaakt kan worden of, en zo ja welke, maatregelen nodig zijn voor het Groninger Forum.

Groninger Forum c.a.

In de tweede helft van 2014 zijn de parkeerlagen van de Forumgarage gestort. Begin 2015 is de begane grondvloer van het Groninger Forum in fases gestort, waarna de twee torenkranen zijn verhoogd met 30 meter om de bovenbouw te kunnen bouwen. Daarna is de aannemer gestart met het werk aan de twee betonnen kernen van het Groninger Forum en de inrit van de Forumgarage aan de Schoolstraat-zijde. Na het besluit op 10 februari om een bouwpaauze in te lassen zijn alle materialen (ondersteuning, stempels) - die nodig waren om de parkeerlagen te maken - uit de parkeergarage gereden en zijn de losse materialen op het bouwterrein vervoerd naar de opslag.

Het werk aan de fietsenkelder onder de Nieuwe Markt is volgens planning vervolgd, omdat de nieuwe bouwrichtlijnen daarvoor geen gevolgen hebben. Begin dit jaar is de vloer gestort van de fietsenkelder onder de Nieuwe Markt, waarna de wanden zijn geplaatst. Medio februari is vervolgens het dek van de fietsenkelder gestort. Nadat archeologische werkzaamheden zijn uitgevoerd, is gestart met de aanleg van de entree van de fietsenkelder. Deze entree komt aan de Popkenstraat, achter 't Feithhuis. De vloer en de beide wanden van de entree zijn inmiddels gestort.

Nieuwe Oostwand

Eind 2014 is de partiële herziening van bestemmingsplan Grote Markt – Oostwand onherroepelijk geworden. Deze bestemmingsplanwijziging is opgesteld om over meer keuzemogelijkheden voor de invulling van de nieuwe oostwand te kunnen beschikken.

Het komende jaar spant VolkerWessels Vastgoed (VWV) zich in om eindgebruikers en beleggers aan het project te binden. Zodra dit gelukt is, komt er meer zicht op het functionele gebruik van de te realiseren panden. Samenhangend hiermee werken de gemeente en VWV hun contractuele verplichtingen nader uit en leggen deze vervolgens vast in een realisatieovereenkomst.

Nieuwe Markt

Het gebied tussen de Schoolstraat en de achterzijde van de nieuwe Oostwand biedt ruimte aan de Nieuwe Markt, een waardevolle en hoogwaardige uitbreiding van de openbare ruimte van de stad. Inzet is realisatie van een bruisend plein, waar mensen naar toe willen, waar terrassen zijn, en waar activiteiten plaatsvinden. Dit betekent dat ook rondom dit plein wordt ingezet op publieksaantrekkende functies in de nieuwe bebouwing. De ontwikkeling van het Groninger Forum zal de bestaande en nieuwe functies rond het nieuwe plein stimuleren. Ook de ondernemers en vastgoedeigenaren rondom het plein spelen een belangrijke rol in de totstandkoming van de bruisende beleving van het plein.

Op 18 november 2014 zijn de ontwerputgangspunten voor de Nieuwe Markt vastgesteld door het college van B&W. Het gaat om uitgangspunten over o.a. de realisatie van groen, gebruik van natuursteen verharding, spelaanleidingen voor kinderen, aandacht voor niet-commerciële zitgelegenheden en mogelijk gebruik van water als speels element. Momenteel worden de ontwerputgangspunten uitgewerkt naar een ontwerp.

De planning bij de Nieuwe Markt is afhankelijk van de besluitvorming over het aardbevingsbestendig maken van het Groninger Forum. Na het tweede kwartaal van 2015 een nieuwe planning gemaakt voor de Nieuwe Markt. Nadat het ontwerp gereed is, wordt het college gevraagd het ontwerp vrij te geven voor inspraak. De raad stelt het ontwerp uiteindelijk vast.

Nieuwe Markt zuidzijde (NMZZ)

De ontwikkeling NMZZ omvat verschillende deelprojecten. Het meest in het oog springend is de herontwikkeling van enkele gemeentelijke panden (Poelestraat 16, 18, 24, 26, 28) met tussenliggende panden (Poelestraat 20, 22) die in eigendom zijn van een derde. In 2012 is gestart met de verbouw van voormalig pand Images, Poelestraat 30. In het voorjaar van 2013 is de verbouw gereedgekomen.

Bij het ontwerp van Nieuwe Markt zuidzijde is rekening gehouden met de norm voor aardbevingsbestendig bouwen. Voor plandelen II t/m IV (Poelestraat 20 t/m 28) is inmiddels de omgevingsvergunning verleend. Voor plandeel I (Poelestraat 16-18), het grootste pand, is inmiddels ook het definitief ontwerp gereed. Voor dat deel is de procedure doorlopen om het bestemmingsplan partieel te herzien, om daardoor een grotere ontwikkeling mogelijk te maken op deze locatie. Het is de bedoeling om hier één groot volume te maken, met een entree aan zowel de Poelestraat als de Nieuwe Markt. Daarover vinden vergevorderde gesprekken plaats met een geïnteresseerde huurder.

De bouw van de ontwikkeling Nieuwe Markt zuidzijde wordt in het voorjaar van 2015 als geheel aanbesteed. De bouwwerkzaamheden starten medio 2015.

RISICO'S

Het project Grote Markt oostzijde/Forum kent een specifiek risicoprofiel. Het risicoprofiel wijkt af van een gemiddeld project van deze omvang, vanwege:

- de complexe binnenstedelijke situatie;
- de complexe samenhang tussen een veelheid aan deelprojecten en aandachtsvelden;
- de afhankelijkheid van ontwikkelingen op de vastgoedmarkt;
- de complexiteit van de constructie van vooral de parkeerkelder;
- een grote kans op vertragingen en vertragingsschade als gevolg van bovenstaande punten.

Nieuw risico is het aardbevingsbestendig maken van het Groninger Forum, met name de financiële consequenties. Zoals gesteld worden de (gevalideerde) kosten voor de bouwpaauze vergoed door NAM. Dat is schriftelijk bevestigd door NAM en EZ. Echter, we lopen daar nog wel een financieel risico. Immers, deze afspraken betreffen slechts de vergoeding van de ingelaste bouwpaauze. Voor de kosten voor het daadwerkelijk versterken van het gebouw (ná de bouwpaauze) zijn op dit moment nog geen afspraken gemaakt met EZ en NAM. Dat is wel de intentie en er wordt samen opgetrokken met NAM/EZ, maar definitieve afspraken zijn er niet gemaakt.

FINANCIEN

De inkomsten en uitgaven lopen conform de uitgangspunten in de bouw- en grondexploitatie Grote Markt oostzijde/ Forum. Uitzondering vormen de uitgaven voor het onderzoek naar het aardbevingsbestendig maken van het Groninger Forum. De meerkosten en schade worden vergoed door het ministerie van EZ.

Stand van de kredieten in euro's

Plankostenkrediet	
Besluit 30-12-2002, nr. 15	500.000
Besluit 29-01-2003, nr. 13	420.000
Besluit 28-04-2004, nr. 6	1.580.000
Besluit 25-02-2006, nr. 8	2.500.000
Besluit 28-03-2007, nr. 8	2.500.000
Besluit 18-06-2008, nr. 5q	1.250.000
Besluit 29-10-2008, nr. 6k	500.000
Besluit 26-11-2008, nr. 8	2.000.000
Besluit 17-06-2009, nr. 8	2.500.000

Uitvoeringskrediet	
Besluit 17-06-2009, nr. 8	15.000.000
Besluit 23-06-2010, nr. 1a	40.000.000

Besluit 30-11-2011, nr. 8d	115.000.000
Besluit 27-06-2012, nr. 6i	906.000
Besluit 29-01-2014, nr. 6k	123.000
Besluit 26-11-2014, nr. 7a	803.000

Totaal toegestane plankosten en uitvoeringskrediet	185.581.144
--	-------------

Stand van de uitgaven in euro's

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2015	106.388.065
--------------------------------------	-------------

ZERNIKE CAMPUS GRONINGEN

Binnen het *Akkoord van Groningen 2.0* is de ontwikkeling van Zernike een belangrijke opgave. We willen Zernike verder uitbouwen tot een toplocatie waar kennisinstellingen en bedrijfsleven stevig met elkaar verbonden zijn.

VOORTGANG

Op de Zernike Campus Groningen (voormalig Zernike Science Park) ligt één van de bedrijventerreinen die binnen de gemeente Groningen in uitgifte zijn. Op basis van een gezamenlijke visie ontwikkelen de Akkoordpartners de Zernike Campus tot één van de belangrijkste kennisdynamo's van stad en regio. In de afgelopen jaren is gebleken dat Zernike geen goed imago heeft om bedrijven naar Zernike te trekken. Daardoor komt de ontwikkeling van het bedrijventerrein nauwelijks van de grond.

In 2014 wordt op basis van een strategische agenda besloten om een nieuwe stedenbouwkundige visie op te stellen. De stedenbouwkundige visie is tot stand gekomen in een samenwerking tussen de gemeente Groningen, de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) en de Hanzehogeschool (HG). De visie geeft - voor de komende 10 tot 15 jaar, op hoofdlijnen - de koers voor de ontwikkeling van de Zernike Campus Groningen aan. De campus heeft, met de enthousiaste en stuwende kracht van de aanwezige kennisinstellingen en ondernemers, volop mogelijkheden om uit te groeien tot een onderwijs-, kennis- en ontwikkelingscentrum van nationaal en zelfs internationaal formaat. Naast het ruimtelijke plan ligt de sleutel tot succes in verregaande samenwerking en goede marketing (acquisitie) van de campus.

Ook in de afgelopen periode zijn zowel door de RUG als de HG nieuwe onderwijs-, onderzoeks- en faculteitsgebouwen ontwikkeld (Energy Academy Europe, Entrance). Voor de komende jaren staan ook nog een aantal grootschalige en ambitieuze plannen op stapel en dit alles eist ruimtelijke sturing (ZAP, geothermie, wonen, verbouwing Nijenborg 4).

Visie

Op basis van een globale analyse is het gebied op verschillende onderwerpen nader geanalyseerd en voorzien van een ruimtelijke of programmatische visie voor de toekomst. De ontwerpvoorstellen in de visie geven een richting voor het karakter, de organisatie en de inrichting van gebieden. Voor meerdere onderdelen van het plan zijn varianten mogelijk die in een vervolgfase vragen om nader onderzoek en besluitvorming. Ze moeten gezien worden als ontwerpopgave, niet als definitieve uitwerkingen.

Interventies

Om de ambitie te realiseren is het nodig om de volgende aanpassingen te doen die de ruimtelijke kwaliteit en de onderlinge verbindingen verbeteren:

1. De transformatie van de Zernikelaan naar een aantrekkelijke verbinding voor fietsers en voetgangers, openbaar vervoer en leveranciers;
2. Het creëren van verkeersroutes voor langzaam verkeer in het noordelijk deel die aansluiten op het fietsnetwerk van de stad;

3. Het omvormen van de parkeerterreinen in het middengebied van een scheidende naar een verbindende zone in de campus;
4. Het ruimtelijk inkaderen van het gebied zodat er een intiemer en aantrekkelijker vestigingsklimaat ontstaat;
5. Het functioneel mengen van bedrijven en instellingen voor onderwijs en onderzoek om een optimale synthese te bereiken;
6. Het versterken van de entrees (noord en zuid) van de Campus.

Tevens zijn er nog meerdere aspecten die uitgewerkt moeten worden. Gedacht wordt aan het opstellen van een prijsvraag voor woon-ontwikkeling op Zernike. Daarnaast noemen we nog verdere professionalisering van parkmanagement en het opstellen van een acquisitieplan.

Kosten

De investeringen in het Campusterrein die zijn opgenomen in het Masterplan beslaan € 14,5 tot € 17,2 miljoen euro (exclusief BTW), afhankelijk van de te kiezen variant voor het tussengebied. Het Masterplan bevat voor het tussengebied (ten zuiden van de Kadijk) drie inrichtingsvarianten (variërend in kosten van 3,8 miljoen tot 6,5 miljoen). Het verschil in kosten voor de varianten zit vooral in de vorm van parkeren (maaiveld parkeren of bouw van een parkeergarage). De genoemde bedragen zijn indicatieve en globale kostenberekeningen (nominale bedragen) en zijn berekend door Grontmij. In de uitwerkingen worden de kosten nader gespecificeerd.

Dekking

De voorstellen in dit Masterplan hebben betrekking op de grond van alle grondeigenaren op de Campus (RUG, HG en Gemeente). Wij hebben gekozen voor een organische gebiedsontwikkeling op basis van projectfinanciering (per project wordt bekeken wie financiert en welke verdeelsystematiek wordt toegepast). Wij willen zo voorkomen dat alle investeringen aan de voorkant worden uitgevoerd en dat wij dan een groot risico lopen door de afhankelijkheid van toekomstige verkopen (opbrengsten).

De gemeentelijke bijdrage zal worden gedekt vanuit een nog nieuw op te stellen Grondexploitatie Zernike Campus Groningen. Ook zullen we verkennend bezien of er co-financiering mogelijk is (van o.a. de provincie Groningen).

Vervolg

Als de plannen verder zijn uitgewerkt tot individuele projectvoorstellen zullen wij uw Raad nader informeren. Later dit jaar komen wij ook met het nieuwe bestemmingsplan op basis van de vastgestelde stedenbouwkundig visie en met de herziening van de grondexploitatie.

RISICOS

Bij voortdurende stagnerende ontwikkeling van het plan kan de boekwaarde van het project jaarlijks stijgen door toerekening van rente, onroerende zaak belasting en de noodzakelijke beheerskosten. Het uitblijven van een visie op het gebied kost daarom geld en is een risico voor het project.

FINANCIEN

Stand van de kredieten

Besluit 23-20-1996, nr. 5f	3.857.000
Besluit 26-05-1999, nr. 5k	4.538.000
Besluit 17-10-2001, nr. 9	406.000
Besluit 18-10-2006, nr. 6c	14.940.000
Besluit 27-09-2007, nr. 6g	3.256.000
Besluit 25-05-2011, nr. 8 ^e	-/- 8.747.000
Besluit 18-01-2013, nr. 8b3	0
Besluit 18-12-2013, nr. 6i	0
Besluit 17-12-2014, nr. 6t	1.890.000
Totaal toegestane kosten van het plan	20.140.000

Stand van de uitgaven

Totaal verantwoord t/m 31 maart 2015	19229.000
--------------------------------------	-----------

Actualisatie / herziening grondexploitatie

De eerstvolgende herziening vindt in december 2015 plaats.
--

VOORTGANGSRAPPORTAGE 2015-I
GEMEENTE GRONINGEN

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE.....	2
INLEIDING	3
SAMENVATTING	4
HOOFDSTUK 1. AFWIJINGEN PER PROGRAMMA	6
Programma 1: Werk en Inkomen.....	7
Programma 2: Economie en werkgelegenheid	11
Programma 3: Jeugd en onderwijs.....	13
Programma 4: Welzijn, gezondheid en zorg.....	16
Programma 5: Sport en bewegen.....	19
Programma 6: Cultuur.....	20
Programma 7: Verkeer	22
Programma 8: Wonen.....	24
Programma 9: Onderhoud en beheer Openbare ruimte	27
Programma 10: Veiligheid	30
Programma 11: Stadhuis en Stadje.....	31
Programma 12: College en Raad.....	33
Programma 13: Algemene inkomsten en post onvoorzien	35
Programma 14: Algemene ondersteuning.....	37
HOOFDSTUK 2. PARAGRAFEN	40
Paragraaf 1: Integraal gebiedsgericht werken.....	40
Paragraaf 2: Duurzaamheid	40
Paragraaf 9: Vernieuwing Sociaal Domein	40
Paragraaf 10: Bedrijfsvoering.....	40
Slot en nacalculaties	40
Geconstateerde onrechtmatigheden en voortgang IC-plan	41
Voortgang van onderzoeken doeltreffendheid en doelmatigheid	41
Update van risico's en ontwikkelingen	42
HOOFDSTUK 3. OVERIGE AANDACHTSPUNTEN	45
Aanbevelingen rekenkamercommissie	45
Aanbevelingen van de accountant	45
Personeel	52
Eerder gedane toezeggingen.....	53
HOOFDSTUK 4. BEZUINIGINGSRAPPORTAGE	55

INLEIDING

In deze eerste voortgangsrapportage van dit boekjaar informeren wij u over de voortgang van de begroting en geven wij een (eerste) prognose van het resultaat over 2015. De verwachtingen zijn gebaseerd op de voortgang over het eerste kwartaal van 2015 en de ontwikkelingen tot medio mei.

De voortgangsrapportage heeft de functie van (bij)sturingsinstrument en het verstrekken van volledige, juiste en actuele informatie over de stand van zaken en voortgang van de begroting. Rapportage vindt plaats over afwijkingen in de voortgang.

Leeswijzer

De voortgangsrapportage begint met een samenvatting. In hoofdstuk een komen de verwachte afwijkingen per programma aan bod. In de hoofdstuk twee gaan we in op de stand van zaken rondom de paragrafen Integraal Gebiedsgericht Werken, Duurzaamheid, Vernieuwing Sociaal Domein en Bedrijfsvoering.

In hoofdstuk drie geven we de stand van zaken over de aanbevelingen van de rekenkamer en de accountant, personeel en eerder gedane toezeggingen. In hoofdstuk vier geven we de stand van zaken weer van de bezuinigingen.

De afwijkingen in de uitvoering van beleidsdoelen lichten we toe en geven we aan door kleuren (stoplichtenrapportage). Geel betekent dat voor het behalen van de doelstelling bijsturing noodzakelijk is. Rood betekent dat het halen van de doelstelling vermoedelijk niet mogelijk is. Daarnaast geven wij een toelichting op de verwachte financiële afwijkingen vanaf 250 duizend euro en op bestuurlijk relevante afwijkingen. Dit betekent dat niet bij alle programma's toelichtingen zijn opgenomen.

SAMENVATTING

In dit hoofdstuk geven we een samenvatting van de verwachte financiële resultaten in deze voortgangsrapportage. We gaan daarbij in op de verwachte besteedbaarheid van het resultaat. Aan het slot van dit hoofdstuk melden we een aantal onzekerheden ten aanzien van het verwachte resultaat. Alle bedragen luiden in miljoenen euro. Als achter een bedrag een V staat betekent dit een voordelige afwijking. Een N achter een bedrag is een nadelige afwijking.

Het verwachte voordeel bedraagt 9,6 miljoen euro

De belangrijkste onderdelen van het verwachte resultaat zijn:

Resultaat nominale compensatie	7,2 V
Rentevoordeel	3,0 V
Lagere bijstandslasten (screening)	3,0 V
BUIG	3,3 V
Niet gerealiseerde bezuinigingen	-3,6 N
Bedrijfsvoeringsresultaat	-3,5 N
BTW-Compensatiefonds	1,0 V
Vrijval overhead participatiebudget	0,8 V
Vrijval extra beleid	1,2 V
Resultaat gemeentefonds	-0,6 N
Afschaffen PV-vergoeding	-0,2 N
Overige kleine voor- en nadelen	-2,0 N
Verwacht resultaat 2015	9,6 V

Toelichting op het verwachte resultaat

In de toelichting per programma worden de afwijkingen in de uitvoering van beleid en in financiën nader toegelicht.

Besteedbaar resultaat

Het verwachte vrij besteedbare resultaat bedraagt 9,6 miljoen euro voordelig. Dit is als volgt opgebouwd:

Verwacht resultaat	9,6 V
Inzet resultaat lagere bijstandslasten voor niet-gerealiseerde bezuinigingen	-3,0 N
Dekking niet-gerealiseerde bezuinigingen door inzet resultaat lagere bijstandslasten	3,0 V
Wmo woonvoorzieningen	-0,3 N
Extra beleid	-0,3 N
Herindicatie huishoudelijke hulp HH1	0,3 V
Toegang jeugd	0,2 V
Wet Kinderopvang	0,1 V
Verwacht besteedbaar resultaat 2015	9,6 V

Het verschil tussen het verwachte resultaat en de besteedbaarheid wordt verklaard doordat een aantal resultaten conform afspraken met uw raad met reserves verrekend worden dan wel anders gedekt worden. Daarnaast stellen we voor het voordeel van 3,0 miljoen euro lagere bijstandslasten in te zetten voor het incidenteel realiseren van de bezuiniging Doorlichting organisatie en taken (2,0 miljoen euro) en de bezuiniging Doorlichting programma's (1,0 miljoen euro).

Overzicht verwachte resultaten per programma

In onderstaande tabel wordt het verwachte resultaat per programma gepresenteerd. De significante afwijkingen ten opzichte van de begroting worden vervolgens per programma, op deelprogrammaniveau, toegelicht.

Programma	Primitieve begroting 2015	Actuele begroting 2015	Prognose VGR 15-1	Verwachte afwijking VGR 2015
1. Werk en inkomen	-75.310	-67.219	-61.119	6.100
2. Economie en werkgelegenheid	-14.631	-19.080	-18.950	130
3. Jeugd en onderwijs	-77.998	-77.919	-78.144	-225
4. Welzijn, gezondheid en zorg	-149.465	-148.763	-150.344	-1.581
5. Sport en bewegen	-14.483	-14.311	-14.292	19
6. Cultuur	-30.629	-30.614	-30.770	-156
7. Verkeer	-4.389	-7.555	-6.445	1.110
8. Wonen	-1.896	-6.145	-6.003	142
9. Onderh en beheer van de openb ruimte	-28.839	-29.249	-29.338	-89
10. Veiligheid	-18.132	-17.424	-17.424	0
11. Stadhuis en stadjer	-7.635	-7.348	-7.651	-303
12. College en Raad	-18.423	-19.086	-12.763	6.323
13. Algemene inkomsten en post onvoorz	509.083	509.223	511.347	2.124
14. Algemene ondersteuning	-67.253	-64.510	-68.488	-3.978
Totaal Gemeente Groningen	0	0	9.616	9.616

In de toelichting per programma worden de afwijkingen in de uitvoering van beleid en in financiën nader toegelicht.

Onzekerheden ten aanzien van het verwachte resultaat.

De prognose is gebaseerd op de realisatiecijfers tot en met maart en de ontwikkelingen tot medio mei. Er is een aantal onzekerheden ten aanzien van de prognose.

Bedrijfsvoering

Het SSC staat voor een zware gecombineerde opgave. Aan de ene kant is er sprake van forse (historische) taakstellingen en aan de andere kant neemt het werk voor het SSC toe door toenemende vraag, denk aan de concernprioriteiten vernieuwing sociaal domein en het programma in opbouw voor aardbevingen. Daarnaast kent het SSC eigen opgaven in de verbetering van de dienstverlening. Dit knelt.

We kunnen nog wel efficiencywinst behalen, maar dat vraagt voorinvesteringen en de besparingen worden pas zichtbaar na 3-5 jaar. Vermindering van de dienstverlening kan helpen de financiële doelstellingen te halen, maar daar kan pas over worden besloten als duidelijk is wat de effecten zijn voor dienstverlening aan burgers en bedrijven en onze gemeentelijke organisatie. Op dit moment wordt een analyse gemaakt van de taakstellingen, dekkingsmogelijkheden en opgaven die moeten worden gerealiseerd om een goed totaalbeeld te krijgen van de opgaven binnen de bedrijfsvoering van het SSC.

Aardbevingen

Voor de aardbevingen hebben we vooralsnog geen risico opgenomen omdat een prognose nog moeilijk is af te geven. Ons uitgangspunt is dat onze kosten worden vergoed. Een mogelijk risico is dat wij onze kosten niet op een goede manier kunnen verantwoorden en het Rijk daarom deze kosten niet vergoed. De komende periode werken we dit uit en zullen we afspraken met het Rijk maken over de verantwoordingseisen. Een ander mogelijk risico hangt samen met het principe bereidheid. Het rijk kan vinden dat lokale overheden hierin een eigen verantwoordelijkheid hebben. Het rijk heeft daarom toegezegd na te gaan of er in gemeente- en provinciefonds een 'aardbevingsfactor' moet worden opgenomen.

In onze brief van 29 april 2015 hebben we uw raad geïnformeerd over de stand van zaken betreffende de gevolgen van de aardgaswinning voor de gemeente Groningen. Er worden nu concrete stappen gezet om de veiligheid en economische continuïteit van de stad Groningen te waarborgen. Wij zullen uw Raad regelmatig blijven informeren over de voortgang van de genoemde onderzoeken naar openbare ruimte en bijzondere gebouwen, de regeling ter vergoeding van meerkosten tot 1 september, de ontwikkeling van een structurele aanpak na 1 september, het vervolg van de aanpak van de exemplarische gebouwen en de inrichting van de overheidsorganisatie.

Dit laat onverlet dat de risico's zoals opgenomen in de gemeenterekening 2014 nog steeds gelden. Zie daarvoor de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de gemeenterekening 2014. De belangrijkste risico's betreffen nog steeds de grondexploitatie incl. Meerstad, de bezuinigingen, het parkeerbedrijf en de vernieuwing van het sociaal domein.

HOOFDSTUK 1. AFWIJKINGEN PER PROGRAMMA

Programma 1: Werk en Inkomen

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

1.	Programma: Werk en Inkomen	
1.1	Deelprogramma: Werk	
	Beleidsveld: Werk en activering	
	Uitstroom naar regulier werk	We hebben in het eerste kwartaal een uitstroom naar werk gerealiseerd van 144 klanten. Dat is minder dan beoogd (225). Het is nu nog te vroeg om op basis van deze realisatie te beoordelen of we de jaardoelstelling van 900 klanten wel/ niet gaan halen. Bij deze cijfers hebben we ook te maken met een administratief na-ijl effect, waardoor de resultaten nog zullen verbeteren. Daarnaast werken we aan het op orde brengen van de personele bezetting.

1.	Programma: Werk en Inkomen	
1.2	Deelprogramma: Inkomen	
	Beleidsveld: Armoede en minimabeleid	
	Aantal toegekende aanvragen witgoedregeling	De verwachting was dat het aantal toegekende aanvragen in het kader van de witgoedregeling stabiel zou blijven in 2015. Het eerste kwartaal hebben we 108 aanvragen toegekend. Als deze trend zich voortzet dan gaan we minder verstrekken dan verwacht. In 2014 hebben we 641 aanvragen voor de witgoedregeling toegekend. Echter de realisatie 2014 geeft geen goed beeld, want toen zijn in de eerste twee maanden van 2014 nog veel aanvragen ingediend en gehonoreerd op grond van de oude witgoedregeling. Vanaf 1 maart 2014 geldt de tweedehands witgoedregeling. Voor deze regeling zijn veel minder aanvragen ingediend. Het is te vroeg om iets te zeggen over de financiële effecten.

Financiële Toelichting

Toelichting van het verschil tussen de actuele begroting 2014 en de prognose 2015 (alleen bij verschillen in baten en lasten > 250 duizend euro).

Programma 1. Werk en inkomen				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2015	Actuele begroting 2015	Prognose VGR 15-1	Verwachte afwijking VGR 2015
Lasten				
01.1 Werk	70.856	74.315	74.490	-175
01.2 Inkomen	191.591	191.885	186.225	5.660
Totaal lasten	262.447	266.200	260.715	5.485
Baten				
01.1 Werk	21.927	26.071	25.986	-85
01.2 Inkomen	165.190	172.890	173.590	700
Totaal baten	187.117	198.961	199.576	615
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen	20	20	20	0
Totaal Programma 1	-75.310	-67.219	-61.119	6.100

Toelichting op financiële afwijkingen

1.1 Werk

N 260 duizend euro

Transitievergoeding SW medewerkers (N 200 duizend euro)

Per 1 juli 2015 treedt de zogenaamde transitievergoeding in werking. Deze vergoeding komt in de plaats van de ontslagvergoeding en is bestemd voor (om)scholing en begeleiding van de werknemer die ontslagen is. Werknemers ontvangen een transitievergoeding als de dienstbetrekking eindigt door ontslag na toestemming van UWV, door de kantonrechter of middels wederzijds goedvinden. Ook is de transitievergoeding beschikbaar als een tijdelijk contract eindigt en de werkgever niet verlengt. Het dienstverband moet twee jaar of langer hebben geduurd.

In de begroting 2015 is nog geen rekening gehouden met de transitievergoeding. Op basis van een indicatieve berekening over geheel 2014 ramen we hiervoor een bedrag van 400 duizend euro. Voor 2015 gaan we uit van de helft van dit bedrag omdat de regeling op 1 juli ingaat. De transitievergoeding doet zich voor bij beschermt werk en bij detachering.

Restant taakstelling oud iederz/SOZawe (N 700 duizend euro)

In de begroting 2015 staat voor oud iederz/SOZawe nog een drietal taakstellingen open tot een bedrag van 364 duizend euro. Hieronder valt ook de taakstelling inburgering van 160 duizend euro en de taakstelling autonome uitstroom van 130 duizend euro. Bij de omvorming van oud iederz/SOZawe naar de drie begrotingen voor de directies Werk, Inkomensdienstverlening en Maatschappelijke Participatie wordt nu een extra tekort zichtbaar van 440 duizend euro. De totale nog op te lossen taakstelling bedraagt hiermee 804 duizend euro realiseren. Vooralsnog nemen we een nadeel op van totaal 700 duizend euro.

Vrijval dekking overhead participatiebudget (V 800 duizend euro)

Tot en met 2014 hanteerde het Rijk regels voor de declaratie van uitvoeringskosten ten laste van het Participatiebudget. Deze regels zijn vanaf 1 januari 2015 niet meer van toepassing. Dit betekent dat wij zelf mogen bepalen welke kosten we dekken met middelen uit het Participatiebudget. Als gevolg van deze vervallen eisen ten aanzien van de declaratie van uitvoeringskosten hoeven we geen gebruik meer te maken van de post 'overhead' om de begroting dekkend te krijgen. Hierdoor valt een bedrag van 800 duizend euro vrij.

Derving inkomsten participatiebudget (N 253 duizend euro)

Bij het opstellen van de begroting 2015 hebben we rekening gehouden met een bijdrage uit het Participatiebudget voor kosten van arbeidsintegratie. Dit is achteraf gezien niet juist. In het Participatiebudget is hiervoor geen ruimte gereserveerd. Hierdoor ontstaat een tekort. Alternatieve dekking is niet beschikbaar.

Maatschappelijke participatie (V 93 duizend euro)

Kosten (N 75 duizend euro)

De kosten nemen ten opzichte van de begroting toe met circa 75 duizend euro. Dit is gebaseerd op de stand van vandaag. Als gevolg van de ontvlechting van de drie directies en het overhevelen van budgetten, dienen kosten anders geboekt te worden dan in het verleden, dit proces verloopt nog niet geheel naar wens. Ondanks de genomen maatregelen worden er nog kosten geboekt waarvan het budget inmiddels is overgeheveld, waardoor een goed inzicht in de realisatie van de kosten ten opzichte van de begroting nu nog ontbreekt. We werken hier hard aan om dit proces voor Voortgangsrapportage 2015-II goed op de rails te krijgen.

Omzet (N 182 duizend euro)

De omzet zal naar verwachting met 182 duizend euro afnemen ten opzichte van de begroting. Grotendeels wordt dit verklaard doordat als gevolg van de herhuisvesting er minder productie gerealiseerd wordt dan was begroot voor het eerste kwartaal. Hier staat wel een besparing in de huisvestingslasten tegenover (zie ook 5). Daarnaast wordt de lagere omzet veroorzaakt door een lager werkaanbod van een grote klant.

Besparing huisvestingslasten (V 350 duizend euro)

Een deel van het pand aan de Peizerweg is in 2015 verkocht aan Qbuzz. In de stuurgroep herhuisvesting Peizerweg is besloten dat alle voor- en nadelen gemoeid met deze verkooptransactie naar iederz gaan. Het voordeel is voorlopig berekend op 350 duizend euro en ontstaat met name door afwaardering van de boekwaarde met in totaal 3 miljoen euro, waardoor er op kapitaallasten wordt bespaard. Nog niet alle voor- en nadelen van de herhuisvesting zijn nu inzichtelijk, om die reden zal in Voortgangsrapportage 2015-II de definitieve berekening worden verwerkt.

1.2 Inkomen

V 6,36 miljoen euro

Lagere bijstandslasten (V 3,0 miljoen euro)

In het eerste kwartaal 2015 zijn wij gestart met een screening op rechtmatigheid. De screening moet een extra besparing op de bijstandsuitgaven opleveren. De externe handhavings-specialisten richten zich op bijstandsontvangers met een hoog risico op fraude en verrichten op basis daarvan rechtmatigheidsonderzoeken. Daarnaast verrichten zij onderzoek naar de aanwezigheid van mogelijk recht op voorliggende voorzieningen. Op basis van het nog te onderzoeken aantal signalen en de uitkomst van de onderzoeken tot nu toe ligt een besparing van 3 tot 3,5 miljoen euro in de lijn der verwachting. Vooralsnog gaan we uit van een opbrengst van 3 miljoen euro.

Restant taakstelling oud iederz/SOZAWÉ (zie deelprogramma 1.1) (N 100 duizend euro)

In de begroting 2015 staat voor oud iederz/SOZAWÉ nog een drietal taakstellingen open tot een bedrag van 364 duizend euro. Bij de omvorming van oud iederz/SOZAWÉ naar de drie begrotingen voor de directies Werk, Inkomensdienstverlening en Maatschappelijke Participatie wordt nu een extra tekort zichtbaar van 440 duizend euro. De totale nog op te lossen taakstelling bedraagt hiermee 804 duizend euro. Hiervan komt circa 100 duizend euro voor rekening van Inkomen. Wij verwachten in mei 2015 uitsluitsel te kunnen geven of en in welke mate we deze taakstelling in 2015 kunnen realiseren. Vooralsnog nemen we onder Inkomen een nadeel op van 100 duizend euro.

Loonkostensubsidies (BUIG) (V 1,0 miljoen euro)

Met ingang van 2015 zijn mensen met een arbeidsbeperking voor inkomensondersteuning en begeleiding naar werk grotendeels onder de nieuwe Participatiewet gebracht. Bij een loonkostensubsidie vergoeden wij de werkgever die iemand uit de doelgroep in dienst neemt met het verschil tussen het loon en de loonwaarde van de medewerker. De loonwaarde is de in geld uitgedrukte waarde van het werk dat iemand nog kan verrichten en wordt bepaald met een 'loonwaardemeting'. De loonkostensubsidie is maximaal 70% van het wettelijk minimumloon en bedraagt gemiddeld 10 duizend euro. Bij beschut werk heeft de persoon uit de doelgroep zo veel begeleiding nodig dat een speciale, beschutte werkplek wordt gecreëerd. De gemiddelde kosten hiervan zijn ruim 14 duizend euro. Op basis van het gemeentelijk aandeel in het landelijk BUIG-budget is voor de nieuwe regelingen in 2015 2 miljoen euro beschikbaar. Op grond van de verwachte aantallen bij de invoering van de Participatiewet verwachten wij in 2015 een substantiële vrijval, die wij vooralsnog inschatten op 1 miljoen euro. Bij Voortgangsrapportage 2015-II zullen wij op grond van nadere informatie exacter over deze mogelijke vrijval rapporteren.

Resultaat inkomensdeel (BUIG) (V 2,3 miljoen euro)

Met de bekendmaking van nader voorlopige budgetten door het Rijk zijn ook de landelijke realisaties over 2015 bekend geworden. Naar nu blijkt, is het aandeel van de gemeente Groningen in het landelijke bijstandsvolume gedaald ten opzichte van het aandeel dat in de begroting 2015 is gehanteerd (2,73%). Wanneer op basis van dit nieuwe aandeel van 2,67% de

verwachte bijstandsuitgaven over 2015 worden berekend dan nemen deze met 1,7 miljoen euro af. Verder heeft het Rijk het nader voorlopig macrobudget met 24 miljoen euro verhoogd. Hierdoor is het budget voor de gemeente Gronings met 0,7 miljoen euro toegenomen.

Het saldo op de andere regelingen die onder de BUIG vallen verslechtert met 0,1 miljoen euro.

In 2015 vinden hebben veel beleidsmaatregelen invloed op de uitkeringsprijs. Het Rijk verwacht dat landelijke de gemiddelde uitkering met 990 euro gaat dalen. Analyses die ten behoeve van de VGRI zijn uitgevoerd, laten zien dat er geen indicaties zijn dat de gemiddelde uitkering in Groningen zich afwijkend zal gaan ontwikkelen. We blijven de ontwikkeling monitoren en zullen een eventuele afwijking melden.

Programma 2: Economie en werkgelegenheid

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

2	Programma: Economie en werkgelegenheid	
2.2	Deelprogramma: Binnenstad en toerisme	
	Beleidsveld: Binnenstadsontwikkeling	
	<p>De planning van de bouw/oplevering Forum loopt vertraging op in verband met aardbevingsmaatregelen.</p>	<p>Ons college heeft op 10 februari 2015 besloten op basis van de publicatie van de nieuwe richtlijnen voor aardbevingsbestendig bouwen (Nederlandse Praktijkrichtlijn (NPR)) en afspraken daarover met het Rijk een pauze in te lassen bij de bouw van het Groninger Forum. De verwachting is dat in juni op basis van verder onderzoek en de nieuwste inzichten een afgewogen keuze gemaakt kan worden of, en zo ja welke, maatregelen nodig zijn voor het Groninger Forum. Bij de besluitvorming in juni zal ook duidelijk worden of dit gevolgen heeft voor de bouw van de nieuwe Oostwand, aangezien de toegang vanaf de Grote Markt nodig is voor de bouw van het Groninger Forum. Met de aannemer van het Groninger Forum hebben we afgesproken dat de fietsenkelder wordt afgemaakt, zodat de ontwikkeling van Nieuwe Markt zuidzijde door kan gaan. De ingebruikname van de fietsenkelder wordt echter wel vertraagd vanwege bovenstaande. Bij het ontwerp van de Nieuwe Markt zuidzijde hebben we rekening gehouden met de norm voor aardbevingsbestendig bouwen. Dat zal ook het geval zijn bij het ontwerp van de nieuwe Oostwand.</p> <p>Bovenstaande leidt ertoe dat we de in de begroting vermelde planning van oplevering van het Forum (najaar 2016) en de start van de uitvoeringswerkzaamheden Oostwand (1e helft 2015) vermoedelijk niet zullen halen.</p>

Financiële Toelichting

Programma 2. Economie en werkgelegenheid

Deelprogramma	Primitieve Actuele		Prognose VGR 15-1	Verwachte afwijking VGR 2015
	begroting 2015	begroting 2015		
Lasten				
02.1 Ruimte en bedrijvigheid	2.774	3.657	3.657	0
02.2 Binnenstad en toerisme	1.164	1.769	1.769	0
02.3 Groningen kennisstad	50	1.400	1.400	0
02.4 Overige acquisitie	308	410	410	0
02.5 Overig econ en werkgelegenheid	17.765	19.507	19.377	130
Totaal lasten	22.061	26.743	26.613	130
Baten				
02.1 Ruimte en bedrijvigheid	1.347	1.347	1.347	0
02.2 Binnenstad en toerisme	25	25	25	0
02.3 Groningen kennisstad	0	0	0	0
02.4 Overige acquisitie	7	7	7	0
02.5 Overig econ en werkgelegenheid	4.124	4.357	4.357	0
Totaal baten	5.503	5.736	5.736	0
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	573	573	573	0
Totaal onttrekkingen	2.500	2.500	2.500	0
Totaal Programma 2	-14.631	-19.080	-18.950	130

Toelichting op financiële afwijkingen

2.5 Overig economie en werkgelegenheid

V 130 duizend euro

Kapitaallasten extra beleid (V 130 duizend euro)

Jaarlijks valt er structureel nieuw beleidsgeld vrij door latere uitvoering van projecten. Het totale resultaat op de kapitaallasten structureel extra beleid bedraagt naar verwachting 807 duizend euro voordelig. Dit resultaat moet in combinatie worden gezien met de resultaten van structureel extra beleid bij de deelprogramma's Overig verkeer (7.6) en Overig wonen (8.5). Het resultaat structureel extra beleid in het deelprogramma Overig economie en werkgelegenheid bedraagt naar verwachting 130 duizend euro voordelig.

Programma 3: Jeugd en onderwijs

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

3.	Programma: Jeugd en Onderwijs	
3.1	Deelprogramma: Integraal Jeugdbeleid	
	Beleidsveld: Talentontwikkeling	
	Inzet rijksmiddelen onderwijs achterstanden beleid (OAB) en intensiveringsmiddelen VVE	De looptijd van deze regelingen loopt in 2015 af. De niet-bestede middelen worden teruggevorderd door het Rijk. We verwachten de nog beschikbare middelen grotendeels maar niet volledig in te zetten door intensivering van bestaande maatregelen. Er wordt gewerkt aan een plan voor intensivering.

Financiële Toelichting

Programma 3. Jeugd en onderwijs

Deelprogramma	Primitieve Actuele		Prognose VGR 15-1	Verwachte afwijking VGR 2015
	begroting 2015	begroting 2015		
Lasten				
03.1 Integraal jeugdbeleid	101.193	100.992	101.217	-225
Totaal lasten	101.193	100.992	101.217	-225
Baten				
03.1 Integraal jeugdbeleid	22.950	22.413	22.413	0
Totaal baten	22.950	22.413	22.413	0
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	40	40	40	0
Totaal onttrekkingen	285	700	700	0
Totaal Programma 3	-77.998	-77.919	-78.144	-225

Toelichting op financiële afwijkingen

3.1 Integraal jeugdbeleid

N 225 duizend euro

Tekort Toegang Jeugd (N 225 duizend euro)

Het is noodzakelijk om de toegang tot de Jeugdhulp te versterken. Met de doorgevoerde rijkskorting op de jeugdbudgetten en de verminderde formatie in de toegang blijkt dat het niet mogelijk is om én de nieuwe caseload, én de herindicatie van reeds bestaande cliënten én het anders werken op een adequate manier te kunnen uitvoeren. Om tijd en ruimte te creëren deze stapeling van opdrachten effectief en doelmatig aan te pakken is tijdelijk extra formatie noodzakelijk. Deze wordt inmiddels ook al ingezet. De extra kosten van versterking voor de taken toegang en basisondersteuning in het kader van de nieuwe Jeugdwet worden geschat op 925 duizend euro extra. Voor 700 duizend euro van dit bedrag hebben wij een bestemmingsvoorstel aan uw raad bij de jaarrekening 2014 ingediend.

Programma 4: Welzijn, gezondheid en zorg

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

4.	Programma: Welzijn, gezondheid en zorg	
4.2	Preventie en zorg	
	Beleidsveld: Maatschappelijke opvang	
	We stellen uit het MO-budget een bedrag van 235 duizend euro beschikbaar voor de uitvoering van een bed-bad-brood voorziening voor uitgeprocedeerde vreemdelingen.	Op grond van rechterlijke uitspraken zijn gemeenten genoodzaakt opvang te bieden aan uitgeprocedeerde vreemdelingen.

Financiële Toelichting

Programma 4. Welzijn, gezondheid en zorg

Deelprogramma	Primitieve Actuele		Verwachte	
	begroting 2015	begroting 2015	Prognose VGR 15-1	afwijking VGR 2015
Lasten				
04.1 Soc samenhang en leefbaarheid	127.919	127.074	128.709	-1.635
04.2 Preventie en zorg	39.113	43.794	43.794	0
04.3 Integratie en emancipatie	1.865	1.969	1.809	160
Totaal lasten	168.897	172.837	174.312	-1.475
Baten				
04.1 Soc samenhang en leefbaarheid	6.367	6.367	6.421	54
04.2 Preventie en zorg	12.348	16.954	16.954	0
04.3 Integratie en emancipatie	447	447	287	-160
Totaal baten	19.162	23.768	23.662	-106
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	917	973	973	0
Totaal onttrekkingen	1.187	1.279	1.279	0
Totaal Programma 4	-149.465	-148.763	-150.344	-1.581

Toelichting op financiële afwijkingen

4.1 Sociale Samenhang en Leefbaarheid

N 1,581 miljoen euro

In het deelprogramma 4.1 Sociale Samenhang en Leefbaarheid laten we in deze voortgangsrapportage het tekort op de bedrijfsvoeringsbudgetten zien.

Concernbezuiniging 2013-2014 (N 600 duizend euro)

Dit is een taakstelling uit de concernbezuiniging 2013-2014 op de beleidsfuncties Maatschappelijk Domein. Deze taakstelling dient te worden gerealiseerd bij de vorming van de directies Maatschappelijke Ontwikkeling, de Schakelunit en Werk, Inkomen en Maatschappelijke Participatie (WIMP). Wij verwachten deze bezuiniging nog niet in te kunnen vullen in 2015.

Bedrijfsvoeringsbudgetten directie MO (N 46 duizend euro)

De begroting van de directie Maatschappelijke Ontwikkeling heeft in 2015 een structureel tekort op de personeelskosten van 1,014 miljoen euro. Dekking van het tekort hebben we gevonden door inzet vrijval vacatureruimte 282 duizend euro; een bijdrage personele kosten VSD-middelen 321 duizend euro en Wmo 75 duizend euro; herplaatsing boventalligen 236 duizend euro; en een bijdrage van de provincie van 54 duizend euro. In 2015 kan vooralsnog een bedrag van 46 duizend euro niet worden opgelost.

Reserve accres instellingen 2015 (N 903 duizend euro)

Met de invoering van de pensioenwet per 1 januari 2015 zijn de ambtelijke salariskosten naar beneden bijgesteld. De lagere personeelslasten zijn bij de directies teruggehaald door het concern. Voor de gesubsidieerde instellingen wordt de korting ook toegepast, voor in totaal 1,329 miljoen euro structureel.

Bij toepassing van de t-2 systematiek voor nominale compensatie aan instellingen kan deze korting pas in 2017 worden doorberekend. Zonder de pensioenkorting heeft de reserve ultimo 2015 een stand van 426 duizend euro eind 2015. Met de

korting wordt de reserve eind 2015 903 duizend euro negatief. Uw raad heeft echter vastgesteld dat deze reserve niet negatief mag worden. Bijsturingsmaatregelen zijn dus nodig, een voorstel daarvoor werken we uit.

Wonen (V 330 duizend euro)

De uitgaven voor woonvoorzieningen laten al verscheidene jaren een teruggang zien. In de tweede helft van 2011 werd deze ontwikkeling versterkt door de invoering van de eigen bijdrage. Daarnaast heeft het Rijk extra middelen voor extramuralisering toegevoegd vanaf 2014. Deze toename zien wij vooralsnog niet terug in een toename van de uitgaven. Tenslotte is het vanaf 1 januari wettelijk niet meer noodzakelijk om toestemming aan de eigenaar van een woning (vaak zijn dit woningcorporaties) te vragen voor aanpassing van de woning. Dit leidt tot een besparing op administratiekosten.

Huishoudelijke hulp (N 270 duizend euro)

In de eerste weken van 2015 zijn de grotendeels eind 2014 uitgevoerde herindicaties van de zwaardere huishoudelijke hulp (HH2) afgerond. De financiële besparing die hier in 2015 mogelijk uit voortvloeit valt echter nog niet te kwantificeren. Voor 2015 geldt namelijk overgangsrecht waardoor cliënten het recht op zorg volgens de oude indicaties in 2015 behouden. Als de nieuwe indicatie lager is kunnen deze cliënten alleen op vrijwillige basis daar naar overgaan. Daarnaast is eind januari 2015 begonnen met herindicaties van de HH1 (lichte huishoudelijke hulp)-zorg. Alle huidige HH1-indicaties worden vóór 1 juli a.s. opnieuw beoordeeld. Het gaat om ca. 2.300 cliënten. Onderzocht wordt onder meer of cliënten voor het wassen en strijken een oplossing hebben gevonden of gebruik willen maken van de algemene voorziening was- en strijkservice. De kosten van het project worden geraamd op 270 duizend euro.

Programma 5: Sport en bewegen

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

We verwachten geen afwijkingen in de uitvoering van beleid.

Financiële Toelichting

Programma 5. Sport en bewegen

Deelprogramma	Primitieve Actuele		Verwachte	
	begroting 2015	begroting 2015	Prognose VGR 15-1	afwijking VGR 2015
Lasten				
05.1 Sportieve infrastructuur	21.099	21.099	21.051	48
05.2 Deelname aan sport	984	987	985	2
05.3 Overig sport en bewegen	513	513	513	0
Totaal lasten	22.596	22.599	22.549	50
Baten				
05.1 Sportieve infrastructuur	7.902	8.063	8.032	-31
05.2 Deelname aan sport	74	74	74	0
05.3 Overig sport en bewegen	90	90	90	0
Totaal baten	8.066	8.227	8.196	-31
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	17	17	17	0
Totaal onttrekkingen	64	78	78	0
Totaal Programma 5	-14.483	-14.311	-14.292	19

Toelichting op financiële afwijkingen

5.1 Sportieve Infrastructuur

V 17 duizend euro

Werkmaatschappij Sport en Recreatie (0 euro)

De exploitatie van de werkmaatschappij Sport en Recreatie heeft enkele structurele nadelen die zich ook vorig jaar al voordeden. Het betreft in 2015 nadelen op personeelskosten 97 duizend euro, schoonmaakkosten 114 duizend euro, concerntaakstellingen 42 duizend euro en OZB 59 duizend euro. Daarnaast heeft de Biomassa-installatie opstart problemen, waardoor er nog steeds gas moet worden ingekocht, geschat nadeel 83 duizend euro. Mogelijk lopen we aanvullende risico's als de installatie aangepast moet worden in het kader van Arbo en bedrijfszekerheid. Wij zitten met diverse partijen om tafel om de problemen op te lossen en de schade te verhalen. Voor een deel kunnen de nadelen worden opgevangen door een gefaseerde ingebruikname van enkele investeringsprojecten in 2015, incidenteel voordeel circa 175 duizend euro. Daarnaast zijn structurele maatregelen in voorbereiding om de uitgaven binnen het beschikbare budget te houden. Bij het terugdringen van de personeelskosten kan dat er toe leiden dat onrendabele activiteiten worden beperkt en bijvoorbeeld worden geconcentreerd op 1 locatie. Enkele maatregelen zullen pas vanaf 2016 tot kostenreductie leiden. Om een exploitatietekort in 2015 te voorkomen zullen we daarom uitzoeken of een deel van de geplande onderhoudswerkzaamheden een jaar kan worden uitgesteld.

Overig (V 17 duizend euro)

Overige kleinere afwijkingen tellen op tot een voordeel van 17 duizend euro.

Programma 6: Cultuur

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

6.	Programma: Cultuur	
6.1	Deelprogramma: Culturele infrastructuur	
	Beleidsveld: Podiumkunsten	
	Faillissement Grand Theatre	De curator handelt het faillissement af. We hebben opdracht gegeven voor een extern advies over de toekomstige invulling van het Grand Theatre op basis van een analyse van de mogelijkheden van een podium- en/of productiefunctie op de korte en langere termijn, en daar ook andere ontwikkelingen in de stad bij te betrekken.

6.	Programma: Cultuur	
6.2	Deelprogramma: Deelname aan cultuur	
	Beleidsveld: Cultuureducatie	
	Exploitatie Vrijdag	Vrijdag (fusie-instelling Kunstencentrum en Muziekschool) sloot 2014 af met een negatief resultaat van 185 duizend euro. Vrijdag wijt dit tekort aan nagekomen fusiekosten (200 duizend euro). We hebben afgesproken een onafhankelijke partij hier een oordeel over te vragen. Mogelijk leidt dit voor onze gemeente tot een risico van maximaal 200 duizend euro, maar uitspraken hierover zijn prematuur. Bedoeling is het onderzoek voor de zomer af te ronden. Bij het onderdeel nieuwe ontwikkelingen melden we dit.

6.	Programma: Cultuur	
6.3	Deelprogramma: Overig cultuur	
	Beleidsveld: Incidentele activiteiten	
	Vergunning verlening en afhandeling van evenementen	Wij werken aan de professionalisering van onze vergunningverlening. Door de sterke toename van het aantal aanvragen voor evenementenvergunningen en de noodzakelijke tijdelijke vervanging van de teamleider Evenementen Management, verwachten wij een tekort op Evenementen (prognose tekort 100 duizend euro). Dit kan niet binnen de begroting van Stadstoezicht worden opgevangen.

Financiële Toelichting

Programma 6. Cultuur

Deelprogramma	Primitieve Actuele		Prognose VGR 15-1	Verwachte afwijking VGR 2015
	begroting 2015	begroting 2015		
Lasten				
06.1 Culturele infrastructuur	35.417	36.736	36.850	-114
06.2 Deelname aan cultuur	3.439	3.468	3.433	35
06.3 Overig cultuur	1.103	1.461	1.563	-102
Totaal lasten	39.959	41.665	41.846	-181
Baten				
06.1 Culturele infrastructuur	8.785	8.696	8.719	23
06.2 Deelname aan cultuur	0	0	0	0
06.3 Overig cultuur	318	318	320	2
Totaal baten	9.103	9.014	9.039	25
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	390	390	390	0
Totaal onttrekkingen	617	2.427	2.427	0
Totaal Programma 6	-30.629	-30.614	-30.770	-156

Toelichting op financiële afwijkingen

6.3 Cultuur overig (Stadstoezicht)

N 100 duizend euro

Evenementenmanagement (N 100 duizend euro)

Wij signaleren een sterke toename van het aantal aanvragen voor evenementenvergunningen. Door de toename van het aantal aanvragen, ontstaat een grotere werkdruk bij Evenementenmanagement, waar deze vergunningen worden verleend. Deze rol van Evenementenmanagement is nu van groot belang, gezien de implementatie van het in oktober 2014 vastgestelde strategisch evenementenbeleid en de daarmee samenhangende ontwikkeling van Evenementen Management Stadstoezicht. De extra kosten kunnen niet volledig worden gedekt uit de legesopbrengsten. Zoals uit de audit op het Verbeterplan Stadstoezicht over het verbeterjaar 2014 is gebleken, heeft Stadstoezicht geen flexibele ruimte in haar begroting. Op dit moment is niet te voorzien of het verhoogde aantal aanvragen voor evenementen een structureel karakter heeft. Vooral nog wordt uitgegaan van een nadeel van 100 duizend euro.

Programma 7: Verkeer

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

7.	Programma: Verkeer	
7.1	Deelprogramma: Fiets	
	Beleidsveld: Stallingen	
	Vertraging bouw fietsenstalling Forum	De bouw van het Forum is een half jaar uitgesteld in verband met het onderzoek aardbevingsbestendig bouwen. De ruwbouw van de fietsenstalling wordt wel afgerond, de ingebruikname van de fietsenstalling is een half jaar vertraagd.

7.	Programma: Verkeer	
7.2	Deelprogramma Openbaar Vervoer	
	Beleidsveld: Spoor	
	Spoorlijn Groningen - Leeuwarden kan vertragen	Door een discussie over de verdeling van de kosten van Beheer, Onderhoud en Vervanging (BOV-kosten).
	Beleidsveld: Bus	
	Vertraging aanleg bus toe- en afritten Hoogkerk	Door het verschuiven van de start van de Aanpak Ring Zuid vertraagt ook de aanleg van de bus toe- en afritten. Idee was namelijk dat de aanleg van bus-, toe- en afritten Hoogkerk zouden worden meegenomen bij de zuidelijke ring. Partijen, betrokken bij de aanleg, zijn in overleg om de aanleg te versnellen door het project onder te brengen onder het project Eemsgolaantunnel van de provincie Groningen of door het als gemeente Groningen weer zelf te gaan uitvoeren. Momenteel overleggen we wat de meeste voordelen biedt. De planning wordt dan waarschijnlijk gereedkomen eind 2016, voorafgaand aan de Aanpak Ring Zuid.

7.	Programma: Verkeer	
7.4	Deelprogramma Parkeren	
	Beleidsveld: Parkeerbedrijf	
	Vertraging bouw parkeergarage Forum	De bouw van de parkeergarage Forum is een half jaar uitgesteld in verband met het onderzoek aarbevingsbestendig bouwen.
	Onderzoek onderbouwing parkeerprognose vs parkeerbehoefte en geactualiseerde meerjarenprognose Parkeerbedrijf	Bij de rekening 2013 heeft de accountant om een onderbouwing gevraagd van de meerjarenprognose Parkeerbedrijf in relatie tot de verwachte parkeerbehoefte en de omzetontwikkeling van de gemeentelijke parkeergarages. Aangezien dit onderzoek nog niet is afgerond, zal de geactualiseerde meerjarenprognose Parkeerbedrijf (inclusief de uitkomsten van het onderzoek) in combinatie met de uitwerking van de motie "Herijking visie op parkeren" in het vierde kwartaal 2015 geagendeerd worden.

Financiële Toelichting

Programma 7. Verkeer

Deelprogramma	Primitieve Actuele		Verwachte	
	begroting 2015	begroting 2015	Prognose VGR 15-1	afwijking VGR 2015
Lasten				
07.1 Fiets	1.154	1.799	1.799	0
07.2 Openbaar vervoer	159	1.159	1.159	0
07.3 Auto	1.250	1.350	1.350	0
07.4 Parkeren	13.191	13.191	13.191	0
07.5 Verkeersveiligheid	0	295	295	0
07.6 Overig verkeer	6.093	7.179	6.069	1.110
Totaal lasten	21.847	24.973	23.863	1.110
Baten				
07.1 Fiets	0	0	0	0
07.2 Openbaar vervoer	0	0	0	0
07.3 Auto	0	0	0	0
07.4 Parkeren	16.108	16.178	16.178	0
07.5 Verkeersveiligheid	0	0	0	0
07.6 Overig verkeer	2.050	2.050	2.050	0
Totaal baten	18.158	18.228	18.228	0
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	700	810	810	0
Totaal onttrekkingen	0	0	0	0
Totaal Programma 7	-4.389	-7.555	-6.445	1.110

Toelichting op financiële afwijkingen

7.6 Overig verkeer

V 1,1 miljoen euro

Kapitaallasten extra beleid (V 1,110 miljoen euro)

Jaarlijks valt er structureel nieuw beleidsgeld vrij door latere uitvoering van projecten. Het totale resultaat op de kapitaallasten structureel extra beleid bedraagt naar verwachting 807 duizend euro voordeel. Dit resultaat moet in combinatie worden gezien met de resultaten van structureel extra beleid bij de deelprogramma's Overig economie en werkgelegenheid (2.5) en Overig wonen (8.5). Het resultaat structureel extra beleid in deelprogramma Overig verkeer bedraagt naar verwachting 1,110 miljoen euro voordelig.

Programma 8: Wonen

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

8.	Programma: Wonen	
8.1	Deelprogramma: Doelgroepen	
	Beleidsveld: Jongeren	
	Toevoegen van kwalitatief hoogwaardige jongerenhuisvesting	De doelstelling om 4.500 eenheden tot 2015 op te leveren is niet gehaald. Dit wordt veroorzaakt door de crisis en de rijksmaatregelen waardoor vooral het investeringsvermogen van de corporaties fors beperkt is. Dit leidt echter niet tot problemen op de kamerverhuurmarkt omdat er voldoende kwantitatief aanbod is.
	Beleidsveld: Sociale huurders	
	Realiseren van nieuwe woningen in bestaand stedelijk gebied en op uitleglocaties	Ook hier geldt dat de beperkte investeringsruimte van de corporaties er toe leidt dat er minder sociale huurwoningen dan voorheen worden gerealiseerd.
8.2	Deelprogramma: Nieuwbouw	
	Beleidsveld: Versnellen en faciliteren nieuwbouw	
	Risico's grondexploitaties en reserve grondzaken	De omvang van de risico's van de grondexploitaties bedragen per 31 december 2014 circa 180,3 miljoen euro. De meerjarenberekening per 31 december 2014 laat zien dat de verwachte omvang per 31 december 2015 ongeveer 180 miljoen euro zal zijn. Na 2015 zal de omvang van het benodigde weerstandsvermogen gaan stijgen naar circa 184 miljoen euro in 2016 en 192 miljoen euro in 2017. De verwachte omvang van de reserve grondzaken per 31 december 2014 is circa 40 miljoen euro en is onvoldoende om dit risico op te vangen. Het risico wordt opgevangen binnen het gemeentelijk weerstandsvermogen.
	Beleidsveld: Kwaliteitsbewaking en dienstverlening	
	Groninger Woonkwaliteit	Dit instrument wordt niet meer actief ingezet.
	NLA 2.0	Het Nieuw Lokaal Akkoord 2.0 liep van 2011-14. Met corporaties lopen de gesprekken over nieuwe prestatieafspraken in 2015 met als basis de woonvisie.
	(Collectief) Particulier Opdrachtgeverschap	Er zijn initiatieven op het gebied van CPO die we ondersteunen, maar dit is geen 10% van de totale verwachte productie.
8.3	Deelprogramma: Bestaande woningvoorraad	
	Beleidsveld: Wijkperspectieven / Evenwichtige wijken	
	Wijkperspectieven	Door het aflopen van NLA 2.0 zijn de wijkperspectieven minder prominent geworden. In de prestatieafspraken met de corporaties worden mogelijk nieuwe afspraken gemaakt over het samenwerken in de wijken.

Financiële Toelichting

Programma 8. Wonen

Deelprogramma	Primitieve Actuele		Verwachte	
	begroting 2015	begroting 2015	Prognose VGR 15-1	afwijking VGR 2015
Lasten				
08.1 Doelgroepen	550	995	570	425
08.2 Nieuwbouw	8.216	10.458	10.458	0
08.3 Bestaande woningvoorraad	857	2.511	2.511	0
08.4 Cultuurhistorie en archeologie	858	1.208	1.208	0
08.5 Overig wonen	3.237	3.543	3.976	-433
Totaal lasten	13.718	18.715	18.723	-8
Baten				
08.1 Doelgroepen	252	252	252	0
08.2 Nieuwbouw	8.475	8.137	8.357	220
08.3 Bestaande woningvoorraad	692	692	802	110
08.4 Cultuurhistorie en archeologie	81	81	81	0
08.5 Overig wonen	3.588	3.674	3.494	-180
Totaal baten	13.088	12.836	12.986	150
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	1.391	1.391	1.391	0
Totaal onttrekkingen	125	1.125	1.125	0
Totaal Programma 8	-1.896	-6.145	-6.003	142

Toelichting op financiële afwijkingen

8.1 Doelgroepen

V 425 duizend euro

Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (V 425 duizend euro)

We verwachten een voordelig resultaat van 425 duizend euro op het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting. Dit administratieve resultaat wordt veroorzaakt door meer stortingen (middelen extra beleid startersleningen en rente) dan onttrekkingen (beheervergoeding Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVN)) uit het fonds.

8.2 Nieuwbouw

V 220 duizend euro

Rechtszaak bouwleges (V 220 duizend euro)

Door een uitspraak van de Hoge Raad zijn wij in een bouwlegeszaak in het gelijk gesteld. Door deze uitspraak moest de tegenpartij, naast de oplegde legesfactuur, ook de wettelijke invorderingsrente betalen. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van 220 duizend euro.

8.3 Bestaande woningvoorraad

V 110 duizend euro

Vrijval voorziening volkshuisvesting (V 110 duizend euro)

In het verleden zijn ongeborgde leningen verstrekt aan woningbouwcorporaties. Voor het risico hebben we een voorziening gevormd. Aangezien de leningenportefeuille afloopt kan een deel van de voorziening vrijvallen. In totaal gaat het om een bedrag van 110 duizend euro.

8.5 Overig wonen

N 613 duizend euro

Kapitaallasten extra beleid (N 433 duizend euro)

Jaarlijks valt er structureel nieuw beleidsgeld vrij door latere uitvoering van projecten. Dit resultaat moet in combinatie worden gezien met de resultaten van structureel extra beleid bij de deelprogramma's Overig economie en werkgelegenheid (2.5) en Overig verkeer (7.6). Het resultaat structureel extra beleid in deelprogramma Overig wonen bedraagt naar verwachting 433 duizend euro negatief.

Bezuinigingsopgave RO/EZ (N 180 duizend euro)

De afgelopen jaren was er sprake van een tekort op de bedrijfsvoering van RO/EZ. Om het tekort op te lossen heeft uw raad in 2013 en 2014 jaarlijks 2 miljoen euro beschikbaar gesteld. Om het tekort structureel op te lossen is met ingang van 2015 een bezuinigingsopgave geformuleerd voor de onderdelen die voorheen onderdeel uitmaakten van RO/EZ. Voor de nieuwe directie Gebiedszaken betekent dit een bezuiniging van 180 duizend euro. Deze bezuiniging kan niet worden gerealiseerd in 2015.

Programma 9: Onderhoud en beheer Openbare ruimte

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

9.	Programma: Onderhoud en beheer openbare ruimte	
9.1	Deelprogramma: Kwaliteit van de leefomgeving	
	Beleidsveld: Onderhoud en beheer van de openbare ruimte	
	Groot onderhoud kinderboerderijen	Voor de kinderboerderij Stadspark zoeken we naar een particuliere exploitant. Gesprekken met geïnteresseerde partijen leiden echter dit jaar naar verwachting niet tot het uit handen geven van de exploitatie door ons. In afwachting van verdere ontwikkelingen hierin, stellen we de uitvoering van groot onderhoud voorlopig uit.
	Beleidsveld: Bewonersparticipatie bij onderhoud van de woonomgeving	
	Zelfbeheer	Uit gesprekken met heerdbewoners in Beijum blijkt een verdergaande vorm van zelfbeheer tot nu toe niet kansrijk te zijn. We plannen een vervolgesprek met de Bewoners Organisatie Beijum (BOB) in.
	Beleidsveld: Toezicht en handhaving openbare ruimte	
	Tekort Stadtoezicht	<p>Het extra beleidsgeld dat door uw raad voor 2015 beschikbaar is gesteld, wordt besteed. Er doen zich echter nieuwe ontwikkelingen voor die niet binnen de begroting kunnen worden opgevangen. Dit leidt tot een tekort van minimaal 240 duizend euro, mogelijk oplopend tot 340 duizend euro.</p> <p>Een verwacht tekort van minimaal 240 duizend euro op de toezicht- en handhavingstaken wordt veroorzaakt door de afschaffing van de vergoeding voor Processen verbaal (PV-vergoeding) door het Rijk per 1 januari 2015. Deze ontwikkeling betrekken we bij de Begroting 2016. Daarnaast is extra toezichthoudende en handhavende capaciteit nodig, o.a. door de toename van het aantal evenementen in 2015 en door langdurige ziekte onder Boa's waarvoor vervanging noodzakelijk is (prognose tekort 100 duizend euro).</p>

Financiële Toelichting

Programma 9. Onderhoud en beheer van de openbare ruimte

Deelprogramma	Primitieve Actuele		Prognose VGR 15-1	Verwachte afwijking VGR 2015
	begroting 2015	begroting 2015		
Lasten				
09.1 Kwaliteit leefomgeving	55.536	56.273	56.123	150
09.2 Afvalverzameling en-verwerking	29.244	29.244	29.244	0
09.3 Overig ondh en beh openb ruim	1.726	2.001	2.001	0
Totaal lasten	86.506	87.518	87.368	150
Baten				
09.1 Kwaliteit leefomgeving	22.951	23.553	23.314	-239
09.2 Afvalverzameling en-verwerking	32.736	32.736	32.736	0
09.3 Overig ondh en beh openb ruim	1.061	1.061	1.061	0
Totaal baten	56.748	57.350	57.111	-239
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	568	568	568	0
Totaal onttrekkingen	1.487	1.487	1.487	0
Totaal Programma 9	-28.839	-29.249	-29.338	-89

Toelichting op financiële afwijkingen

9.1 Kwaliteit van de leefomgeving

N 89 duizend euro

Handhaving en toezicht (N 100 duizend euro)

De toename van het aantal evenementenaanvragen, zal in 2015 extra capaciteit vergen voor Toezicht en Handhaving tijdens evenementen. Daarnaast signaleren wij een toenemende vraag naar toezicht en handhaving in het algemeen. Daarbij komt dat we te maken hebben met langdurige ziekte onder onze Buitengewoon Opsporingsambtenaren (Boa's). De toezichthoudende en handhavende capaciteit is daardoor nog meer beperkt. Zoals uit de audit op het Verbeterplan Stadstoezicht over het verbeterjaar 2014 is gebleken, heeft Stadstoezicht geen flexibele ruimte in haar begroting. Ook niet voor vervanging bij ziekte van de Boa's. De toezicht en handhavingstaken – zeker bij evenementen – dienen echter altijd te worden uitgevoerd. Dit heeft tot gevolg dat iedere tegenslag zich vertaalt in een nadeel dat niet binnen de begroting kan worden opgevangen.

Op dit moment is niet te voorzien of de toegenomen vraag om toezicht en handhaving, mede veroorzaakt door het grotere aantal aanvragen voor evenementen, structureel is en daarmee aanleiding vormt om de beschikbare capaciteit te heroverwegen. De ontwikkelingen rondom Veiligheidszorg Noord, de optimalisatie van onze parkeerhandhaving en de vormgeving van de koopzondagen voor de warenmarkt zijn hierbij ook van invloed. We bereiden op dit moment een principebesluit voor. Op basis hiervan kunnen wij bij de begroting 2017 duidelijkheid geven over de benodigde capaciteit en financiële consequenties.

Kinderboerderij Stadspark (V 250 duizend euro)

Voor Kinderboerderij Stadspark is 250 duizend euro incidenteel beschikbaar. Daar de externe exploitant zich heeft teruggetrokken en er nog geen nieuwe externe exploitant gevonden is om het beheer op zich te nemen is de verwachting dat de beschikbare middelen niet in 2015 worden uitgegeven.

Proces Verbaal vergoeding (N 239 duizend euro)

De proces-verbaal vergoedingen die gemeenten ontvangen voor de handhavende taken van boa's, zijn per 1 januari 2015 definitief vervallen. In de begroting wordt jaarlijks rekening gehouden met een opbrengst van 239 duizend euro. De effecten kunnen niet door Stadtoezicht worden opgevangen binnen de begroting. Het structurele nadeel nemen we mee bij het opstellen van de begroting 2016.

Afvalstoffenheffing

De verwachtingen omtrent mogelijke toevoegingen aan de bij de jaarrekening in te stellen Voorziening Afvalstoffenheffing (die op aangeven van nadere BBV richtlijnen de reserve Afvalstoffenheffing vervangt) zijn: 300 duizend euro positief wegens correctie loonindexering en 400 duizend positief op de opbrengsten oud papier en kunststoffen en onderbesteding budget voorlichting.

Programma 10: Veiligheid

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten geen afwijkingen in de uitvoering van beleid.

Financiële Toelichting

Programma 10. Veiligheid				
Deelprogramma	Primitieve Actuele		Verwachte	
	begroting 2015	begroting 2015	Prognose VGR 15-1	afwijking VGR 2015
Lasten				
10.1 Veilige woon- en leefomgeving	1.801	675	675	0
10.2 Jeugd en veiligheid	0	50	50	0
10.3 Integriteit en veiligheid	615	807	807	0
10.4 Fysieke veiligheid	18.355	18.630	18.630	0
Totaal lasten	20.771	20.162	20.162	0
Baten				
10.1 Veilige woon- en leefomgeving	0	99	99	0
10.2 Jeugd en veiligheid	0	0	0	0
10.3 Integriteit en veiligheid	134	134	134	0
10.4 Fysieke veiligheid	2.505	2.505	2.505	0
Totaal baten	2.639	2.738	2.738	0
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen	0	0	0	0
Totaal Programma 10	-18.132	-17.424	-17.424	0

Programma 11: Stadhuis en Stadjer

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten geen afwijkingen in de uitvoering van beleid.

Financiële Toelichting

Programma 11. Stadhuis en stadjer				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2015	Actuele begroting 2015	Prognose VGR 15-1	Verwachte afwijking VGR 2015
Lasten				
11.1 Contact met de burger	125	125	125	0
11.2 Beleidscommunicatie	374	374	374	0
11.3 Publieke dienstverlening	28.766	28.479	28.325	154
11.4 Overig stadhuis en stadjer	478	478	478	0
Totaal lasten	29.743	29.456	29.302	154
Baten				
11.1 Contact met de burger	32	32	32	0
11.2 Beleidscommunicatie	0	0	0	0
11.3 Publieke dienstverlening	21.749	21.749	21.292	-457
11.4 Overig stadhuis en stadjer	297	297	297	0
Totaal baten	22.078	22.078	21.621	-457
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	780	780	780	0
Totaal onttrekkingen	810	810	810	0
Totaal Programma 11	-7.635	-7.348	-7.651	-303

Toelichting op financiële afwijkingen

11.3 Publieke dienstverlening

N 303 duizend euro

Proceskostenvergoeding belastingen (V 150 duizend euro)

We hebben de afgelopen jaren te maken met een toename van het aantal bezwaarschriften tegen de opgelegde WOZ-waarde en ook een toename van het aantal bezwaarschriften afkomstig van *no-cure-no-pay* bureaus die procederen om een proceskostenvergoeding te kunnen incasseren. U heeft voor 2015 325 duizend euro beschikbaar gesteld uit extra beleidsmiddelen om de stijging van de proceskostenvergoedingen op te kunnen vangen. Dit jaar is er sprake van een kentering. Het aantal bezwaarschriften (ook die afkomstig van *no-cure-no-pay* bureaus) is sterk afgenomen. Bovendien is er onlangs een rechterlijke uitspraak gedaan waarin een zodanige uitleg wordt gegeven aan de aangepaste regeling van de proceskostenvergoedingen dat er (tegen de verwachting in) sprake was van een substantiële verlaging van de uit te keren vergoeding. Het moet nog blijken of deze uitleg in hoger beroep en in cassatie stand houdt. Gelet op deze ontwikkelingen gaan we er van uit dat een gedeelte van het toegekende extra beleidsgeld vrij valt.

Wijkservicecentrum Lewenborg (V 4 duizend euro)

Het beschikbaar gestelde extra beleidsgeld voor het wijkservicecentrum Lewenborg valt in 2015 deels vrij. Deze vrijval op de kapitaallasten is het gevolg van een lagere investering in de inrichting van het gebouw en de ICT-voorzieningen.

Gemeenteleges (N 78 duizend euro)

We hebben minder gemeenteleges ontvangen in verband met:

1. Lagere afgifte Gemeentelijke Basisadministratie- en Burgerlijke Stand-afschriften;
2. Minder huwelijksleges doordat er een verschuiving is van het "duurdere stadhuis huwelijk" naar de goedkopere administratieve huwelijken aan de balie.

Personeelsbegroting KCC (N 156 duizend euro)

Deze taakstelling vloeit voort uit de ontvlechting en het opzetten van het nieuwe KCC. In het uitvoeringsplan KCC zijn de budgetten opgenomen die van de voormalige diensten naar het KCC overgeheveld moeten worden. Dit is nog niet volledig gerealiseerd.

Looncompensatie (N 223 duizend euro)

We hebben voor 2015 niet voldoende compensatie ontvangen voor de loon- en prijsstijgingen. Binnen de publiekrechtelijke leges geldt voor de meeste tarieven een wettelijk maximum, waardoor de leges indexatie niet mogelijk is en de loonstijging niet afgedekt kan worden.

Programma 12: College en Raad

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten geen afwijkingen in de uitvoering van beleid.

Financiële Toelichting

Programma 12. College en Raad				
Deelprogramma	Primitieve begroting 2015	Actuele begroting 2015	Prognose VGR 15-1	Verwachte afwijking VGR 2015
Lasten				
12.1 College en Raad	89.759	91.559	85.886	5.673
Totaal lasten	89.759	91.559	85.886	5.673
Baten				
12.1 College en Raad	3.931	4.503	5.153	650
Totaal baten	3.931	4.503	5.153	650
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	24.833	24.833	24.833	0
Totaal onttrekkingen	92.238	92.803	92.803	0
Totaal Programma 12	-18.423	-19.086	-12.763	6.323

Toelichting op financiële afwijkingen

12.1 College en raad

V 6,3 miljoen euro

Nominale compensatie (V 7,2 miljoen euro)

De nominale ontwikkelingen over 2015 stellen we naar de huidige inzichten neerwaarts bij. Voor 2015 wordt een nominale compensatie van -1,81% verwacht. In de begroting 2015 gingen we nog uit van een nominale compensatie van 1,79% voor 2015. Dit betekent een daling van 3,6%. De neerwaartse aanpassing wordt grotendeels verklaard door aanpassingen in de pensioenpremies. Als gevolg van het afgesloten pensioenakkoord zijn de pensioenpremies in 2015 verlaagd. Naast de aanpassing van de pensioenpremies heeft het ABP de herstelopslag laten vervallen vanaf 1-1-2015. Deze aanpassingen leiden tot een loonkostenmutatie van -4,2%.

In deze verlaging zit een premievrijval voor de werkgever verwerkt (0,74%). Momenteel vindt overleg plaats tussen de VNG en de vakbonden over de inzet van deze premievrijval. De inzet van de VNG is om deze premievrijval in 2015 in te zetten voor een eenmalige uitkering in salaris en over de inzet vanaf 2016 afspraken te maken bij een nieuwe cao voor 2016 en latere jaren. Inzet van de vakbonden is dat de premievrijval bij de werkgever vanaf 2015 structureel wordt vertaald naar salaris. Op basis hiervan gaan we er vanuit dat dit voordeel over 2015 wordt omgezet naar salaris. Totdat hierover definitief een besluit is genomen wordt hiervoor op concernniveau een reservering gemaakt.

De prijsmutatie van de materiële overheidsconsumptie is over 2015 ten opzichte van de primitieve begroting verlaagd van 1,50% naar 0,30% (CEP 2015).

Per saldo leiden bovenstaande mutaties over 2015 tot een lagere nominale compensatie van 9,3 miljoen euro in 2015. Hiervan wordt 1,6 miljoen euro (dit staat gelijk aan 0,74%) gereserveerd voor de omzetting van de pensioen premievrijval bij werkgevers naar salaris voor de werknemer.

Daarnaast heeft een nacalculatie over 2013 en 2014 plaatsgevonden. De nominale compensatie over 2014 is als gevolg van de in 2014 afgesloten cao opwaarts bijgesteld. De loonkostenmutatie stijgt van 0,92% naar 1,35%. Op basis van het CEP 2015 daalt de prijsmutatie van 1,5% naar 0,9%. Per saldo wordt de nominale compensatie over 2014 hierdoor met 0,6 miljoen euro opwaarts bijgesteld.

Tenslotte is de nominale compensatie over 2013 neerwaarts bijgesteld als gevolg van een lagere prijsmutatie. De prijsmutatie daalt van 1,6% naar 1,4%. Dit levert een lagere nominale compensatie op van 0,1 miljoen euro.

Al bovenstaande ontwikkelingen leiden er toe dat in 2015 8,8 miljoen euro bij de directies is teruggehaald. Van dit bedrag moet 1,6 miljoen euro worden gereserveerd voor de verwachte omzetting van de pensioen premievrijval bij de werkgever naar salaris. Per saldo resteert een voordeel van 7,2 miljoen euro in 2015.

Organisatiekosten aardbevingen

Voor de problematiek rondom de aardbevingen wordt een projectdirectie opgericht. Uitgangspunt is dat de kosten van deze projectdirectie afzonderlijk inzichtelijk worden gemaakt. In opdracht van de projectdirectie vindt daarnaast veel extra capaciteitsinzet plaats vanuit Stadsontwikkeling en is in bepaalde gevallen vervanging noodzakelijk voor de reguliere werkzaamheden. Deze kosten worden gemaakt in de veronderstelling dat ze terugverdiend gaan worden via een bijdrage van NAM/rijk. Per saldo geen resultaat.

Organisatiekosten - nominale compensatie (N 100 duizend euro)

Op dit moment wordt de nieuwe directie Stadsontwikkeling gevormd. De vorming gaat gepaard met een forse personele bezuinigingstaakstelling. Deze bezuinigingstaakstelling kan in 2015 nog niet volledig worden gerealiseerd. Daarom zijn er frictiekosten toegekend. Aanvullend is Stadsontwikkeling niet gecompenseerd voor loon- en prijsstijgingen. Deze taakstelling kan in 2015 niet worden ingevuld.

Organisatiekosten - werken derden (N 250 duizend euro)

In het bezuinigingspakket 2011-2014 is een bezuinigingstaakstelling opgenomen van 105 duizend euro door meer voor omliggende gemeenten te gaan werken. De taakstelling is nog niet structureel gerealiseerd. Reden is dat de opbrengst noodzakelijk is om personele- en overheadkosten te dekken. Alhoewel in 2015 de effecten van de bezuinigingen zichtbaar worden in de tarieven zien wij op dit moment geen mogelijkheden de taakstelling te realiseren (meeropbrengst). Dit leidt tot een nadeel van 100 duizend euro.

Daarnaast zijn er voor bepaalde projecten (o.a. Zuidelijke Ringweg) bestuurlijke afspraken gemaakt over de te hanteren uurtarieven. Deze afspraken leiden tot een verwacht nadeel van 150 duizend euro.

BTW-compensatiefonds (V 1 miljoen euro)

Voor 2015 hebben we een bedrag geraamd van 1,2 miljoen euro op de post BTW Compensatiefonds. Dit bedrag realiseren we door teruggaaf van BTW op rioolonderhoud en investeringen alsmede door teruggevraagde BTW op re-integratietrajecten.

Ten aanzien van het rioolgedeelte verwachten we op basis van de geraamde investeringen een voordeel van 800 duizend euro in 2015. Inzake de teruggaaf van BTW op re-integratietrajecten verwachten we een voordeel ten opzichte van de raming van 200 duizend euro. Op dat gebied is overigens nog een discussie gaande met de Belastingdienst. Het risico dat eventueel te veel teruggevraagde BTW over voorgaande jaren moet worden terugbetaald is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen van de begroting 2015.

Concernbudgetten (V 1,5 miljoen euro)

De concernbudgetten voor weglekeffecten (973 duizend euro) en het opvangen bedrijfsrisico's (500 duizend euro) vallen vrij ter dekking van nog niet gerealiseerde bezuinigingen uit het pakket 2011-2014 (zie ook het hoofdstuk bezuinigingen).

Niet gerealiseerde bezuinigingen (N 3 miljoen euro)

Naar verwachting zullen we de bezuiniging 'Doorlichting organisatie en taken' van 2 miljoen euro niet realiseren. Van de bezuiniging 'Doorlichting programma's' (totaal 2 miljoen euro) verwachten we 1 miljoen euro niet te kunnen realiseren.

Programma 13: Algemene inkomsten en post onvoorzien

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

We verwachten geen afwijkingen in de uitvoering van beleid.

Financiële Toelichting

Programma 13. Algemene inkomsten en post onvoorzien

Deelprogramma	Primitieve begroting 2015	Actuele begroting 2015	Prognose VGR 15-1	Verwachte afwijking VGR 2015
Lasten				
13.1 Algem. ink. & post onvoorzien	48.243	48.358	46.925	1.433
Totaal lasten	48.243	48.358	46.925	1.433
Baten				
13.1 Algem. ink. & post onvoorzien	557.326	557.581	558.272	691
Totaal baten	557.326	557.581	558.272	691
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen	0	0	0	0
Totaal Programma 13	509.083	509.223	511.347	2.124

Toelichting op financiële afwijkingen

13.1 Algemene inkomsten en post onvoorzien

V 2,1 miljoen euro

Landelijke ontwikkelingen 2014 (N 674 duizend euro)

Als gevolg van de verwachte onderuitputting op de rijksbegroting in 2014 verwachten we dat de uitkeringsfactor met 5 punten neerwaarts wordt bijgesteld. Dit levert een nadeel op van 844 duizend euro. Daarnaast blijkt uit de decembercirculaire 2014 dat de uitkeringsfactor structureel met 1 punt stijgt als gevolg van het uitdelen van de verdeelreserve 2014. Dit levert een voordeel op van 170 duizend euro.

Plaatselijke ontwikkelingen 2014 (V 85 duizend euro)

De plaatselijke ontwikkelingen zijn geactualiseerd ten opzichte van de ramingen zoals die zijn opgenomen in de primitieve begroting 2015. Op basis van actuele informatie vanuit onder andere het CBS, de waarderingskamer en de jaarrekening 2014 zijn de standen van een groot aantal verdeelmaatstaven geactualiseerd. Deze actualisaties leiden per saldo tot een hogere uitkering van 85 duizend euro.

Dividend BNG (N 301 duizend euro)

Jaarlijks ontvangen wij dividend op ons aandelenkapitaal BNG. Het werkelijk ontvangen bedrag is minder dan geraamd, namelijk 301 duizend euro. Deze afwijking wordt veroorzaakt door een fors afgenomen renteresultaat van de BNG als gevolg van de gedaalde marktrente en door meer conservatieve waarderingsingen, ingegeven door regelgeving van de Europese Centrale Bank (ECB).

Renteresultaat (V 3,0 miljoen euro)

De belangrijkste oorzaak van het grote renteresultaat wordt veroorzaakt door de lage rente voor langlopende leningen van slechts 1%. Dit levert in 2015 een fors voordeel op omdat in de begroting nog werd uitgegaan van 3,2%. Van het resultaat wordt 1,064 miljoen euro gerealiseerd door het toepassen van mismatchfinanciering. Wij verdienen 2,534 miljoen euro door gemiddeld 83 miljoen euro met goedkoop kort geld te financieren. Hiervan was 1,470 miljoen euro reeds in de begroting

voorzien. Daarnaast verwachten we een rentevoordeel van 1,937 miljoen euro op nieuwe leningen. Dit voordeel ontstaat doordat de marktrente ruim 2,2% onder de begrote rente ligt.

De belangrijkste oorzaak van het grote renteresultaat wordt veroorzaakt door de lage rente voor langlopende leningen van slechts 1%. Dit levert in 2015 een fors voordeel op omdat in de begroting nog werd uitgegaan van 3,2%.

Verloop post onvoorzien

De post onvoorzien heeft een structurele omvang van 100 duizend euro. In 2015 wordt 54 duizend euro ingezet voor het herdenken en vieren 70 jarig bevrijding Groningen 1945-2015.

Programma 14: Algemene ondersteuning

Toelichting op afwijkingen in de uitvoering van beleid

Wij verwachten geen afwijkingen in de uitvoering van beleid.

Financiële Toelichting

Programma 14. Algemene ondersteuning

Deelprogramma	Primitieve begroting 2015	Actuele begroting 2015	Prognose VGR 15-1	Verwachte afwijking VGR 2015
Lasten				
14.1 Algemene ondersteuning	71.501	68.761	72.254	-3.493
Totaal lasten	71.501	68.761	72.254	-3.493
Baten				
14.1 Algemene ondersteuning	4.278	4.281	3.796	-485
Totaal baten	4.278	4.281	3.796	-485
Reserve mutaties				
Totaal toevoegingen	30	30	30	0
Totaal onttrekkingen	0	0	0	0
Totaal Programma 14	-67.253	-64.510	-68.488	-3.978

Toelichting op financiële afwijkingen

14.1 Algemene Ondersteuning

N 3,98 miljoen euro

Besparing huisvesting vastgoed/ huisvesting concernstaf (N 325 duizend euro)

De bezuinigingen op vastgoed/huisvesting van in totaal 650 duizend euro lossen we op door middel van besparing op facilitaire zaken en vastgoed. In 2015 verwachten we minimaal 325 duizend euro te kunnen realiseren door besparingen op facilitaire services en onderhoud.

Catering (N 189 duizend euro)

We hebben voor de besparing op de catering gekozen voor een versoberde exploitatieopzet. Dat zal naar verwachting een bruto besparing opleveren van circa 500 duizend euro. Na aftrek van al ingeboekte besparingen en weglek verwachten wij een netto structurele besparing van 350 duizend euro te kunnen realiseren. De maatregel is voor 161 duizend euro structureel gerealiseerd in 2013. Voor het resterende deel zoeken we nog een oplossing. Voor 2015 wordt een alternatieve invulling voor deze (resterende) taakstelling gezocht. Er resteert voor alsnog een nadeel van 189 duizend euro.

Korting bijdrage Groninger Archieven (N 50 duizend euro)

De Gemeente Groningen en het Rijk nemen deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Groninger Archieven. De te verstrekken bijdragen kunnen alleen door het ministerie van OCW en de gemeenteraad gezamenlijk worden gewijzigd. In 2015 hebben we 50 duizend euro incidenteel gerealiseerd. De resterende 50 duizend euro is voor 2015 niet te realiseren. Vanaf 2016 realiseren we de taakstelling naar verwachting voor 100% structureel.

Geen compensatie loon-en prijsstijging (N 382 duizend euro)

Deze taakstelling nemen we samen met taakstelling 'Overig tekort personeel'. Van deze twee taakstellingen voor in totaal 1,041 miljoen euro wordt in 2015 gezamenlijk 659 duizend euro structureel gerealiseerd. Voor het resterende deel hebben we voorsnog geen oplossing gevonden.

Minder secretariële ondersteuning (N 50 duizend euro)

Voor 2015 verwachten wij deze taakstelling niet te kunnen realiseren.

Overheveling Oosterboog en Ciboga (N 78 duizend euro)

Deze taakstelling heeft betrekking op het tekort op Oosterboog en Ciboga. Wij hebben nog geen oplossing voor de invulling daarvan. Voor 2015 verwachten wij deze taakstelling niet te kunnen realiseren.

Taakstelling Project Management Office (PMO) (N 115 duizend euro)

Voor 2015 verwachten wij deze taakstelling niet te kunnen realiseren.

Aardbevingen

Het team dat zich bezig houdt met het programma 'aardbevingen' is gehuisvest in de Waagstraat. Om dit te realiseren hebben wij kosten gemaakt die kunnen oplopen tot ongeveer 500 duizend euro. Deze kosten worden gemaakt in de veronderstelling dat ze terugverdiend gaan worden via een bijdrage van NAM/rijk. Per saldo geen resultaat.

Interne opdrachten Juridische zaken (N 250 duizend euro)

In de begroting 2015 is een taakstelling van in totaal 598 duizend euro opgenomen. Deze taakstelling is deels te realiseren doordat deze juristen tijdschrijven op (declarabele) producten van Stadsbeheer en Stadstoezicht. We verwachten in 2015 dat we 350 duizend euro van deze taakstelling kunnen realiseren. Dit leidt tot een tekort van 250 duizend euro (175 duizend euro salariskosten en 75 duizend euro overhead). Dit tekort wordt veroorzaakt doordat de declarabele werkzaamheden voor milieuadviesing zijn afgenomen en (een deel van) de adviseurs worden ingezet voor andere (niet declarabele) werkzaamheden.

Netto vacaturevrijval (V 487 duizend euro)

Door het niet (direct) invullen van vacatures ontstaat vrijval van salarislasten. De verwachting voor 2015 is dat ca. 1,2 miljoen euro aan salarislasten vrijvalt. Om de continuïteit van de werkzaamheden te borgen huren we extern personeel in. Dit veroorzaakt een nadelige afwijking van 0,8 miljoen euro. Daarnaast detacheren we ook vaste medewerkers in het kader van mobiliteit. De hierbij behorende opbrengst bedraagt 0,1 miljoen euro.

Kosten nieuwe dienstverlening (N 1,2 miljoen euro)

Het SSC gaat ondersteunende diensten verrichten ten behoeve van nieuwe primaire processen. Het gaat daarbij om de Vernieuwing Sociaal Domein (VSD), het Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) en Bureau Jeugd Zorg (BJZ). Deze extra dienstverlening zal binnen het SSC extra kosten veroorzaken die voornamelijk op 1,23 miljoen euro wordt geprognosticeerd.

Netto opbrengsten nieuwe dienstverlening (V 1,2 miljoen euro)

Het SSC gaat ondersteunende diensten verrichten ten behoeve van nieuwe primaire processen. Het gaat daarbij om de Vernieuwing Sociaal Domein (VSD), de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG) en Bureau Jeugd Zorg (BJZ). De verwachting is dat hiervoor een budget beschikbaar wordt gesteld van in totaal ca. 2,4 miljoen euro door betreffende afnemers. Daarnaast zetten we de extra opbrengsten in om de taakstellingen als gevolg van de verminderde dienstverlening aan RO/EZ (750 duizend euro) en vanwege gedeelde opbrengsten door het vertrek van de Brandweer uit de gemeentelijke organisatie (350 duizend euro) te realiseren. Het restant gebruiken we om een oude taakstelling dienstverlening I&A op te lossen (50 duizend euro).

Vrijval budget FPU (V 300 duizend euro)

De FPU-regeling voor medewerkers loopt dit jaar ten einde. Hierdoor zal naar verwachting in 2015 een bedrag van 0,3 miljoen euro vrijvallen.

Niet te realiseren taakstellingen (N 2 miljoen euro)

Binnen het programma zijn de volgende taakstellingen opgenomen:

- | | |
|--|--------------------|
| - Junior Inkoop capaciteit | (190 duizend euro) |
| - Project Management Office | (120 duizend euro) |
| - Lagere toerekening kosten RO/EZ via kostenverdeelstaat | (300 duizend euro) |
| - Niet toegekende nominale compensatie | (720 duizend euro) |
| - Nog onverdeelde taakstelling RO/SSC | (740 duizend euro) |

De verwachting is dat we deze taakstellingen dit jaar niet zullen realiseren.

Verminderde dienstverlening door ontvlechting Brandweer (N 650 duizend euro)

In de begroting kennen we een structureel knelpunt door verminderde dienstverlening als gevolg van de ontvlechting van de Brandweer van 950 duizend euro nadelig. Dit knelpunt compenseren we gedeeltelijk door extra dienstverlening in het kader van Vernieuwing Sociaal domein van 300 duizend euro voordelig. Per saldo resteert nog een knelpunt van 650 duizend euro nadelig.

Inhuur (N 395 duizend euro)

Bij de afdelingen service management en automatisering wordt aanvullende capaciteit ingehuurd aangezien een groot deel van de werkprocessen na de vorming van het SSC nog gestroomlijnd moeten worden.

Bedrijfsvoering I&A-budgetten (N 250 duizend euro)

Door de centralisatie van de I&A budgetten voorzien wij een nadeel van 250 duizend euro. De beschikbare budgetten vanuit de voormalige diensten waren voor dit bedrag niet toereikend ten opzichte van de realisatie. Dit wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door een tekort op telefoniebudgetten. Voor het eerst ontstaat een centraal beeld van de telefoniekosten van de gemeente Groningen doordat decentrale budgetten zijn ontvlochten. Naast dat er wellicht te weinig budget is ontvlochten, is er wellicht al jaren structureel meer uitgegeven aan telefonie. In het tweede kwartaal van 2015 zal hier meer helderheid over verkregen moeten worden.

Bezuinigingstaakstelling vervanging GBA (N 100 duizend euro)

We hebben een convenant met een leverancier gesloten voor vier jaar. Het resultaat hiervan is dat voor de aanschaf van het nieuwe bevolkingssysteem 100 duizend euro minder structureel budget nodig is dan voorzien. In 2015 kan deze bezuiniging nog niet worden gerealiseerd. Landelijke ontwikkelingen bepalen het moment van aanbesteden. Als dit in 2015 zal starten, kan deze bezuiniging in 2015 niet incidenteel worden gerealiseerd.

Overig (V 69 duizend euro)

Overige kleinere afwijkingen van per saldo 69 duizend euro voordelig.

HOOFDSTUK 2. PARAGRAFEN

Paragraaf 1: Integraal gebiedsgericht werken

Het integraal gebiedsgericht werken is in 2015 van start gegaan. De jaarschijf 2015 wordt daarbij als een oefenjaar gezien. We hebben in de 1e periode ervaringen opgedaan en de eerste stappen gezet op weg naar een meer structurele vormgeving. Op dit moment is het nog moeilijk in te schatten hoe de voortgang van het programma op de verschillende onderdelen precies gaat verlopen. Vooral nog zijn de indicaties over het programma, de projecten en activiteiten positief. Aldus is nog geen sprake van afwijkingen.

Paragraaf 2: Duurzaamheid

In mei is het programma *Groningen geeft energie 2015-2018* door uw raad vastgesteld. In dit document is uitgebreid de stand van zaken beschreven en zijn accenten gelegd voor de nieuwe periode. Belangrijkste rol voor de gemeentelijke overheid is het stimuleren en faciliteren van initiatieven uit de samenleving. Een belangrijke ontwikkeling hierin is de ontwerpen van een routekaart voor stad en regio om de ambities te kunnen halen.

Paragraaf 9: Vernieuwing Sociaal Domein

Vanaf 2015 is een aantal taken op het terrein van ondersteuning en zorg overgekomen van het Rijk en provincie naar gemeenten. Vanaf 2012 zijn we ons hierop aan het voorbereiden. In 2014 hebben we vooral ingezet op de transitie, zodat taken op een goede manier over kunnen komen. Vanaf 2015 ligt de nadruk op de transformatie.

Stand van zaken 2015 tot nu toe:

- We zitten midden in de hectiek van de uitvoering, dat betekent ook veel druk;
- De uitvoering van het Regionaal Transitie Arrangement (RTA) ligt op koers, inkoop en samenwerking loopt en de eerste uitwerkingen van de transformatieopdrachten worden dit voorjaar gepresenteerd;
- Versterking voorliggend veld: een eerste verkenning in de wijken heeft plaats gevonden
- Wat betreft de uitrol van de gebiedsgerichte aanpak liggen we op koers, wel aanloopproblemen, vooral afstemming;
- In 2015 wordt een stadsbrede dekking sociale teams gerealiseerd. Nu zeven, direct na de zomervakantie volgen er nog drie en in oktober 2015 de laatste;
- Eerste WIJ team is gestart, tweede volgt in mei 2015, derde in oktober 2015;
- Ook de ombouw van de stedelijke toegang ligt op koers. We zijn aan het onderzoeken of we hier een versnelling in aan kunnen brengen, zodat we vlak na de zomer ook de WMO toegang in de gebieden hebben;
- Start van de aanvragen burgerinitiatieven (Wijken voor Jeugd) kan vanaf 24 april tot uiterlijk 15 juni.

Paragraaf 10: Bedrijfsvoering

Slot en nacalculaties

In 2015 worden de volgende slotcalculaties opgesteld:

Slotcalculaties	
1	Damsterdiep
2	Lewenborg Centrumzone – Winkelcentrum e.o.
3	Bessemoerstrook

In 2015 worden de volgende nacalculaties opgesteld:

Nacalculaties	
1	Fietspad verbetering Hoogkerk
2	Beter benutten fietsparkeren
3	Toegankelijke bushaltes
4	P+R Haren
5	Parkeergarage Damsterdiep
6	Kleine verkeersmaatregelen
7	Tram
8	Nieuwbouw gymzaal Violonstraat

Geconstateerde onrechtmatigheden en voortgang IC-plan

1. Onrechtmatigheden.

In het kader van de rechtmatigheid worden gedurende het jaar controles uitgevoerd om te kunnen vaststellen dat de opzet, het bestaan en de werking van de procedures die de rechtmatigheid borgen aanwezig zijn en functioneren. De accountant maakt, bij haar jaarlijkse controle van de rechtmatigheid, gebruik van de uitgevoerde controles. Het verkrijgen van een goedkeurende controleverklaring aangaande de rechtmatigheid bij de jaarrekening is gebonden aan toleranties. Uw raad wordt conform richtlijnen geïnformeerd over geconstateerde onrechtmatigheden. In 2014 is geconstateerd dat er onrechtmatig personeelsvergoedingen zijn verstrekt. Dit heeft geleid tot het instellen van scherpere controles op ingediende declaraties. De genomen maatregelen hebben in de tweede helft van 2014 geleid tot een afname van de rechtmatigheidsfouten. Op basis van de in het eerste kwartaal van 2015 uitgevoerde onderzoeken constateren we dat deze positieve tendens zich voortzet en verwachten we binnen de toleranties voor rechtmatigheid te blijven.

2. C-plan 2015

De administratieve organisatie en de daarbij behorende interne controle/beheersmaatregelen borgen dat de producten die de gemeente maakt en de diensten die de gemeente levert juist, tijdig en volledig tot stand komen. Om te kunnen vaststellen dat AO/IC-maatregelen in opzet voldoen, ook daadwerkelijk zijn geïmplementeerd en als laatste ook daadwerkelijk functioneren, worden jaarlijks een IC-plan opgesteld waarin de controles op de AO/IC worden beschreven.

In januari 2015 heeft het college het gemeentebrede IC-plan 2015 vastgesteld en ter kennis van de raad gebracht. Met de accountant zijn afspraken gemaakt over de aanpak en over het aantal deelwaarnemingen.

Voortgang van onderzoeken doeltreffendheid en doelmatigheid

In oktober 2014 is aan uw raad het Onderzoeksplan Doeltreffendheid en Doelmatigheid voor het jaar 2015 aangeboden. Voor 2015 hebben we drie onderzoeken geselecteerd waarvan we in deze voortgangsrapportage de stand van zaken aangeven:

- We voeren een onderzoek uit naar de werkwijze van de sociale teams in de verschillende wijken. Het onderzoek bevindt zich in de beginfase en derhalve kan over de voortgang nog niets relevant gemeld worden. De rapportage verschijnt eind 2015.
- We willen het gemeentelijk vastgoed bundelen en integraal kijken naar de vraag- en aanbodkant ervan. Door het bundelen van taken en de wijze van sturen op ons vastgoed dragen wij bij aan de besparing van structureel 2 miljoen euro, te realiseren vanaf 2016. Hiervoor gaan we een organisatie brede doorlichting naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de uitvoering van vastgoedtaken uitvoeren.
- We voeren een onderzoek uit naar de mogelijke oprichting van een Noordelijk belastingkantoor. We zijn bezig met het opstarten van fase 2, een verdiepingsonderzoek in de vorm van de Planfase. Eerst maken we daartoe een tussenstap om in gezamenlijkheid intern de basis voor dit vervolg te leggen. Naar verwachting ronden we de planfase eind 2015 af.

Update van risico's en ontwikkelingen

Risico's

Businesspost	
Programma	Algemeen Ondersteuning
Omschrijving	Businesspost
Risico bedrag	250 duizend euro
Kans	Kans op voordoen: 50%
Eerste signaleringsdatum	Augustus 2014
Actie	Monitoren of afnemend volume door digitalisering het prijseffect door de hogere tarieven compenseert
Datum risico opgehouden te bestaan	
Onderbouwing kans op voordoen	Wij willen dit jaar als proef gebruiken om te zien of de effecten van prijs-en volume dit risico zal wegnemen. Daarna kunnen wij de vervolg acties nemen.

Ontwikkelingen

Afname WOZ-bezwaarschriften en proceskostenvergoedingen	
Programma	Stadhuis en Stadje
Omschrijving	We hebben de afgelopen jaren te maken met een toename van het aantal bezwaarschriften tegen de WOZ en ook een toename van het aantal bezwaarschriften afkomstig van no-cure-no-pay bureaus die procederen om een proceskostenvergoeding te kunnen incasseren. De raad heeft voor 2015 en 2016 325 duizend euro beschikbaar gesteld uit extra beleidsmiddelen om de stijging van de proceskostenvergoedingen op te kunnen vangen. Dit jaar is er sprake van een kentering. Het aantal bezwaarschriften (ook die afkomstig van no-cure-no-pay bureaus) is sterk afgenomen. Bovendien is er onlangs een rechterlijke uitspraak gedaan waarin een zodanige uitleg wordt gegeven aan de aangepaste regeling van de proceskostenvergoedingen dat er (tegen de verwachting in) sprake was van een substantiële verlaging van de uit te keren vergoeding. Het moet nog blijken of deze uitleg in hoger beroep en in cassatie stand houdt. Gelet op deze ontwikkelingen gaan we er van uit dat we de voor 2015 en 2016 beschikbaar gestelde extra beleidsmiddelen niet volledig nodig te hebben.
Risico bedrag	Nvt
Eerste signaleringsdatum	VGR 2015-1

Fusie-instelling Kunstcentrum en muziekschool	
Programma	Cultuur
Omschrijving	Vrijdag (fusie-instelling Kunstcentrum en Muziekschool) sloot 2014 af met een negatief resultaat van 185 duizend euro. Vrijdag wijt dit tekort aan 200 duizend euro aan nagekomen fusiekosten. Afgesproken is een onafhankelijke partij hier een oordeel over te vragen. Mogelijk leidt dit voor onze gemeente tot een risico van maximaal 200 duizend euro, maar uitspraken hierover zijn prematuur. Bedoeling is het onderzoek voor de zomer af te ronden. Bij het onderdeel nieuwe ontwikkelingen maken wij melding van voornoemde situatie.
Risico bedrag	Nvt
Eerste signaleringsdatum	VGR 2015-1

Inzet specifieke rijksuitkering Onderwijs Achterstandenbeleid 2011-2015

Programma	Jeugd en Onderwijs
Omschrijving	<p>De looptijd van de regeling loopt in 2015 af.</p> <p>Het rijksgeld dat niet in de periode 2011-2015 is besteed, zal door het rijk worden teruggevorderd. Dit leidt dan niet tot een nadelig gemeentelijk resultaat. Niet bestede gelden worden gereserveerd op de balans. Voor 2015 is 1,7 miljoen euro beschikbaar. We verwachten dit bedrag in 2015 geheel te besteden.</p> <p>Daarnaast is er op de balans nog 0,8 miljoen euro beschikbaar vanuit teruggevorderd geld van VVE instellingen in 2011-2014. Wij verwachten deze middelen in te zetten in het kader van VVE/ouderbetrokkenheid schakelgroepen en activiteiten in het kader van de verlengde schooldag (tenminste 0,5 miljoen euro)</p>
Risico bedrag	Nvt
Eerste signaleringsdatum	VGR 2015-1

Bestuursafspraken G4/G33-Rijk: effectief benutten van VVE en extra leertijd voor jonge kinderen

Programma	Jeugd en Onderwijs
Omschrijving	<p>De looptijd van de regeling loopt af in 2015.</p> <p>Het rijksgeld dat niet in de periode 2012-2015 is uitgegeven zal door het rijks worden teruggevorderd.. Dit leidt dan niet tot een nadelig gemeentelijk resultaat. Niet bestede gelden worden gereserveerd op de balans. Voor 2015 is ruim 0,8 miljoen euro beschikbaar. Wij verwachten dit bedrag in 2015 geheel te besteden. Daarnaast is er op de balans 0,9 miljoen euro beschikbaar vanuit niet besteed geld in de periode 2012-2014.</p> <p>Wij verwachten dit bedrag grotendeels in te zetten voor de intensivering van activiteiten die vallen onder de bestuursafspraken (o.a. zomerschool, verlengde schooldag, deskundigheidsbevordering doorgaande lijn).</p> <p>NB. Op dit moment is exacte bedrag nog niet bekend</p>
Risico bedrag	Nvt
Eerste signaleringsdatum	VGR 2015-1

Wet werk en zekerheid

Programma	Sport en Bewegen
Omschrijving	<p>Binnen de WSR werken 80 medewerkers via Randstad met een flexcontract. Vanaf december 2014 is de nieuwe wet "werk en zekerheid" van kracht gegaan. Minister Ascher heeft deze wet gelanceerd ondanks de berichten dat het niet haalbaar zou zijn. Noch de WSR, noch Randstad heeft dit voorzien en dus maatregelen kunnen treffen. Voor de WSR betekent dit dat langjarige flexcontracten (langer dan 5,5 jaar) niet meer kunnen worden afgesloten. In 2015 heeft deze wet reeds geleid tot een tariefsverhoging van het in te lenen personeel via Randstad. Het gaat hier om een structurele kostenverhoging van ca. 20.000 euro per jaar op basis van een eerste financiële verkenning. Exacte cijfers moeten nog worden doorgerekend. De WSR heeft hier niet op in kunnen spelen gezien de korte termijn van bekendmaking en invoering van de genoemde wet. Het raakt direct de bedrijfsvoering van de WSR.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Budgetruimte voor het schuiven in budgetten is niet mogelijk binnen de WSR. -Er zijn geen investeringsmiddelen -De WSR heeft een vastgesteld toegestane tekort op haar exploitatie. -De WSR werkt met onderhoudsbudgetten waarmee de gemeentelijke Sportaccommodaties volgens vastgestelde normen in stand kunnen worden gehouden. <p>Bedrag: (hoogte bedrag x € 1.000 en incidenteel of structureel.)</p>

I/S	2016	2017	2018	2019
S	20 + index	20+ index	20 + index	20 + index

Risico bedrag	Zie hierboven
Eerste signaleringsdatum	VGR 2015-1

Reserve accres instellingen

Programma	Jeugd en Onderwijs/Sociale Samenhang en Participatie/Sport/Cultuur
Omschrijving	De loon- en prijscompensatie voor gesubsidieerde instellingen wordt met een vertraging van 2 jaar aan de instellingen doorbetaald. Deze t-2 systematiek is in 2007 ingevoerd en eind 2012 herijkt. Met deze herijking wordt voorkomen dat de reserve waarin de jaarlijks toegekende/onttrokken loon-en prijscompensatie negatief kan worden. Met de nieuwe pensioenwet wordt in 2015 de lagere loonkosten die deze wet met zich meebrengt ook bij de gesubsidieerde instellingen teruggehaald. Daarnaast is de laatste jaren meer onttrokken aan de reserve dan er in gestort werd.

Risico bedrag	PM
Eerste signaleringsdatum	VGR 2015-1

Vluchtelingen en asielzoekers

Programma	Sociale Samenhang en Participatie
Omschrijving	Er ontstaat mogelijk een tekort op het onderdeel Knelpunten noodopvang asielzoekers. Het tekort wordt veroorzaakt door een toename van het aantal mensen dat in aanmerking komt voor de buitenwettelijke regeling op basis waarvan ondersteuning aan asielzoekers wordt geboden.

Risico bedrag	Nvt
Eerste signaleringsdatum	VGR 2015-1

HOOFDSTUK 3. OVERIGE AANDACHTSPUNTEN

Aanbevelingen rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie heeft begin 2014 een aantal aanbevelingen gedaan over de omgang met samenwerkingsrelaties, waaronder te rekenen verbonden partijen, inkooprelaties en subsidies. De aanbevelingen hadden vooral betrekking op de manier waarop de governance en het risicomanagement ten aanzien van verbonden partijen vorm wordt gegeven en de wijze waarop de raad hierover geïnformeerd wil worden.

De aanbevelingen uit het rapport van de Rekenkamercommissie en de uitkomsten van een discussie in de raadscommissie Financiën en Veiligheid (oktober 2014) zijn verwerkt in de door de raad vastgestelde Kadernota verbonden partijen 2015 (maart 2015). In deze Kadernota zijn de afspraken vastgelegd over hoe de gemeente Groningen met verbonden partijen om wil gaan.

Het gaat hierbij om algemene afspraken over periodiek beoordeling van verbonden partijen en informatievoorziening over verbonden partijen. De informatievoorziening over verbonden partijen vindt zoveel mogelijk plaats via de paragraaf verbonden partijen in gemeentebegroting en -rekening. Voor alle verbonden partijen wordt een financiële bijsluiter opgesteld, waarin de belangrijkste informatie over de verbonden partij is opgenomen.

Daarnaast zijn in de kadernota de afspraken die gelden bij het aangaan van nieuwe verbonden partijen en het beheer van bestaande verbonden partijen opgenomen en worden de rollen en bevoegdheden van ambtelijke organisatie, college en raad beschreven.

Met de afspraken in de kadernota denken we een beter toezicht te kunnen houden op de verbonden partijen, waarbij we beter in staat zijn signalen in de organisatie tijdig op te vangen en met elkaar te combineren.

Aanbevelingen van de accountant

Accountantsaanbevelingen worden gedaan naar aanleiding van de jaarlijkse interim-controle en de controle op de jaarrekening.

Niet alle bevindingen worden vermeld in het uiteindelijke controleverslag bij de jaarrekening. Dit heeft te maken met de door uw raad vastgestelde rapporteringstolerantie. Daarnaast worden de accountantsbevindingen die al zijn opgevolgd en afgemeld niet meer in dit document opgenomen. Om een snel inzicht in de voortgang van de adviezen te verschaffen is de titel van het advies in kleur weergegeven. ■ staat voor afgehandelde adviezen, ■ betekent dat afhandeling van het advies is gestart, ■ houdt in dat de afhandeling van het advies nog niet is gestart.

SSC	Niet alle bestellingen lopen via de verplichtingenadministratie
Advies	Op dit moment onderzoekt de Gemeente Groningen op welke wijze de inkoopmodule gebruiksvriendelijker kan worden ingericht. Bij de invoering van DAIC 2.0 wordt de aangepaste inkoopmodule geïmplementeerd. Bij de invoering hiervan worden de medewerkers getraind in het gebruik van deze inkoopmodule. De accountant vindt dit een positieve ontwikkeling.
Managementreactie	Door de gemeentelijke reorganisaties moeten bestaande rapportages worden aangepast. Dit zal zijn beslag krijgen in DAIC 2.0. Wij zijn voornemens om de handhavingsrapportages in DAIC 2.0 op te laten nemen. Wij kunnen dan het gebruik van de inkoopmodule op een effectieve en efficiënte wijze monitoren. In 2014 hebben wij de monitoring uitgevoerd voor de gemeentelijke onderdelen die gereorganiseerd zijn. Onze accountant onderschrijft ons voornemen om de inkoopmodule gebruiksvriendelijk in te richten en de betrokken medewerkers op te leiden.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	De leverancier van DaFinci ontwikkelt een nieuwe contractenmodule die in 2015 geïmplementeerd wordt. Deze module bevat velden waarmee de verplichtingenadministratie automatisch gevuld kan worden. We stellen de directie SSC voor om deze module en een module 'Bestellen in Opdracht' aan te schaffen. Als hierop positief besloten wordt, hebben we de hele keten aan elkaar gekoppeld. In DAIC 2.0 zijn handhavingsrapportages opgenomen. We willen in 2015 de koppeling maken met de BIC portal en op basis van behoeftes van accountant, lijn en eigen

	bedrijfsvoering, de rapportage verder vervolmaken.
SSC	Gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid nog niet in overeenstemming met de Aanbestedingswet
Advies	De actualisatie van het inkoop- en aanbestedingsbeleid is momenteel onderhanden. Naar verwachting zal het nieuwe inkoop- en aanbestedingsbeleid in het najaar 2014 aan het college en aan de raad worden voorgelegd. Het nieuwe inkoop- en aanbestedingsbeleid zal worden afgestemd op de eisen van de Aanbestedingswet en de Gids Proportionaliteit.
Managementreactie	Wij onderschrijven de bevinding van de accountant niet. Hogere wetgeving gaat voor de gemeentelijke wet-en regelgeving en daarom is het niet noodzakelijk dat wij de verplichtingen uit de nieuwe Aanbestedingswet 2012 opnemen in het gemeentelijk inkoopbeleid. Indien er in een specifieke aanbesteding van wordt afgeweken, moet dit deugdelijk worden gemotiveerd. Hiervoor is een inkoop-checklijst en klachtenprocedure ingevoerd op basis van een GMT-besluit uit 2013. Naar onze mening is daarmee wel degelijk adequaat invulling gegeven aan nieuwe Aanbestedingswet 2013.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	Op 18 december 2014 heeft het College het nieuwe inkoop- en aanbestedingsbeleid vastgesteld. Dit beleid is afgestemd op de eisen van de Aanbestedingswet en de Gids Proportionaliteit. Hiermee is deze bevinding afgedaan.
SSC	Uitkomsten Verbijzonderde Interne Controle op inkoop en aanbestedingen
Advies	Wij adviseren u te onderzoeken waarom de interne beheersingsmaatregelen niet in alle gevallen worden nageleefd en hierop passende maatregelen te treffen.
Aanvullende werkzaamheden	De omvang van de deelwaarneming voor de verbijzonderde interne controle inkoop en aanbestedingen is op dit moment gebaseerd op het uitgangspunt dat de (preventieve) beheersingsmaatregelen in het proces worden nageleefd. Omdat dit niet het geval is, betekent dit vanuit accountantsperspectief zeer waarschijnlijk dat de steekproefomvang uitgebreid moet worden. Wij gaan graag met u in overleg over de omvang van de steekproef.
Managementreactie	De inkoopchecklist is niet in het normenkader opgenomen en maakt dus geen deel uit van de accountantscontrole. Wij zullen de werking van de interne beheersingsmaatregelen onderzoeken. Uitkomsten van dit onderzoek zijn bepalend voor onze vervolgacties. De omvang van de deelwaarneming 2014 voor de verbijzonderde interne controle is groter dan de deelwaarneming die met onze accountant is afgesproken. Wij gaan met hen in overleg of dit voldoende is.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	In overleg met de accountant is de steekproef Verbijzonderde Interne Controle uitgebreid. Er zijn geen bevindingen geconstateerd. De accountant heeft onze werkzaamheden gereviseerd. Het nieuwe inkoopbeleid schrijft een werkwijze voor waarbij per inkooptraject vooraf gemotiveerd moet worden aangegeven hoe invulling wordt gegeven aan de in het inkoopbeleid gestelde kaders en doelen. Hiervoor wordt via een implementatietraject een dwingend proces ingericht van checklisten en business-cases (afhankelijk van omvang en zwaarte), onderworpen aan advies en goedkeuring, waarmee naleving van van de beheersingsmaatregelen wordt geborgd. Hiermee is deze bevinding afgedaan.
SSC	Functievermenging, wijzigen crediteurenstamgegevens en verplichtingenregistratie
Advies	Op basis van de ervaringen in de afgelopen jaren bij de implementatie van nieuwe systemen en applicaties (Gouw Belastingen, Dafinci, Gouw voor de DAL-gemeenten en ook SIMS), adviseren wij het college invulling te geven aan IT-audit binnen concern control en de interne controle van de gemeente. Zowel bij de bestaande applicaties als bij de invoering van nieuwe systemen, kan IT-audit meer zekerheid geven over de betrouwbaarheid van de gegevensverwerking en ook bijdragen aan een efficiëntere interne controle.
Aanvullende werkzaamheden	Wij verzoeken u voor de jaarrekeningcontrole 2014 een zichtbare controle uit te voeren op wijzigingen in bankrekeningnummers, om vast te stellen of als gevolg van deze functievermenging onjuiste/onrechtmatige betalingen hebben plaatsgevonden. Wij gaan graag met u in overleg over de aard en diepgang van deze werkzaamheden.
Managementreactie	Wij breiden de interne controle uit met een zichtbare controle op wijzigingen in bankrekeningnummers. Dit krijgt in het 4 ^{de} kwartaal 2014 zijn beslag. Bij DAIC 2.0 wordt de functiescheiding tussen het wijzigen van crediteurenstamgegevens en het registreren van verplichtingen ingevoerd.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	Wij hebben de interne controle uitgebreid en een zichtbare controle op de bankrekeningnummers uitgevoerd. Onze controleresultaten zijn aan de accountant verstrekt. Vanaf 01-01-2015 is de functiescheiding tussen het wijzigen van crediteurenstamgegevens en het registreren van de verplichtingen ingevoerd. Hiermee is deze bevinding afgedaan.
RO	Projectbeheersing en ORF-registratie
Advies	Wij adviseren u te onderzoeken waarom de intern gestelde doorlooptijden in een aantal gevallen niet worden gehaald. Op basis hiervan adviseren wij u om maatregelen te treffen om deze overschrijdingen van de doorlooptijd in de toekomst te voorkomen. Hiermee wordt

	voorkomen dat kosten worden gemaakt voordat de ORF is geautoriseerd.
Managementreactie	Gezien de complexiteit van de materie en het aantal functionarissen dat betrokken is bij de ORF-procedure (dit kan oplopen tot circa 10 medewerkers) zijn de gehanteerde normen tamelijk ambitieus. Het komt regelmatig voor dat gedurende de doorlooptijd overleg nodig is over inhoudelijke, administratieve of systeem-technische zaken. Een paar dagen vertraging betekent dan al een overschrijding van de norm. Betrokken afdelingshoofden schakelen het planningbureau in en dit levert tijdswinst op. Wij zijn voornemens om begin 2015 de bij RO (dan Stadsontwikkeling) gebruikte procedures door te lichten waaronder de ORF-procedure. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan een ontkoppeling van de inhoudelijke en administratieve verantwoordelijkheid. Als opdrachtgever, -nemer en planeconoom tot een inhoudelijk positief oordeel zijn gekomen over een offerte zou het toekennen en beschikbaar stellen van een financieel nummer binnen een dag geregeld moeten kunnen worden. Daarbij is het wel nodig goede afspraken te maken tussen de betrokken afdelingen/teams (exploitatiebeheerders, SSC-medewerkers, planners).
Stand van zaken Jaarrekening 2014	Het doorlichten van de bij RO gebruikte procedures, waaronder de ORF-procedure, zal in het eerste kwartaal van dit jaar worden opgepakt. In de tussentijd blijft het planningbureau behulpzaam bij het oplossen van knelpunten.
SSC	Uitkomsten Verbijzonderde Interne Controle op personeelskosten en salarisverwerking
Advies	Wij adviseren u de verantwoordelijkheden voor de correcte aanlevering en controle van mutaties aan de relevante regelgeving duidelijk in te bedden in de procedures en erop toe te zien dat deze procedures worden nageleefd.
Managementreacties	Het foutpercentage wijkt iets af van vorig jaar, de omvang van de onrechtmatigheid uit de steekproef wijkt significant af. Bijsturingsmaatregelen om de rechtmatigheid te borgen: 1. In het derde kwartaal zijn de controles geïntensiveerd, fouten geanalyseerd en besproken met de medewerkers. De conclusie was tevens dat de foutmarge negatief wordt beïnvloed doordat er te veel mensen met declaraties bezig zijn. In verband met het specialistische werk, met als grondslag verschillende regelingen, is er nu een specialistenteam ingericht. 2. In het uitvoeringsplan HRM werd uitgegaan van standaarden, gemeente Groningen breed. Met name bij declaraties blijkt echter dat er specifieke kennis nodig is op onderdelen (Stadsbeheer/ GGD maar ook piket en buitenlandse reizen bijvoorbeeld). Met ingang van Q4 is een structuurwijziging binnen de afdeling doorgevoerd. Betekent concreet een compleet nieuwe werkwijze en extra controles om absolute prioriteit te geven aan verlaging van de onrechtmatigheid. 3. De concerndirecteur bedrijfsvoering informeert het GMO wederom over het belang van de handhaving van de regels t.a.v. personele vergoedingen en de rol van directeurs/afdelingshoofden daarin. Dit zou moeten leiden tot een betere aanlevering van rechtmatige declaraties. 4. Het digitaal reis- en verblijfkostenformulier met verplichte velden is aangevuld, waardoor de componenten automatisch en dus ook foutloos worden toebedeeld. Tevens is er extra, continue aandacht voor communicatie naar managers en medewerkers over de 'spelregels' rondom declaraties.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	In de tweede helft van 2014 zijn specialistenteams ingericht, onder andere voor declaraties algemeen en overige declaraties (o.a. ORT en piket). Het team declaraties algemeen analyseert en verwerkt alle personeelsdeclaraties. De verwerking van de declaraties door een gespecialiseerd kleiner team werpt nu al zijn vruchten af door meer eenduidigheid in de afhandeling. Naast de structuurwijziging van de afdeling met ingang van Q4 is een project in gang gezet om het declaratieproces meer lean te maken. Hierbij is een externe adviseur betrokken. De reeds genomen maatregelen hebben in de tweede helft van 2014 geleid tot een afname van de rechtmatigheidsfouten. De controle op de reis-en verblijfkosten en variabele mutaties van het 1 ^{ste} kwartaal 2015 laat zien dat deze positieve tendens zich doorzet. De verbeteracties blijven een belangrijk punt van aandacht.
SSC	Verbijzonderde Interne Controle op juistheid bevoegdheden in applicaties na start SSC nog niet toereikend uitgevoerd.
Advies en aanvullende werkzaamheden	Wij adviseren u een verbijzonderde interne controle uit te voeren op de juistheid en volledigheid van wijzigingen in bevoegdheden in de applicaties DAIC en EMIS na de start van het SSC, om vast te stellen dat medewerkers binnen uw organisatie over de juiste bevoegdheden beschikken in de diverse systemen en dat geen sprake is van ongewenste functievermengingen. Wij hebben begrepen dat inmiddels een start is gemaakt met de verbijzonderde interne controle op de bevoegdheden in DAIC. Wij gaan graag nader met u in overleg over de aard en omvang van deze werkzaamheden.
Managementreactie	Wij hebben vastgestelde procedures voor het aanvragen en toewijzen van autorisaties. Aanvragen worden in de lijn getoetst op o.a. voldoen aan de mandaatstructuur van de Gemeente Groningen en functiescheiding. De verbijzonderde interne controle op de inkoop- en FIO-routes in DaFinci bestaat uit meer onderdelen. De specifieke verbijzonderde interne controle wordt in het 4 ^{de} kwartaal 2014 uitgevoerd. Bij de verbijzonderde interne controle op inkopen & aanbestedingen en

	subsidieverlening worden ook de inkoop- en FIO-routes getoetst. In 2015 wordt een verbijzonderde controle op EMIS uitgevoerd.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	De verbijzonderde interne controle is uitgevoerd en daaruit is gebleken dat de opzet van de aanvragen FIO-routes valide is, dat de functiescheiding afdoende is en dat de rollen en bevoegdheden conform het ondermandaat en conform de opdrachten van de directeur Bedrijfsvoering in DaFinci zijn opgenomen.
SSC	Periodieke aansluiting begrotingskader met financiële administratie nog niet gestructureerd.
Advies en aanvullende werkzaamheden	Wij adviseren u periodiek, bijvoorbeeld maandelijks, het begrotingskader aan te sluiten met de financiële administratie (DAIC). Hierdoor waarborgt u dat de verantwoordelijke budgethouders een actueel inzicht hebben in de vastgestelde budgetten.
Managementreactie	Door diverse organisatorische wijzigingen vinden veranderingen in de financiële administratie (DaFinci) plaats. Deze veranderingen vinden later plaats dan in de subadministratie. Het kader wordt in DaFinci in ieder geval op het niveau van de deelprogramma's bijgehouden. Het budgetrecht van de raad wordt daarmee gewaarborgd. De verbijzondering naar de nieuwe directiestructuur is door het timingeffect niet volledig actueel in DaFinci, maar is wel in de subadministratie beschikbaar. De subadministratie is tevens de basis voor de prognosebepaling. Voor 2015 is de gemeentebegroting opgesteld aan de hand van de directiebegrotingen volgens de gewijzigde organisatie. DaFinci wordt daarop in 2015 aangepast. Daarmee beschikken we per 1 januari 2015 weer over een begrotingskader, zowel gerangschikt naar de programma's van de raad als naar de organisatiestructuur. Het formele begrotingskader en DaFinci zullen wij vanaf 2015 minimaal per kwartaal, en mogelijk maandelijks synchroniseren. Procesafspraken hiervoor worden dit jaar nog opgesteld. Ook vindt onderzoek plaats naar een upgrade van het begrotingskader naar LIAS en de mogelijkheid van een automatische koppeling met de financiële administratie (DaFinci).
Stand van zaken Jaarrekening 2014	Het formele begrotingskader wordt periodiek gesynchroniseerd. De procesafspraken hiervoor zijn inmiddels opgesteld. Het onderzoek naar een upgrade van het begrotingskader naar LIAS en de mogelijkheid van een automatische koppeling met de financiële administratie (DaFinci).
Stadsbeheer	Interne controle kortingen commerciële afvalinzameling niet zichtbaar vastgelegd
Advies	Wij adviseren u de controle op de afgesloten contracten en de verstrekt kortingen zichtbaar vast te leggen, bijvoorbeeld door de gecontroleerde contracten te paraferen. Hierdoor kan ook achteraf worden vastgesteld dat de contracten en de verstrekte kortingen zijn gecontroleerd en geautoriseerd.
Managementreactie	Wij onderschrijven deze bevinding niet volledig. Wij hebben adequate beheersmaatregelen getroffen om de gesignaleerde risico's af te dekken: de senior accountmanager beoordeelt alle contracten, checkt en autoriseert de kortingen. Om ook achteraf vast te kunnen stellen dat de controles zijn uitgevoerd, zullen wij de gecontroleerde contracten paraferen. In het 4 ^{de} kwartaal 2014 worden alle gecontroleerde contracten vanaf 01-01-2014 van een paraaf voorzien. Tevens nemen wij in het dossier een nadere toelichting op als de verleende kortingen gedurende de contractperiode meer dan € 25.000 euro bedragen.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	Wij hebben alle gecontroleerde contracten 2014 geparafeerd. Deze werkwijze zetten we de volgende jaren voort. In de dossiers zijn en worden een nadere toelichting opgenomen als de verleende kortingen gedurende de contractperiode meer dan € 25.000 euro bedragen. Hiermee is deze bevinding afgedaan.
RO	Onvoldoende facturatie parkeervergunningen en onvoldoende analyse tussenrekeningen parkeeropbrengsten
Advies	Wij adviseren u periodiek controlelijsten uit Permixon te draaien en te analyseren. Eventuele fouten kunnen dan in een vroegtijdig stadium hersteld worden, waardoor facturatie alsnog plaatsvindt. Wij adviseren u de procedure rondom de analyse op de tussenrekeningen van het Parkeerbedrijf met de verantwoordelijk medewerker af te stemmen en onderdeel te laten maken van periodiek overleg. Daarnaast adviseren wij u de analyse periodiek uit te voeren en zichtbaar vast te leggen om de ontvangst van alle opbrengsten te waarborgen.
Aanvullende werkzaamheden	Wij verzoeken u voor de jaarrekeningcontrole 2014 de volgende werkzaamheden uit te voeren en zichtbaar vast te leggen om de ontvangst van alle opbrengsten te waarborgen: <ul style="list-style-type: none"> • het uitdraaien van een lijst met verstrekte vergunningen uit Permixon over geheel 2014 met een analyse op data afwijkend van 2014 • Een analyse op de tussenrekening van het parkeerbedrijf. Het gaat hier om het analyseren van verschillen tussen de opboeking en afboeking van opbrengsten, inclusief een verklaring van de verschillen.
Managementreactie	Wij onderschrijven de bevinding over de onvoldoende facturatie van de parkeervergunning niet. Onze verbijzonderde interne controle heeft deze bevinding geconstateerd. Daarop is actie

	opgenomen: wij hebben een query ontwikkeld waarmee we de volledigheid van de facturatie bewaken. Periodiek wordt deze query gedraaid. Hiermee is het risico afgedekt. Inmiddels is er binnen het team Grootboek een vaste functionaris die de tussenrekeningen aangaande de parkeeropbrengsten beheert en controleert. Er vindt tussentijdse afloopcontrole en verschillenanalyse plaats. Hiermee is het risico afgedekt.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	Middels een query wordt de volledigheid van de facturatie bewaakt. Een medewerker van het team Grootboek beheert en controleert de tussenrekeningen aangaande de parkeeropbrengsten. Hiermee is deze bevinding afgedaan.
Publieke dienstverlening	Geen zichtbare analyse belastingdebiteuren
Advies	Wij adviseren u de analyse van het verloop van de belastingdebiteuren, samen met de geformuleerde actiepunten zichtbaar vast te leggen, zodat achteraf kan worden vastgesteld dat deze analyse is uitgevoerd.
Aanvullende werkzaamheden	Wij verzoeken u voor de jaarrekeningcontrole 2014 een zichtbare analyse uit te voeren van de ouderdom en inbaarheid van de belastingdebiteuren.
Managementreactie	De betreffende analyse vormt een integraal onderdeel van de werkzaamheden van het team Invordering. De afdeling zal de komende periode gebruiken om het feit dat de analyse en de daaruit volgende processtappen (verdere dwanginvordering, stuiting van verjaring, oninbaar lijden) op een voor de accountant toetsbare wijze worden vastgelegd.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	De uitkomst van de analyse wordt per belastingjaar vastgelegd in het document 'oude posten'. 2009 is hierin het eerste jaar vanwege de verjaringstermijn van de betreffende vorderingen.
Publieke dienstverlening	Belastingheffing DAL-gemeenten
Advies	Wij adviseren u om afspraken te maken over de wijze waarop verantwoording aan de DAL-gemeenten plaats moet vinden en vast te leggen in de dienstverleningsovereenkomst.
Managementreactie	De DAL-gemeenten worden periodiek (volgens de gemeentelijke planning) op de hoogte gebracht van de stand van zaken. Het genoemde punt betreft voornamelijk de aanlevering van de (controle) informatie aan de accountant. Deze was in 2013 niet optimaal, door de reorganisatie. Deze aanlevering zal nu centraal plaatsvinden.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	De verantwoording van begin 2014 heeft ons geleerd dat enige coördinatie op dit vlak noodzakelijk is om onze accountant de kans te geven haar controle op een gereede manier af te ronden. Dit jaar vindt vroegtijdig overleg plaats over het tijdstip van de door de verschillende afdelingen op te leveren gegevens, waarbij de procesregisseur van de afdeling Belastingen de rol van centraal aanspreekpunt vervult. De afdeling verwacht dat ze hiermee afdoende beheersmaatregelen heeft getroffen, maar de praktijk vormt de ultieme toetssteen.
SSC	Voortgang Verbijzonderde Interne Controle BUIG en Participatiebudget blijft achter
Advies	Wij adviseren u toe te zien op tijdige uitvoering en spreiding van de verbijzonderde interne controle, zodat in geval van fouten en/of onzekerheden tijdig maatregelen kunnen worden genomen deze in de toekomst te voorkomen en tijdig herstelacties kunnen plaatsvinden.
Aanvullende werkzaamheden	Teneinde voldoende zekerheid te verkrijgen omtrent de rechtmatigheid van de BUIG en het Participatiebudget is het noodzakelijk dat voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole de verbijzonderde interne controles op deze processen hebben plaatsgevonden. Deze bevinding geldt eveneens voor de verbijzonderde interne controle op dossiers voor de gemeente Ten Boer.
Managementreactie	De verbijzonderde interne controle op het participatiebudget wordt in het 4 ^{de} kwartaal uitgevoerd. De verbijzonderde interne controle op de uitvoering van de BUIG vanaf juni 2014, is/wordt in het 3 ^{de} en 4 ^{de} kwartaal 2014 uitgevoerd.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	De verbijzonderde interne controles zijn uitgevoerd en de resultaten zijn in een rapport vastgelegd. Dit rapport zal eind maart met de accountant worden besproken.
Inkomsten-dienstverlening	Opnieuw bijstandsgerechtigden zonder UWV inschrijving
Advies	Wij adviseren u om uw voorgenomen oorzakenanalyse op korte termijn uit te voeren en naar aanleiding hiervan passende maatregelen te treffen om herhaling te voorkomen. Gezien de gebleken kans op herhaling adviseren wij de gemeente Groningen om nauwlettend toe te zien op de uitvoering en resultaten van deze maatregelen.
Aanvullende werkzaamheden	Wij verzoeken u vroegtijdig te beoordelen wat de totale omvang is van de bijstandsgerechtigden zonder geldige UWV-inschrijving in 2014, om zodoende de omvang van de financiële onrechtmatigheid voor de jaarrekening 2014 nauwkeurig te kunnen bepalen.
Managementreactie	Wij hebben inmiddels acties ondernomen. Het UWV verlengt collectief de inschrijvingen van de bijstandsgerechtigden (WWB). Driemaandelijks herhaalt het UWV dit proces. Hiermee is continuïteit en actualiteit van de inschrijvingen geborgd. Het UWV is voornemens om de sluitende registratie van WWB-gerechtigden te automatiseren. Indien de klant WWB ontvangt, en verplicht is om ingeschreven te blijven, verlengt UWV de inschrijving automatisch. Indien de WWB uitkering is beëindigd vraagt UWV de klant automatisch of deze nog ingeschreven wilt blijven staan. Dit gebeurt via de

	<p>werkmap. De klant ontvangt een verlengtaak, een bericht en een e-mailnotificatie. Om de drie maanden wordt de vraag gesteld of de inschrijving verlengd kan worden. Indien de klant aangeeft uitgeschreven te willen worden, of niet reageert dan vindt automatisch uitschrijving plaats.</p> <p>De release van deze functionaliteit staat gepland voor december 2014 of februari 2015.</p>
Stand van zaken Jaarrekening 2014	<p>Wij hebben de oorzaken van niet-ingeschreven zijn geanalyseerd. Vervolgens zijn gerichte acties ondernomen. Dit heeft ertoe geleid dat eind 2014 ruim 98% van de bijstandsgerechtigden correct is ingeschreven.</p> <p>Dat niet alle bijstandsgerechtigden zijn ingeschreven heeft te maken met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lopende beëindigingsonderzoeken. De klant heeft werk gevonden, schrijft zich uit maar de uitkering moet nog beëindigd worden. • Het verlopen van en ontheffing van de arbeidsverplichting. Van deze groep moet het arbeidspotentieel opnieuw beoordeeld worden. Zij worden meegenomen in de screeningsactie van circa 3.000 klanten waarvan in 2015 het arbeidspotentieel/de arbeidsverplichting opnieuw beoordeeld wordt. Deze actie is belegd.
Inkomsten- dienstverlening	Financiële onzekerheden BUIG
Advies	Om vast te stellen of de uitkeringen rechtmatig zijn verstrekt, zal aanvullend onderzoek moeten worden uitgevoerd. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek kan deze onzekerheid worden opgeheven of zal dit leiden tot een financiële fout. In dit laatste geval zal de impact op de totale massa moeten worden bepaald.
Aanvullende werkzaamheden	Wij verzoeken u vroegtijdig te beoordelen wat de gevolgen zijn van de geconstateerde manco's in de interne beheersing voor de controle op de jaarrekening. Dit is mede afhankelijk van de uitkomsten van de verbijzonderde interne controle over het 2 ^{de} halfjaar. Wij gaan hierover graag vroegtijdig met u in gesprek.
Managementreactie	Wij starten in 2014 een breed verbetertraject op om vast te stellen of de uitkeringen rechtmatig zijn verstrekt. Dit willen wij combineren met een plan van aanpak voor jongeren en de eventuele screening van het bestand. Inmiddels worden hiervoor middelen vrijgemaakt.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	Het college heeft opdracht gegeven om het aanvullende onderzoek in 2015 af te ronden. Dit onderzoek is in 2014 gestart.
SSC	Ontoereikende functiescheiding autorisatie facturen subsidiebanen
Advies	Wij adviseren u om functiescheiding te creëren tussen het registreren en controleren van de factuur. Daarnaast adviseren wij u om de ontvangen eindafrekening te controleren aan de hand van de contracten en geboekte bedragen in GWS.
Aanvullende werkzaamheden	Wij verzoeken u aanvullende controlewerkzaamheden uit te voeren ten aanzien van de juistheid en rechtmatigheid van de gefactureerde en verantwoorde lasten. Wij zullen deze werkzaamheden bij de jaarrekeningcontrole beoordelen.
Managementreactie	De bevinding met betrekking tot de ontoereikende functiescheiding autorisatie facturen subsidiebanen is in 2013 reeds opgelost. De facturen worden niet in DaFinci geboekt, maar in GWS op persoonsniveau. GWS is dusdanig ingericht dat er altijd sprake is van functiescheiding. Eén medewerker registreert en een andere medewerker controleert en fiatteert. Op de eindafrekening vindt nog een controle plaats op de reeds verstrekte bedragen. Tevens merken wij op dat deze regeling zo goed als afgebouwd is.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	De bevinding met betrekking tot de ontoereikende functiescheiding autorisatie facturen subsidiebanen is in 2013 reeds opgelost. De facturen worden niet in DaFinci geboekt, maar in GWS op persoonsniveau. GWS is dusdanig ingericht dat er altijd sprake is van functiescheiding. Eén medewerker registreert en een andere medewerker controleert en fiatteert. Op de eindafrekening vindt nog een controle plaats op de reeds verstrekte bedragen. Tevens merken wij op dat deze regeling zo goed als afgebouwd is. Hiermee is deze bevinding afgedaan.
Inkomsten- dienstverlening	Ontbrekend plan van aanpak ex-WIJ-ers
Advies	Wij adviseren u om zo spoedig mogelijk acties te ondernemen op de groep jongeren waarvoor nog geen startkwalificatie is afgegeven.
Aanvullende werkzaamheden	Om de financiële gevolgen voor de rechtmatigheid te bepalen dient voorafgaand aan de jaarrekeningcontrole de gevolgen voor het ontbreken van de startkwalificatie/Plan van Aanpak inzichtelijk te zijn, dan wel dient dit te zijn herstelt. Graag gaan wij vroegtijdig in overleg over de te ondernemen acties en het tijdsplan hiervoor.
Managementreactie	Wij stellen in 2014 voor de groep jongeren waarvoor nog geen startkwalificatie is afgegeven een Plan van Aanpak op. In de toekomst zullen wij voldoen aan onze wettelijke verplichtingen. Bij elke WWB-beschikking wordt een plan van aanpak meegestuurd. Indien de startkwalificatie niet blijkt uit de gegevens die DUO heeft aangeleverd aan SUWINET of uit de UWV gegevens, dan wordt een gewaarmerkte kopie in het dossier opgenomen. Per

	<p>klantmanager wordt lijstwerk over de startkwalificatie uitgezet zodat er een integrale controle kan plaatsvinden of de aanduiding "geen startkwalificatie" in het systeem wel juist is. Bij bepaalde vooropleidingen (bijvoorbeeld de praktijkschool) is er op grond van de leerplichtwet geen verplichting tot het behalen van een startkwalificatie. Hierover worden de klantmanagers geïnformeerd.</p> <p>Cliënten bij medische problemen eerder een medisch attest laten overleggen van een behandelaar. Dit geeft een objectief beeld van de belastbaarheid van de cliënt en bevordert de kwaliteit van het plan van aanpak.</p>
Stand van zaken Jaarrekening 2014	<p>Wij hebben in 2014 voor de groep jongeren waarvoor nog geen startkwalificatie is afgegeven een Plan van Aanpak opgesteld. Voor wat betreft de jongeren WIJ wordt nu wekelijks de stand van zaken gemonitord. De situatie is bijna bij (we komen nooit helemaal op nul vanwege nieuwe instroom). Ultimo februari 2015 hebben we voor 90 jongeren (op een totaal van 1.167 jongeren in de WWB) nog geen actueel plan van aanpak.</p> <p>Ook hebben wij de bovenstaande maatregelen geïmplementeerd: plannen van aanpak bij de WWB-beschikkingen, uitzetten lijstwerk, informeren als het halen van een startkwalificatie wettelijk niet verplicht is en het overleggen van medische attesten bij cliënten met medische problemen.</p>
SSC	Geen zichtbare controle facturatie detachering Sw-medewerkers (AI)
Advies	Wij adviseren u om controle te gaan uitvoeren op de juistheid en de volledigheid van de facturen inzake detacheringen.
Managementreactie	De verbijzonderde interne controle op de juistheid van volledigheid van de facturering inzake detacheringen wordt in het 4 ^{de} kwartaal 2014 afgerond. Dit is conform planning.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	Wij hebben de verbijzonderde interne controle op de juistheid uitgevoerd en daarbij geen significante afwijkingen geconstateerd. Wat betreft de volledigheid van de facturering loopt sinds 2006 een discussie met de accountant hoe deze vast te stellen.
SSC	Wachtwoordenbeleid DaFinci en CLEAR
Advies	Wij onderschrijven uw voornemen voor het instellen van een stringenter wachtwoordenbeleid en bevelen u hierbij aan tenminste rekening te houden met de volgende eisen: <ul style="list-style-type: none"> • Minimaal aantal tekens • Bepaalde complexiteit (leestekens, cijfers) • Verval van wachtwoorden (na x-aantal dagen) • Afdwingen van wijzigen initieel wachtwoord
Managementreactie	Terechte bevinding. Wij zullen hier opvolging aan geven.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	Wachtwoordenbeleid CLEAR : Er is in overleg met de leverancier naar een oplossing gezocht. Deze wordt in de eerste helft van 2015 geïmplementeerd. Met de introductie van DaFinci 2.0 per 1 januari 2015 is voor dit systeem invulling gegeven aan een stringenter wachtwoordbeleid zoals hierboven beschreven.
SSC	Proces wijzigen of ontnemen van autorisaties verdient aandacht.
Advies	Wij onderschrijven uw voornemen het proces m.b.t. het wijzigen en ontnemen van autorisaties uniform te implementeren. U gaat hierbij proceseigenaren vragen zelf te toetsen in welke mate zij voldoen aan het op te stellen uitdienstproces. Wij bevelen u aan de bestaande procesbeschrijving rondom gebruikersbeheer kritisch te beoordelen en op korte termijn aan te vullen met een proces voor uitdiensttreding. Binnen het proces is het van belang dat duidelijk beschreven is wie rechten heeft om (wijzigingen in) gebruiksaccountants aan te vragen, op welke wijze dit dient te gebeuren, over welke applicaties een gebruiker dient te beschikken en welke rechten een gebruiker nodig heeft. Voorts bevelen wij u aan zoals, ook door u is opgenomen in de procesbeschrijving, op vooraf vastgestelde momenten (bijvoorbeeld halfjaarlijks) een periodieke controle uit te voeren teneinde vast te stellen dat alle gebruikers nog terecht toegang hebben tot applicaties en beschikken over de juiste rechten.
Managementreactie	Terechte bevinding. Wij zullen hier opvolging aan geven.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	Wij hebben een door de accountant als goed beoordeeld concernbreed proces voor logische toegangsbeveiliging. Hierin staat het proces van wijzigen en ontnemen van autorisaties beschreven: wie rechten heeft om (wijzigingen in) gebruiksaccountants aan te vragen, op welke wijze dit dient te gebeuren, over welke applicaties een gebruiker dient te beschikken en welke rechten een gebruiker nodig heeft. Dit proces zal in 2015 verder geïmplementeerd worden bij een aantal kritische applicaties. Als onderdeel van dit proces is ook opgenomen dat de functioneel beheerder periodiek controles uitvoert om vast te stellen dat gebruikers nog terecht toegang hebben tot applicaties en beschikken over de juiste rechten. Wij zullen het team Auditing vragen om in 2015 een verbijzonderde interne controle uit te voeren op de implementatie (werking) van het proces logische toegangsbeveiliging.
SSC	Beheerrechten CLEAR onvoldoende beperkt.
Advies	Wij bevelen u aan de applicatiebeheerderrechten verder te beperken. Daar waar het gebruik

	van het account door BAKR1 vanuit een ondersteunende rol noodzakelijk is, bevelen wij u aan, aan de hand van logging, toe te zien op het gebruik van de uitgevoerde acties onder dit account en de andere beheeraccounts.
Managementreactie	Terechte bevinding. Wij zullen hier opvolging aan geven.
Stand van zaken Jaarrekening 2014	Het terugnemen van bevoegdheden is in gang gezet en er is een nieuwe werkwijze afgesproken. Deze werkwijze is getest om te bepalen of deze praktisch werkbaar was. Tijdens de test kwam naar voren dat er technische aanpassingen in het systeem noodzakelijk zijn. De mogelijkheden voor de technische aanpassingen worden onderzocht en doorgevoerd zodra de definitieve oplossing bekend is.

Personeel

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de begrote formatie en het bijbehorende begrotingsbedrag, afgezet tegen de geprognosticeerde gemiddelde bezetting en de verwachte personele lasten voor 2015. De prognose voor 2015 is gebaseerd op de realisatie tot en met 31 maart 2015. Het betreft hier uitsluitend het ambtelijk personeel dat in vaste of tijdelijke dienst is, inclusief de begroting en verwachte realisatie van het programma "Van werk naar werk" en exclusief het bestuur, de raad, externe inhuur en WSW-personeel.

Bedragen x € 1.000

	Actuele begroting 2015		Prognose 2015		Verschil actuele begroting en prognose 2015	
	fte	€	fte	€	fte	€
Personeel vast en tijdelijk	2.912	189.679	2.747	181.424	165	8.255

Verschil actuele begroting en prognose 2015.

In de actuele begroting en in de prognose 2015 zijn alle op dit moment bekende effecten op de salarissen en sociale lasten verwerkt. Te denken valt aan lager uitvallende premies sociale lasten en pensioen, de salarisverhoging van € 50 per maand per 1 april en is er rekening gehouden met incidentele en structurele vergoedingen die in 2015 zullen worden uitbetaald.

Het verschil tussen de actuele begroting en de prognose 2015 bestaat uit de vacaturruimte waaruit externe inhuur wordt gedekt.

Verzuim

In deze voortgangsrapportage hebben we een staatje opgenomen over het voortschrijdend jaargemiddelde ziekteverzuim, bestaande uit informatie over het verzuimpercentage en over de frequentie van ziekmelding.

Wat	VGR 2014-I	VGR 2014-II	Rekening 2014	VGR 2015-I
Verzuim exclusief zwangerschapsverlof	5,02%	5,21%	5,64%	6,22%
Frequentie	1,26	1,24	1,24	1,26

De stijging van het ziekteverzuimpercentage is groot. De stijging zit met name in de uitvoeringsorganisaties en onderdelen waar een reorganisatie is geweest. Daarnaast is het langdurig verzuim (langer dan een jaar) gestegen van 1,07 (VGR I 2014) naar 1,37 (VGR I 2015). Onlangs is het actieplan Arbo gemeente Groningen 2015-2016 aangenomen met concrete acties om het verzuim terug te dringen. De maatregelen zullen moeten leiden tot een lager percentage ziekteverzuim.

Programma "Van werk naar werk"

Het programma "Van werk naar werk" vormt binnen de gemeentelijke organisatie het hart van de mobiliteit. Binnen dit programma zijn alle herplaatsers van de gemeente geplaatst en dit leidt veelal tot een succesvolle tijdelijke dan wel definitieve plaatsing op vacatures die beschikbaar zijn.

"Van Werk naar werk" bemiddelt 90 medewerkers, die voor de helft voortvloeien uit de reorganisatie SSC en voor de andere helft vanuit de "oude diensten" komen. Aan het eind van het eerste kwartaal zijn 72 medewerkers tijdelijk geplaatst, 6 structureel geplaatst en 12 medewerkers zijn nog niet geplaatst. In het eerste kwartaal van 2015 zijn er in totaal 83 vacatures

aangemeld. Hiervan waren er 73 tijdelijk en 10 structureel. Daarnaast zijn in dit eerste kwartaal 9 herplaatsers op een tijdelijke functie en 6 herplaatsers op een structurele functie geplaatst.

De herplaatsers die voortvloeien uit de reorganisatie SSC en die óf niet zijn geplaatst óf om niet werk verrichten, worden incidenteel gefinancierd uit het frictiebudget. In het voorjaar van 2015 wordt opnieuw een analyse gemaakt van het frictiebudget en van de verwachte onttrekkingen. Dit kan leiden tot aanpassingen, die bij VGR-2 zullen worden gemeld.

Externe inhuur

In de begroting hebben we vastgelegd dat de externe inhuur in 2015 maximaal 12% van de loonsom 2015 bedraagt. Dat komt overeen met een bedrag van 22 miljoen euro. De externe inhuur via onze vaste contractpartners Randstad en Yacht en de externe inhuur voor ICT en het Ingenieursbureau bedraagt in het eerste kwartaal ruim 4,25 miljoen euro. Gebaseerd op deze werkelijke inhuur in het eerste kwartaal hebben en op een globaal beeld van de inhuur in de rest van het jaar, verwachten we dat we ruim binnen de bij de begroting gestelde norm zullen blijven.

Eerder gedane toezeggingen

Treasury

Bij de behandeling van het Treasury Statuut 2014 - 2015 is de limiet voor nieuw aan te trekken langlopende leningen vervallen. Daarbij is een toezegging aan de Raad gedaan om tussentijds beter te informeren door gedetailleerde informatie in de reguliere planning en control documenten op te nemen over de verwachte omvang van de nieuw aan te trekken leningen en de werkelijk aangetrokken leningen.

De financieringsbehoefte in de begroting 2015 bedroeg afgerond 130 miljoen euro gemiddeld aan nieuwe langlopende geldleningen. In deze voortgangsrapportage gaan we uit van een werkelijke financieringsbehoefte van gemiddeld 106 miljoen euro aan nieuw aan te trekken langlopende geldleningen. Onderstaand overzicht levert het inzicht in de omvang van de geraamde en verwachte financieringspositie:

	<u>Begroting 2015</u>	<u>Voortgangsrapportage 2015</u>
<i>Bedragen x € 1 miljoen</i>		
<u>Financieringsbehoefte lang</u>		
Kapitaalverstrekking	944	1.072
Investerings	<u>35</u>	<u>25</u>
Te financieren (1)	979	1.097
<u>Financieringsmiddelen lang</u>		
Portefeuille langlopende leningen	644	644
Reserves en voorzieningen	<u>205</u>	<u>295</u>
Beschikbare financiering (2)	849	939
<u>Saldo financiering lang (1 – 2)</u>	130	158
Nieuwe langlopende leningen	130	68
Korte mismatchfinanciering	-	90

Het financieringssaldo is in 2015 geraamd op 130 miljoen euro en komt naar verwachting uit op 158 miljoen euro. Deze toename met 28 miljoen euro wordt voornamelijk veroorzaakt door het raadsbesluit in 2014 over het activeren van bovenwijkse voorzieningen. Dit was in de begroting 2015 nog niet voorzien.

Ondanks deze toename van de financieringsbehoefte met 28 miljoen euro neemt het gemiddelde volume aan nieuw aan te trekken langlopende leningen ten opzichte van de begroting 2015 af met afgerond 62 miljoen euro. Dit wordt veroorzaakt door de korte mismatchfinanciering van naar verwachting 90 miljoen euro in 2015.

Het volume aan nieuw aan te trekken leningen in 2015 van 68 miljoen euro gemiddeld betreft een totaal bedrag van 120 miljoen euro aan nieuw aan te trekken langlopende geldleningen. Hiervan is inmiddels 60 miljoen euro vastgelegd in 2015 tot nu toe. Naar verwachting wordt nog 60 miljoen euro aan leningen aangetrokken. Deze behoefte wordt voor een belangrijk deel verklaard door de vrijval van de reserve regio specifiek pakket per 1 oktober aanstaande.

Stadstoezicht

Aan het College en raad is toegezegd dat via de reguliere P&C-cyclus wordt gerapporteerd over de voortgang van het Verbeterplan Stadstoezicht:

De audit op het Verbeterplan heeft opgeleverd dat Stadstoezicht “in control” is. Ondanks een vertraging in een aantal verbeteracties zijn vorig jaar veel doelen gehaald. De personele basis van Stadstoezicht is op onderdelen gestut en er kunnen slagen worden gemaakt om achterstanden weg te werken. De ondersteuning die nodig is vanuit enkele onderdelen van het Shared Service Center is een punt van blijvende aandacht. Met name de vele personele wisselingen als gevolg van organisatiewijzigingen en concernbrede andere en hogere prioriteiten zorgen voor vertraging van enkele verbeteracties.

Stadstoezicht blijft ondertussen werken aan het uitbouwen van kwaliteit en professionalisering. In samenwerking met het Alfa-college zijn kennissessies ontwikkeld zodat toezichthoudende en handhavende medewerkers voldoende toegerust zijn en blijven om hun werk te doen. Deze sessies worden wekelijks in wisselende samenstelling aangeboden.

Ook op gebied van evenementen zijn de nodige stappen gezet. De locatieprofielen voor evenemententerreinen zijn inmiddels vastgesteld. Daarnaast is professionalisering van het proces van vergunningverlening verder uitgewerkt en wordt dit geïmplementeerd, in nauwe samenwerking met de ketenpartners.

De ontwikkeling van het *dashboard* met sturingsinformatie is gestagneerd vanwege de herinrichting van het financieel systeem. Deze herinrichting heeft ook impact gehad op verwante systemen, die in het dashboard moeten leiden tot samenhangende sturingsinformatie. Nu de herinrichting is afgerond, wordt de samenhang met deze systemen opnieuw geborgd en kan het dashboard worden gebouwd.

HOOFDSTUK 4. BEZUINIGINGSRAPPORTAGE

In het navolgende rapporteren we over de nog openstaande taakstellingen uit de bezuinigingsperiode 2011-2014, het pakket 2014-2017 en het nieuwe pakket 2015-2018.

9.1 Totaaloverzicht bezuinigingen

Bezuinigingspakketten	Resterend begin van het jaar 2015	Incidenteel afgedekt 2015	Structureel afgedekt 2015	Niet afgedekt 2015	Niet afgedekt 2016	Niet afgedekt 2017	Niet afgedekt 2018
2011-2014	4.671	1.565	3.410	304	931	1.261	1.261
2014-2017	3.087	244	593	2.250	7.494	10.494	10.494
2015-2018	5.910	1.471	2.813	1.626	9.437	14.437	14.437
Eindtotaal	13.668	3.280	6.816	3.572	17.862	26.192	26.192

9.2 Toelichting bezuinigingsperiode 2011-2014

In 2014 waren nog niet alle bezuinigingen gerealiseerd. Het betreft een bedrag van 6,1 miljoen euro bruto. Gecorrigeerd voor de 2 in te zetten budgetten wegleffecten (973 duizend euro) en Opvangen bedrijfsrisico's (500 duizend euro) bedragen de netto gerealiseerde bezuinigingen 4,7 miljoen euro.

In onderstaande tabel zijn de nog niet structureel gerealiseerde bezuinigingen opgenomen uit het pakket 2011-2014. Deze posten zijn vervolgens van een toelichting voorzien.

Nr.	Maatregel	Incidenteel afgedekt 2015	Niet afgedekt 2015
1	Slimmer inkopen communicatieactiviteiten	100	-
2	Besparing huisvesting vastgoed	225	225
3	Gebiedsgericht werken	120	-
4	Beleidsfuncties maatschappelijk domein.		600
15	versobering inkoop - Openbare ruimten	260	-
16	versobering inkoop - Afval en vervoer = Onderdeel taakstelling Doorlichting	150	-
17	Catering		189
22	Meer werken voor derden		105
23	Investeren in KCC	660	-
24	Drafbaan/evenementen terrein	50	-
118	Minder secretariele ondersteuning		50
Subtotaal		1.565	1.169
135	weglekpost		973-
136	opvangen bedrijfsrisico's		500-
Totaal 2011-2014		1.565	304-

In de tabel hieronder wordt per bezuiniging de stand van zaken nader toegelicht:

Nr.	Maatregel	Toelichting 2015
1	Slimmer inkopen communicatieactiviteiten	De uitgaven voor communicatieactiviteiten worden vaak incidenteel uit projectbudgetten gedekt en er is een overlap met andere bezuinigingsmaatregelen. Voor 2014 is incidentele dekking gevonden. Vanaf 2015 stellen we voor de bezuiniging onder te brengen bij de categoriemanager inkoop communicatie, zodat de taakstelling wordt betrokken bij de concernbrede inkoop van communicatiemiddelen.

2	Besparing huisvesting vastgoed	Deze bezuinigingsmaatregel bestaat uit meerdere deelmaatregelen en bedraagt in zijn totaliteit 900 duizend euro. De taakstelling lossen we deels op door facilitaire- en huurbesparingen bij de lokaties Waagstraat en Europaweg in de loop van de komende jaren. In 2015 verwachten we 500 tot 600 duizend euro te kunnen realiseren door besparingen op facilitaire services. In de jaren daarna neemt de te verwachten bezuiniging toe door het opzeggen van de huur van de betreffende panden.
3	Gebiedsgericht werken	Deze bezuiniging realiseren we niet, omdat de beoogde samenvoeging tussen Stadsdeelcoördinatie (SDC) en Wijkzaken niet doorgaat. Voorstel: af te dekken uit restant stelpost 'correctie vanwege ruimte in 7,6 miljoen euro afboekingsgeld' van 174 duizend euro.
4	Beleidsfuncties maatschappelijk domein.	Betreft een structurele concernbezuiniging bij de vorming van de beleidsunit Maatschappelijke ontwikkeling. Tot en met 2015 gaat het om 600 duizend euro structureel. Deze is nog niet gerealiseerd. De realisatie moet plaatsvinden via de nog vast te stellen uitvoeringsplannen voor de directies Maatschappelijke Ontwikkeling en Contractering&Backoffice. Na vaststelling van de uitvoeringsplannen kan indien nodig beroep gedaan worden op een beschikbaar budget voor personele tekorten van 400 duizend euro.
15	versoering inkoop - Openbare ruimten	Deze maatregel maakt onderdeel uit van de taakstelling Doorlichting. Binnen enkele aanbestedingstrajecten zijn voordelen gerealiseerd. Deze voordelen vallen vrij bij de nacalculatie van de projectkredieten of hebben bij besluit van uw raad al een bestemming gekregen. Deze voordelen worden niet gekoppeld aan de bezuinigingsopdracht 'openbare ruimte'. Er loopt nog een inkooponderzoek. Parallel wordt in het kader van het categoriemanagement een (categorie-)plan opgesteld. Daarin zullen mogelijke voorstellen worden opgenomen.
16	versoering inkoop - Afval en vervoer = Onderdeel taakstelling Doorlichting	Deze maatregel maakt onderdeel uit van de taakstelling Doorlichting. We hebben conform de toezegging in de 10e voorgangsrapportage bezuinigingen onderzocht of het restant van de taakstelling kan worden opgelost door het verlengen van de economische levensduur van het machine- en wagenpark. In de praktijk werden de machines en wagens echter al later vervangen. De structurele vrijval die hierdoor ontstond is al ingezet voor andere bezuinigingstaakstellingen op de bedrijfsvoering. Onder andere als een deel van de oplossing voor het ontvlechtingstekort ROEZ/Stadsbeheer (GMT-besluit 30 januari 2014). Conclusie: Deze bezuiniging is niet te realiseren.
17	Catering	Deze bezuiniging valt niet te realiseren. In 2015 zoeken we naar een alternatieve invulling.
22	Meer werken voor derden	Door meer voor omliggende gemeenten te gaan werken verwachten we een hogere opbrengst van 105 duizend euro te realiseren. Op dit moment wordt onder andere samengewerkt met de gemeenten Grootegast en Haren bij de toetsing van bouwaanvragen. De taakstelling is nog niet structureel gerealiseerd. Reden is dat de opbrengst noodzakelijk is om personele- en overheadkosten te dekken. Alhoewel in 2015 de effecten van de bezuinigingen en de reorganisatiewijzigingen zichtbaar worden in de tarieven zien wij op dit moment geen mogelijkheden de taakstelling te realiseren (meeropbrengst). Het nadeel nemen we mee in de VGR- I.
23	Investeren in KCC	Het gaat hierbij om een combinatie van maatregelen, zoals de beperking van het aantal loketten en het meer digitaal aanbieden van producten en diensten. Concentratie van de diverse gemeentelijke loketten biedt tevens de kans om op één plek één Groningse kwaliteit te bieden. Daardoor kan het personeel flexibeler worden ingezet (spitsuren, daluren). Deze besparing is moeilijk te realiseren. Met ingang van 2015 is deze bezuiniging in zijn geheel opgenomen bij het concern en incidenteel gedekt. Voor 2016 is het voor 330 duizend euro incidenteel gedekt door het concern en zal het overige bedrag worden verdeeld over de organisatie-onderdelen.

24	Drafbaan/evenementen terrein	Diverse ontwikkelingen gaven aanleiding om een herbeoordeling te maken van het toekomstige gebruik van de drafbaan c.q. het evenemententerrein. U heeft in september 2013 een aantal scenario's besproken voor de toekomstige integrale invulling van het drafbaan-/evenemententerrein. Een projectleider is aan de slag gegaan met de verdere ontwikkeling van de drafbaan, daarbij zal het overleg met externen worden voortgezet. De taakstelling ad 400 duizend euro is verlaagd tot 50 duizend euro. Een structurele oplossing voor de taakstelling vanaf 2015 zal worden opgenomen in de uitwerking van voorstellen voor het toekomstige gebruik van het evenemententerrein. De taakstelling is bij het concern geplaatst in afwachting van definitieve toekenning aan een directie.
118	Minder secretariële ondersteuning	Deze taakstelling is formatief gerealiseerd in 2014, echter financieel niet zo doorgevoerd in de begroting 2015. Derhalve is het niet meer mogelijk de taakstelling te realiseren op de secretariële loonkosten. Besloten is om de taakstelling te verdelen over een aantal afdelingen binnen het SSC. Oplossingsrichtingen zijn echter nog niet gevonden.
135	weglekpost	Het budget voor weglekcompensatie zal in 2014 en volgende jaren niet volledig worden besteed. Oorzaak daarvan is dat het budget in 2010 werd bepaald op een globale inschatting van de mate waarin de bezuinigingsmaatregelen zullen weglekken naar de gemeentelijke tarieven en dergelijke. Daarnaast is een deel van de taakstellingen geschrapt of vervangen. Daardoor wordt per saldo het budget minder aangesproken dan vooraf verwacht. Bij de rekening 2014 is berekend dat er 973 duizend euro is overgebleven.
136	opvangen bedrijfsrisico's	In de taakstelling 2011-2014 is een budget van 500 duizend euro structureel opgenomen voor het opvangen van bedrijfsrisico's. Dit budget is tot en met 2014 ingezet om jaarlijks incidentele nadelen op te vangen (in 2014 is het ingezet voor dekking van de vertraagde invulling van de taakstelling organisatie-ontwikkeling). In 2015 en volgende jaren is dit budget nog beschikbaar.

9.3 Toelichting bezuinigingsperiode 2014-2017

In onderstaande tabel zijn de nog niet structureel gerealiseerde bezuinigingen opgenomen uit het pakket 2014-2017 opgenomen.

Nr.	Maatregel	Incidenteel afgedekt 2015	Niet afgedekt 2015
29	Vervanging software GBA		100
30	Bewaking fietsenstalling Europapark	70	-
31	Stoppen met fietsrekken	24	-
35	BD/CS/Griffie naar Kreupelstraat	100	100
37	Versobering voorzieningen college en GMT	50	-
39	Korting bijdrage aan Groninger Archieven		50
40	Doorlichting organisatie en taken		2.000
Totaal 2014-2017		244	2.250

In de tabel hieronder wordt per bezuiniging de stand van zaken nader toegelicht:

Nr.	Maatregel	Toelichting 2015
-----	-----------	------------------

29	Vervanging software GBA	We hebben een convenant met een leverancier gesloten voor vier jaar. Het resultaat hiervan is dat voor de aanschaf van het nieuwe bevolkingssysteem minder structureel budget nodig is dan voorzien. We hebben hiervoor vanaf 2014 structureel 100 duizend euro voor de bezuinigingen 2014-2017 ingeboekt. Structurele realisatie is juridisch niet mogelijk. De vervanging vergt een volledige aanbesteding en kost waarschijnlijk extra geld. Landelijke ontwikkelingen bepalen het moment van aanbesteden. Als dit in 2015 zal starten, kan deze bezuiniging in 2015 niet incidenteel worden gerealiseerd, maar juist meer kosten. Omdat alle ICT-kosten en ICT-investeringen met ingang van 2015 zijn gecentraliseerd bij het SSC zal dit ook onder de verantwoordelijkheid van het SSC I&A vallen. Er is nog geen alternatieve invulling voor handen.
30	Bewaking fietsenstalling Europapark	In het kader van de begroting 2014 is voorgesteld te stoppen met het wekelijks plaatsen van de spitsrekken in de binnenstad en tevens het beheer van de fietsenstalling bij station Europapark terug te brengen. Op 20 februari 2014 is uw raad geïnformeerd dat deze bezuiniging niet kan worden gerealiseerd in 2014. In totaal gaat het om 94 duizend euro. Normaliter zou deze niet te realiseren bezuiniging binnen de sector zelf moeten worden opgevangen, maar dit is niet mogelijk gezien het feit dat alle onderdelen van het pakket fiets parkeren in het contract met Werk Pro zijn opgenomen. In de begroting 2015 heeft uw raad extra beleidsmiddelen beschikbaar gesteld om het tekort parkeerbedrijf incidenteel te dekken. Voor de periode na 2015 zal opnieuw worden gekeken naar de inrichting van het fietsbeheer.
31	Stoppen met fietsrekken	zie maatregel nr. 30
35	BD/CS/Griffie naar Kreupelstraat	Deze bezuinigingsmaatregel bestaat uit meerdere deelmaatregelen en bedraagt in zijn totaliteit 900 duizend euro. De taakstelling lossen we deels op door facilitaire- en huurbesparingen bij de lokaties Waagstraat en Europaweg in de loop van de komende jaren. In 2015 verwachten we 500 tot 600 duizend euro te kunnen realiseren door besparingen op facilitaire services. In de jaren daarna neemt de te verwachten bezuiniging toe door het opzeggen van de huur van de betreffende panden.
37	Versobering voorzieningen college en GMT	Deze bezuiniging realiseren we naar verwachting incidenteel in 2015.
39	Korting bijdrage aan Groninger Archieven	De Gemeente Groningen en het Rijk nemen deel aan de GR Groninger Archieven. De te verstrekken bijdragen kunnen alleen door het ministerie van OCW en uw raad gezamenlijk worden gewijzigd. In 2015 is 50 duizend euro structureel gerealiseerd. De resterende 50 duizend euro is voor 2015 niet te realiseren.
40	Doorlichting organisatie en taken	Het gaat hierbij om te maken keuzes ten aanzien van de gemeentelijke programma's. Enerzijds vanuit het perspectief van efficiëntie (taken goedkoper uitvoeren), anderzijds vanuit het perspectief van effectiviteit, innovatie en voorzieningenniveau.

9.3 Toelichting bezuinigingsperiode 2015-2018

In onderstaande tabel zijn de nog niet structureel gerealiseerde bezuinigingen opgenomen uit het pakket 2015-2018 opgenomen.

Nr.	Maatregel	Incidenteel afgedekt 2015	Niet afgedekt 2015
43	Doorlichting programma's	1.000	1.000
	Geen int. compensatie loon- en prijsstijgingen (2015: 2,5 miljoen euro)	311	626
63	Verhoging dekkingsgraad tarieven	160	-
Totaal 2015-2018		1.471	1.626

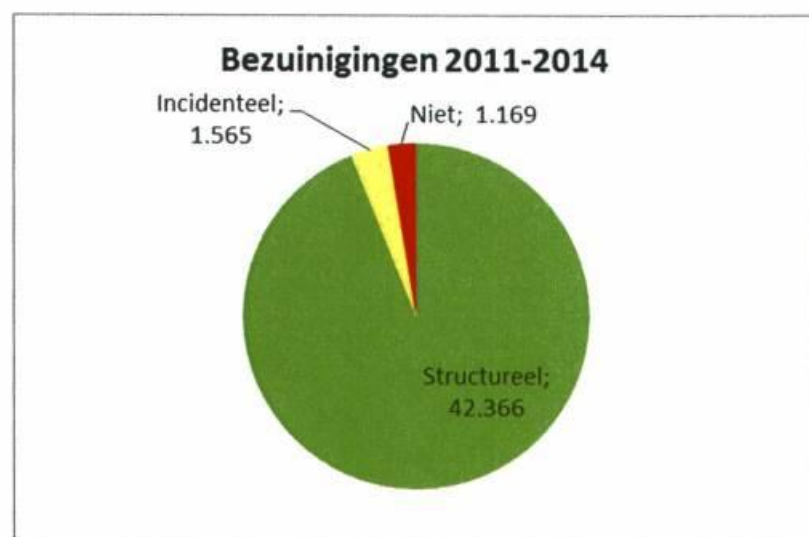
In de tabel hieronder wordt per bezuiniging de stand van zaken nader toegelicht:

Nr.	Maatregel	Toelichting 2015
43	Doorlichting programma's	Met behulp van een inhoudelijke doorlichting van gemeentelijke programma's willen we vanaf 2015 2 miljoen euro structureel besparen. Deze bezuiniging heeft status Risico. Zie de toelichting hierover aan het eind van de bezuiningsrapportage (bij de Conclusie).
	Geen interne compensatie loon- en prijsstijgingen	In 2015 heeft er geen interne compensatie loon- en prijsstijgingen plaatsgevonden. Dit betreft een bezuinigingsopgave van 2,5 miljoen euro. Hiervan is 1,563 miljoen structureel gerealiseerd, 311 duizend euro is incidenteel gerealiseerd en 626 duizend euro zal naar verwachting niet gerealiseerd worden.
63	Verhoging dekkingsgraad tarieven	Uw raad heeft niet ingestemd met de voorgenomen verhoging van de sporttarieven. Op dit moment wordt overleg met de sportverenigingen gevoerd. Daarbij heeft uw raad een besluit genomen over incidentele dekking van dit tekort in 2015 uit meeropbrengsten toeristenbelasting 2014. Voor 2016 zoeken we een structurele invulling van deze taakstelling.

9.4 Conclusies

Bezuinigingsperiode 2011-2014

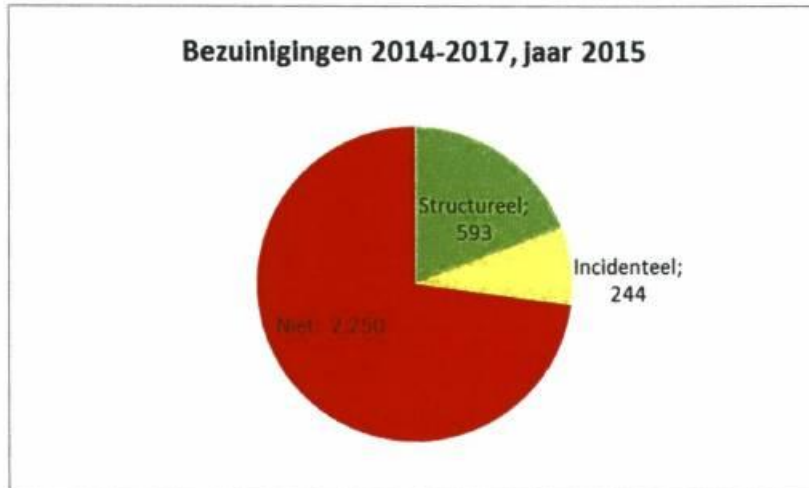
Van het bezuinigingspakket 2011-2014 van 45,1 miljoen euro is bijna 94% structureel (42,4 miljoen euro) gerealiseerd. Van het resterende deel wordt dit jaar ruim 3% (1,6 miljoen euro) incidenteel gerealiseerd en 2,6% (1,2 miljoen euro) wordt niet gerealiseerd. Een grafische weergave:



Bezuinigingsperiode 2014-2017

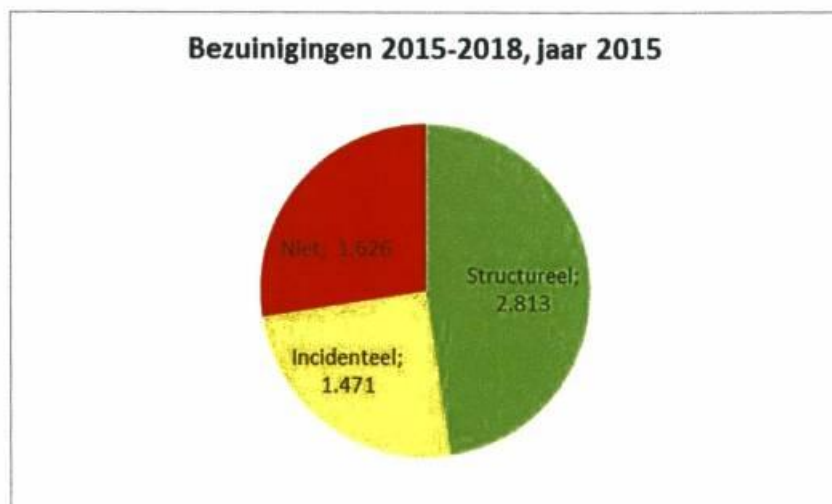
In de bezuinigingstaakstelling 2014-2017 was voor 2014 een taakstelling voor 15 miljoen euro opgenomen, te realiseren door de verkoop van aandelen in het Waterbedrijf. De taakstelling is niet gerealiseerd omdat gesprekken met de provincie Groningen vooralsnog niet hebben geleid tot verkoop van aandelen. Het nadeel van 15 miljoen euro is verwerkt in de gemeenterekening 2014, waardoor de taakstelling kan vervallen.

De te realiseren structurele bezuiniging voor 2015 bedraagt 3,1 miljoen euro. Hiervan is de verwachting dat 0,2 miljoen incidenteel, 0,6 miljoen structureel wordt gerealiseerd en 2,3 miljoen euro niet wordt gerealiseerd. Een grafische weergave:



Bezuinigingsperiode 2015-2018

De te realiseren structurele bezuiniging voor 2015 bedraagt 5,9 miljoen euro. Hiervan is de verwachting dat 1,5 miljoen incidenteel, 2,8 miljoen structureel wordt gerealiseerd en 1,6 miljoen euro niet wordt gerealiseerd. Grafisch ziet dat er als volgt uit:



Bezuinigingen met status "Risico"

Een aantal van de bezuinigingsmaatregelen hebben we de status "Risico" toegekend. We verwachten dat we deze maatregelen wel realiseren, maar dat dit met enige onzekerheid gepaard gaat. Deze maatregelen hebben we als incidenteel gerealiseerd ingedeeld. Voor 2015 gaat het om 14 maatregelen met een bezuinigingsopdracht van 2,9 miljoen euro. In de voortgangsrapportage 2 komen we hierop terug.

Overall conclusie

De niet te realiseren bezuinigingen uit de drie pakketten leidt tot een geprognosticeerd nadeel van 5,1 miljoen euro. Dit nadeel wordt gedempt door een tweetal taakstellingen waar nog ruimte in zit. Het betreft de ruimte in het budget voor

weglekeffecten (973 duizend euro) en de ruimte in het budget voor het opvangen van bedrijfsrisico's (500 duizend euro). Per saldo resteert hierdoor een geprognostiseerd nadeel van 3,6 miljoen euro.